

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Diplomová práce

2021

Bc. Martin Špaček

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Mediální obraz letních olympijských her 1956 a 1960
v československém dobovém tisku**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Martin Špaček

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: doc. PhDr. Alice Němcová Tejkalová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. května 2021

Bc. Martin Špaček

Bibliografický záznam

ŠPAČEK, Martin. *Mediální obraz letních olympijských her 1956 a 1960 v československém dobovém tisku*. Praha, 2021. 137 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra Žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Alice Němcová Tejkalová, Ph.D.

Rozsah práce: 227 500

Abstrakt

Tato diplomová práce s názvem „Mediální obraz letních olympijských her 1956 a 1960 v československém dobovém tisku“ sleduje mediální pokrytí XVI. letních olympijských her 1956 v Melbourne a XVII. letních olympijských her 1960 v Římě ve vybraných československých periodikách. K utvoření mediálního obrazu využívá kvalitativní obsahovou analýzu, kterou porovnává proměnu olympijského zpravodajství v Melbourne a Římě. Zaměřuje se na mediální obsah a jeho prostoupení komunistickou ideologií. Práce je rozdělena na teoretickou a metodologickou část. Teoretická část se ve svém začátku věnuje historickému vývoji Československa po roku 1948, kdy se moci chopili komunisté a následně charakterizuje „dobu tání“. Práce se dále zabývá mediálním vývojem v Československu v 50. letech s důrazem na mediální legislativu včetně představení vybraných periodik: Rudé právo, Svobodné slovo a Československý sport. Metodologická část mapuje, jak československý tisk informoval své čtenáře o olympijském dění v Melbourne a v Římě. Obě olympiády jsou rozděleny do podkapitol podle témat, která sportovním zpravodajstvím nejvíce rezonovala. Závěr práce je věnován komparaci obou letních olympijských her, která na základě uvedení příkladů z kvalitativní obsahové analýzy popisuje prostoupení ideologie a proměnu mediálního obsahu v československých médiích.

Abstract

This diploma thesis named "The media image of the 1956 and 1960 Summer Olympic Games in the Czechoslovak contemporary press" follows the media coverage of the XVI. Summer Olympic Games in Melbourne in 1956 and the XVII. Summer Olympics in Rome in 1960, in selected Czechoslovak periodicals. To establish a media image, the diploma thesis utilises a qualitative content analysis, comparing the transformation of Olympic news reporting in Melbourne and Rome. It focuses on media content and its permeation through the communist ideology. The thesis is divided into a theoretical and methodological part. The theoretical part begins with the historical development of Czechoslovakia after 1948, when the Communists seized power, and then characterizes the "melting period". The thesis also inquires into the development of media in Czechoslovakia in the 1950s with an emphasis on media legislation, including the introduction of selected periodicals: Rudé Právo (Red Law), Svobodné slovo (Free Word) and Československý sport (Czechoslovak

Sport). The methodological part maps how the Czechoslovak press informed its readers about the Olympic events in Melbourne and in Rome. Both Olympic Games are divided into subchapters according to the topics that most resonated in sports news reporting. The conclusion of the thesis is concerned with the comparison of both Summer Olympic Games, which describes the permeation of ideology and the transformation of media content in the Czechoslovak media on the basis of examples from the qualitative content analysis performed.

Klíčová slova

Sport, letní olympijské hry, Československo, Melbourne, Řím, komunismus, Sovětský svaz, ideologie, studená válka, tisk

Keywords

Sport, Summer Olympic Games, Czechoslovakia, Melbourne, Roma, communism, Soviet Union, ideology, Cold War, press

Title/název práce

The media image of the 1956 and 1960 Summer Olympic Games in the Czechoslovak press

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí práce doc. PhDr. Alici Němcové Tejkalové, Ph.D. za její trpělivost, vstřícnost, čas, ochotu a cenné připomínky. Dále bych chtěl poděkovat své mamce za nekonečnou podporu. A děkuji všem svým přátelům za dobrou náladu, především svým sportovním kolegům z Hollaru během celého studia.

Obsah

Úvod	3
1. Vývoj Československé republiky v letech 1956–1960	5
1.1. Únor 1948	5
1.2. Doba „tání“ 1953-1956	6
1.3. XX. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu	10
1.3.1. Kult osobnosti	12
1.4. II. sjezd Svazu československých spisovatelů	14
1.5. Dalších pět let	15
1.5.1. Smrt Antonína Zápotockého	16
1.5.2. Československá socialistická republika	17
2. Mediální vývoj v Československu v letech 1956–1960	19
2.1. Mediální legislativa v Československu po únoru 1948	20
2.2. Vývoj tištěných médií	24
3. Představení vybraných periodik	29
3.1. Rudé právo	30
3.2. Svobodné slovo	31
3.3. Československý sport	33
4. Metodologie	34
4.1. Výběr výzkumného vzorku	36
5. XVI. letní olympijské hry v Melbourne 1956	36
5.1. Mediální obraz LOH v Melbourne 1956	39
5.1.1. Příprava na olympijské hry	39
5.1.2. Zahájení olympiády v Melbourne 1956	46
5.1.3. Československá výprava	49
5.1.4. Emil Zátopek	56
5.1.5. Hodnocení her a potíže se zpáteční cestou	61
5.1.6. Ideologie ve sportovním zpravodajství	64
6. XVII. letní olympijské hry v Římě 1960	72
6.1. Mediální obraz LOH v Římě 1960	75
6.1.1. Příprava na olympijské hry	75
6.1.2. Zahájení olympijských her v Římě 1960	82
6.1.3. Košíková	85
6.1.4. Vodáci	87
6.1.5. Rohovníci	88

6.1.6.	Dana Zátopková	91
6.1.7.	Veslaři	94
6.1.8.	Gymnastika	95
6.1.9.	Hodnocení olympijských her v tisku	97
6.1.10.	Ideologie ve sportovním zpravodajství	102
7.	Závěrečné porovnání proměny mediálního pokrytí sledovaných médií	110
	Summary	115
	Použitá literatura	116
	Elektronické zdroje	118
	Diplomové práce	119
	Seznam zkoumaných článků Melbourne 1956	120
	Seznam zkoumaných článků Řím 1960	126
	Teze diplomové práce	134
	Seznam příloh	137

Úvod

Diplomová práce se věnuje mediálnímu pokrytí letních olympijských her v Melbourne 1956 a v Římě 1960 v československém dobovém tisku. Jedná se o bílé místo v dějinách české sportovní žurnalistiky, které dosud žádná bakalářská ani diplomová práce nezmapovala.

Cílem diplomové práce je analýza mediálního pokrytí LOH v letech 1956 a 1960 ve vybraných periodikách. Práce je založena na analýze dobového tisku a jejich vzájemného porovnání. Jedním z cílů je zjištění, co se o olympijských hrách psalo, jak moc, jakou důležitost jim tisk věnoval nebo jaká témata novinami nejčastěji rezonovala. Jednou z výzkumných otázek je, jak se změnilo olympijské zpravodajství během LOH 1956 v Melbourne a 1960 v Římě, především z ideologického hlediska, protože smrt sovětského vůdce J. V. Stalina přinesla kritiku kultu osobnosti.

Časový rozsah zkoumaného období je rozdělen na dva velké základní úseky – olympijské hry v Melbourne a v Římě. Každá z olympiád je následně sledována ve třech časových obdobích: čtrnáct dní před začátkem her, během nich a čtrnáct dní po jejich ukončení.

Diplomová práce začíná historickým popisem vývoje Československa po roce 1948, kdy se chopili moci komunisté, a první kapitoly sledují, jakým směrem se vydala naše země. Dále se věnuje XX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu, na kterém došlo ke kritice kultu osobnosti. Další část práce sleduje mediální vývoj v Československu v tomto období, především se zaměřením na mediální legislativu, která měla tvrdý dopad na československou novinářskou scénu a vývoj periodického tisku. Jednou z kapitol je představení vybraných titulů, které k analýze slouží. Konkrétně se jedná o *Rudé právo*, *Svobodné slovo* a *Československý sport*. V tezi je uvedeno, že budu pracovat i s deníky *Lidová demokracie*, *Mladá fronta* a s časopisem *Stadión*. Bohužel epidemiologická situace neumožňovala vstup do archivů s dochovanými periodiky a některá z nich nejsou dostupná digitálně v on-line verzi. Po konzultaci a dohodě s vedoucí práce jsem se tedy rozhodl vypracovat analýzu pouze ze třech výše uvedených titulů.

Po metodologické části a představení výzkumného vzorku následují dvě nejpodstatnější a nejobsáhlejší kapitoly diplomové práce, které se zabývají olympijským zpravodajstvím sledovaných československých médií o hrách v Melbourne a v Římě. Tyto

dvě kapitoly jsou po krátkém úvodu o hrách rozdělené do podkapitol podle témat, o kterých náš tisk během zkoumaného období nejčastěji pojednával.

Závěr práce je zaměřen na komparaci mediálního obrazu těchto dvou olympiád. Porovnání olympijského zpravodajství je sledováno z pohledu mediálního obsahu a jeho ideologické proměny.

1. Vývoj Československé republiky v letech 1956–1960

1.1. Únor 1948

K pochopení vývoje Československé republiky v 50. letech 20. století je potřeba připomenout si událost, která formovala historii naší země na spoustu let budoucích. Rok 1948 se do dějin zapsal jako rok nástupu komunistické strany k moci. Únorový převrat předurčil československý vývoj na čtyřicet let, protože dal Komunistické straně Československa (KSČ) do rukou téměř neomezenou moc. V poválečné historii se jednalo o změnu klíčového významu ve dvou směrech: vytvořila předpoklady a odstartovala první kroky k přechodu od demokratického zřízení k diktatuře komunistického typu a změnila dosavadní zahraničněpolitickou orientaci.¹

Vládní krize skončila 25. února, kdy prezident republiky přijal demisi 14 ministrů a schválil rekonstrukci vlády podle návrhu jejího předsedy Klementa Gottwalda. Tímto krokem se komunistům definitivně otevřela cesta k uchvácení veškeré moci a k zavedení totalitního režimu ve státě.² Na všech úrovních státní správy, hospodářství i kultury proběhly personální čistky organizované akčními výbory Národní fronty.³ Očividně nejzásadnějším počinem, jehož důsledky pociťovali českoslovenští občané po následující desetiletí, bylo schválení tzv. Ústavy 9. května. Parlament odhlasoval ústavu podle sovětského vzoru, která byla v podstatě oktrojovaná. Platnost nabyla až 14. června podpisem nově zvoleného prezidenta Klementa Gottwalda.⁴

K upevnění své pozice využívali komunisté tzv. politické procesy, které byly projevem svévole, násilí, politických a justičních zločinů. Probíhaly přes pět let a přesný počet není přesně znám. Uvádí se, že v období mezi lety 1948-1953 bylo odsouzeno 27 tisíc osob, z toho 232 k trestu smrti. Konečné číslo odsouzených v politických procesech činilo 220-230 tisíc.⁵ Tato pětiletka představuje v historii československého komunistického režimu jeho zakladatelské období. Odstartovalo březnem roku 1948 a do října se vládnoucí strana zaměřila na ovládnutí všech důležitých mocenských institucí jako nezbytného

¹ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 7.

² ČAPKA, František a Jitka LUNEROVÁ. *1948: Vítězný únor: cesta k převratu*. Brno: CPress, 2012, s. 123.

³ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 132.

⁴ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 747.

⁵ ČAPKA, František a Jitka LUNEROVÁ. *1948: Vítězný únor: cesta k převratu*. Brno: CPress, 2012, s. 129.

předpokladu pro uskutečnění svých záměrů a cílů. Právě tohle období se vyznačuje třemi hlavními úkoly, na které se komunisté soustředili: 1. prosazení mocenského monopolu – to znamená zisk absolutní nadvlády nad všemi úseky života společnosti; 2. vytvoření základny pro nové, socialistické zřízení a tím vymezení jeho konečné podoby; 3. zásadní proměnění životních podmínek společnosti. V přeneseném slova smyslu znamenalo únorové vládní svržení otevření cesty k celospolečenskému převratu.⁶ Události v tehdejší Československu výstižně popsal zahraničněpolitický výbor kongresu USA v dubnu 1948:

„Dokonalý státní převrat spočívá v uchvácení moci jednou stranou ve státě, která pomocí úřadů, jichž legálně získala, využije některých státních orgánů, zatímco druhé ochromí a zmobilizuje část lidu na svou podporu, kdežto druhé části jakoukoliv politickou akci znemožní. Tento problém nebyl nikdy úplněji a úspěšněji rozřešen tak jako v únoru 1948 v Československu.“⁷

1.2. Doba „tání“ 1953-1956

Josip Vissarionovič Džugašvili, známý jako Stalin, byl ruský revolucionář, politik a obávaný diktátor. Jeho smrt 5. března 1953 je pokládána za hlavní příčinu „tání“. Tímto termínem, kterému dal vznik sovětský spisovatel Ilja Erenburg (stejnomená povídka vydaná v roce 1954), se označuje období v dějinách Sovětského svazu po Stalinově smrti. Ve vnitropolitickém životě Sovětského svazu došlo k určitému uvolnění a oslabení totalitní moci. Prapůvod těchto změn byl však hlubší, kořenil především ve stavu tehdejší sovětské společnosti a režimu. Příčinou tání byly vnitropolitické důsledky mezinárodněpolitické situace – ve zkratce řečeno – velmocenské sovětské politiky. Smrt velkého sovětského vůdce a diktátora přinesla v celém světě napjatou pozornost, jakým směrem se bude ubírat další vývoj SSSR i ostatních komunistických států. Nejinak tomu bylo i v Československu.⁸

Představitelé komunistické strany si uvědomovali potřebu určitých politických korektur a smrt nejvyššího představitele režimu jim pootevřela prostor pro jejich provedení. Právě těmto změnám v politickém smýšlení se říká doba „tání“, jak již naznačuje název této kapitoly. Skutečná podoba těchto korektur se objevila v oficiální politice, která dostala název *Nový kurz*. Politiku s tímto příviskem vyhlásila jako první NDR 9. června 1953. V průběhu

⁶ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 16.

⁷ PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 2., dopl. vyd., V Albatrosu 1. vyd. Praha: Albatros, 2001, s. 237.

⁸ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 63.

dalších třech měsíců ji následovaly další státy sovětského bloku včetně Československa. Prohlašované změny se individuálně lišily podle lokálních podmínek a možností a podle schopnosti vedoucích činitelů uvědomit si důležitost, rozsah a hloubku úprav. Současně s těmito změnami, které se lišily stát od státu, objevovaly se rysy společné pro všechny země. Ty přicházely v první řadě z hlavního města SSSR. Z ekonomického hlediska byla tato politika nazývána jako nouzová nebo záchranná.⁹

Na popud komunistického vedení proběhly po smrti J. V. Stalina smuteční obřady napříč celou republikou včetně organizované účasti statisíců občanů. Na pietních akcích lidé slibovali věrnost Stalinovu odkazu, a především zarytí komunisté truchlili nad ztrátou „velkého Stalina“.¹⁰ Tehdejší prezident ČSR a současně předseda vládnoucí komunistické strany Klement Gottwald se vydal na pohřeb sovětského vůdce, po návratu z Moskvy však ochořel. Za několik dní, konkrétně 14. března 1953, své nemoci podlehl – bylo zjištěno, že bezprostřední příčinou jeho náhlého skonání byla prasklá výduť aorty. Souběh smrti vrchních dvou představitelů komunistického režimu zhustila atmosféru nejistoty. V souvislosti s Klementem Gottwaldem se jednalo nesporně o smrt nejvýznamnějšího českého komunisty, který hrál hlavní roli v únorových událostech roku 1948. Jeho politická kariéra, kroky a rozhodování se vždy řídily direktivou Kominterny a Moskvy. Především kvůli jeho rozhodnutím a postupům se naše země podřídila zájmům SSSR, což vyústilo ve stovky vražd a statisíce věznění nevinných lidí, o jejichž osudech během pěti let u moci rozhodoval.¹¹

Po jeho smrti ÚV KSC musel rozhodnout o obsazení vedoucích stranických i státnických funkcí. Do čela šéfa strany a nově vytvořené funkce prvního tajemníka KSC byl jmenován Antonín Novotný, jehož politický profil zcela splňoval stranické požadavky. Tímto okamžikem se stal prvním mužem v Komunistické straně Československa.¹² Prezidentský slib složil a Gottwaldovým nástupcem v úřadě prezidenta republiky se stal Antonín Zápotocký, který byl jediným vážným kandidátem. Kvůli své nové pozici musel Zápotocký opustit pozici předsedy vlády, do níž byl následně dosazen Viliam Široký, který byl do té chvíle ministrem zahraničních věcí. Tímto rozhodnutím tak mělo Slovensko svého zástupce ve vedení státu. S výjimkou výše zmíněných obměn zůstalo v roce 1953

⁹ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 63-64.

¹⁰ Tamtéž, s. 65.

¹¹ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 765.

¹² KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 65.

Gottwaldovo vedení beze změny. Všichni členové vedení slibovali věrnost odkazu Klementa Gottwalda a pokračování v jeho politice a díle.¹³

V červnu 1953 proběhla v Československu měnová reforma, která znamenala výměnu finanční hotovosti a vkladů, současně došlo ke zrušení přidělového systému a zavedení jednotných maloobchodních cen. Tato reforma připravila většinu obyvatel o celoživotní úspory a definitivně smazala majetkové rozdíly ve společnosti. Příprava probíhala delší dobu v naprostém utajení a o jejím následném uplatnění vědělo minimum zasvěcených lidí. Těsně před zveřejněním prezident Zápotocký reformu několikrát veřejně popřel, aby uklidnil nervózní lid. Měnová reforma byla vyhlášena v šest hodin podvečer 30. května 1953 v rozhlase. V hotovosti si mohl člověk vyměnit nejvýše 300 Kč v poměru 5:1, další hotovost se následně vyměňovala v poměru 50:1. Komunisté reformu zdůvodňovali jako krok k úsporám a stabilizaci ekonomiky, došlo ke zrušení přidělového (tzv. lístkového) systému na potraviny, textil a další spotřební zboží.¹⁴

Na tyto změny doplatili obzvláště prostí občané, u nichž vládnoucí garnitura ztratila svou popularitu, a přinesly první protirežimní demonstrace v několika českých městech. Největší se odehrála v Plzni, kde musely zasahovat dokonce vojenské útvary. Vrcholní političtí představitelé, kteří měnovou reformu připravovali, počítali s nespokojeností občanů, neočekávali však takové množství, a především je nemile překvapily protivládní protesty v podnicích těžkého průmyslu. Na tyto protirežimní události reagovali politikou silné ruky. Organizátoři demonstrací (skuteční, či fiktivní) byli uvězněni. Tento neočekávaný vývoj událostí kromě toho ukázal i určité rozpory ve vedení strany a státu. Prezident Antonín Zápotocký včetně jeho nejbližších spolupracovníků a přívrženců se přikláněla k variantě uklidnění situace, i za cenu falešných slibů. Na druhé straně zarytí stalinisté včetně předsedy vlády Viliam Široký a první tajemník KSČ Antonín Novotný požadovali tvrdé represe a nemilosrdný postih protestů.¹⁵

V roce 1954 doznávaly v české a slovenské společnosti problémy z předcházejícího roku, kterými byly jednak důsledky peněžní reformy, ale také následky dalších opatření vedoucích orgánů komunistické strany a státu.¹⁶ K největším vnitropolitickým událostem

¹³ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 67.

¹⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 135.

¹⁵ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 766.

¹⁶ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 89.

roku 1954 patřil desátý sjezd KSČ. Ten začal 11. června v Praze a zúčastnilo se ho 1510 delegátů. Sdělení o činnosti a dalších úkolech KSČ pronesl ve straně ten nejpovolanější, první tajemník Antonín Novotný. Na základě tlaku vedoucích představitelů SSSR vyhlásilo vedení KSČ v minulém roce tzv. nový kurz. Ve svém hodnocení předcházejícího vývoje připustilo určité chyby a nedostatky při uplatňování politiky KSČ, v ekonomice začala být větší pozornost věnována výrobě spotřebního zboží či úpravám zemědělské politiky. Právě k národnímu hospodářství sjezd upínal svou hlavní pozornost. Zaobíral se rostoucími disproporcemi v hospodářství a přijal program ekonomických opatření. Kongres rozhodl významně zvýšit zemědělskou výrobu, upevnit pozici JZD a rozšířit jejich členskou základnu. Delegáti se následně domluvili a odsouhlasili si změny ve stanovách KSČ. Tyto schválené zásady konkretizovaly upevňování moci KSČ v Československu.¹⁷

Deset let od osvobození vtisklo roku 1955 punc slavnosti. Komunističtí představitelé často na oslavách u příležitosti tohoto jubilea bilancovali „úspěchy“ vlády. Opětovně se obraceli na hospodářské výsledky, kterých země dosáhla pod jejich vedením. V Praze se 23. června konala 1. celostátní spartakiáda na Strahovském stadiónu. Masové vystoupení bylo režimním politickým rituálem, který ale svým provedením navazoval na dřívější sokolské slety. Velkolepou slavnost zahájil prezident republiky Antonín Zápotocký. Zdůraznil, že spartakiáda je společným dílem všeho lidu a přirovnal ji k mobilizaci. Tato první i příští čtyři spartakiády byly navrženy vedením Komunistické strany Československo jako „*velkorysá přehlídka čs. socialistického tělovýchovného hnutí*“; tato akce sloužila i jako image pro zahraničí a představovala doklad „*jednoty strany a lidu*“.¹⁸

První celostátní spartakiádě ještě předcházela podpis Varšavské smlouvy v květnu 1955 na konferenci, které se zúčastnilo Československo, Albánie, Bulharsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a SSSR. Její uzavření bylo navenek zdůvodňováno ratifikací pařížských dohod, které umožnily SRN vstup do vojenského paktu NATO. Cílem Varšavské smlouvy však bylo podřídit armády členských států sovětskému velení, legitimizovat pobyt sovětských vojsk na území některých členských států či koordinace politiky a vytvoření systému kolektivní bezpečnosti ve střední a východní Evropě. Varšavský pakt znamenal

¹⁷ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 768.

¹⁸ Tamtéž s. 770.

smlouvu mezi všemi osmi zeměmi. Ty souhlasily i s vytvořením jednotného velení ozbrojených sil, do jehož čela jmenovaly hlavním velitelem sovětského maršála Koněva.¹⁹

1.3. XX. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu

Na jaře roku 1956 byl vnitropolitický vývoj v Československu značně ovlivněn XX. sjezdem Komunistické strany Sovětského svazu (KSSS), na němž Nikita Sergejevič Chruščov v tajném projevu odsoudil některé Stalinovy zločiny. V zemích sovětského bloku vyvolala tato odhalení kritické reakce proti pořád existujícímu stalinistickému systému, které měly odlišnou formu i rozsah. V Polsku či Maďarsku došlo k nejvážnějším otřesům, v Maďarsku byl dokonce výsledkem revoluční pokus o svržení totalitního systému. O ten se však představitelé SSSR „postarali“ za pomoci sovětských vojsk. V reakci na tyto krvavé události Československo možnou destalinizaci země utlumilo a omezilo ji na kosmetické politické a ekonomické úpravy.²⁰

XX. sjezd sovětských komunistů se konal od 14. do 26. února 1956. Tou nejzásadnější událostí, která se na sjezdu uskutečnila, byl projev tehdejšího prvního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu Nikity Sergejeviče Chruščova 25. února. Jeho vystoupení se nepochybně zapsalo do dějin jako velký mezník v bolševismu. V tajném projevu, který byl určen pouze vrcholným sovětským komunistům a špičkám zahraničních komunistických stran, tvrdě kritizoval Stalinovu politiku, připustil chyby a omyly, které se v průběhu jeho vlády udály. Samotný referát dostal název *O kultu osobnosti a jeho důsledcích* a zabíral se odsouzením kultu Stalinovy osobnosti a jeho zločinů.²¹

Hned v první části se Chruščov obrátil na své spolustraníky: „*Soudružky a soudruzí! Ve zprávě o činnosti ústředního výboru strany XX. sjezdu, v řadě diskusních příspěvků sjezdových delegátů a také i dříve na plenárních zasedáních ÚV KSSS se nemálo mluvilo o kultu osobnosti a jeho škodlivých důsledcích.*“

„*Ústřední výbor strany se po Stalinově smrti začal přísně a důsledně orientovat na objasňování nepřipustnosti glorifikace jedné osobnosti a její připodobňování jakémusi*

¹⁹ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 278.

²⁰ *Dějiny Československa (1918-1992)* [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <http://ksv.upol.cz/txt/DejinyCSR.pdf>.

²¹ *XX. sjezd KSSS a jeho místo v dějinách bolševismu* [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1601/003-012.pdf>.

nadčlověku s nadpřirozenými vlastnostmi boha, neboť něco takového je duchu marxismu-leninismu cizí. Tento člověk pak jakoby všechno ví, všechno vidí, za všechny myslí a všechno může dělat; ve svém jednání je neomylný.

„V souvislosti s tím, že si ještě všichni dovedou představit, k čemu v praxi kult osobnosti vedl, jaké obrovské škody byly napáchány porušením zásady kolektivního vedení ve straně a soustředěním nesmírné, neomezené moci v rukou jedné osoby, považuje ústřední výbor za nutné předložit XX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu materiály k této otázce.“²²

V šesté části Chruščov kritizoval Stalinův životopis: *„Kult osobnosti nabyl takových oblundných rozměrů hlavně proto, že Stalin sám všemožně podněcoval a podporoval glorifikaci své osoby. Svědčí o tom nesčetné skutečnosti. Jedním z nejtypičtějších projevů slavomamu, toho, že Stalin postrádal elementární skromnost, je vydání jeho Stručného životopisu, který vyšel v roce 1948.“²³*

Chruščov ve svém projevu často využíval příměry k Leninovi, kterého ve svých slovech vychvaloval a Stalina často stavěl do přesného opaku. Postupně kritiku vůči Stalinovi zvyšoval: *„Soudruzii! Kult osobnosti napomohl k rozšíření nesprávných metod ve výstavbě strany a hospodářské činnosti, plodil hrubé porušování vnitrostranické i státní demokracie, holé administrování, nejružnější deformace, zastírání nedostatků a lakování skutečnosti.“²⁴*

V konečném měřítku se dá tento sjezd považovat za bod obratu, jímž stalinismus přestal být oficiální politikou KSSS a potažmo celého sovětského bloku, přestože postupná destalinizace probíhala v různých oblastech života a různých zemích nestejnou měrou. V návaznosti na události, které proběhly na dvacátém sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu, uskutečnilo se 29. března 1956 zasedání ÚV KSČ, kde se zpráva o sjezdu sovětských komunistů projednávala. Českoslovenští komunisté byli informováni o závěrech, které sjezd přinesl, především tedy o kritice kultu osobnosti a jeho vlivu v naší zemi.²⁵ Největší část diskuse zabraly otázky kultu osobnosti. Obzvlášť se objevil problém Gottwaldova kultu. Činovníci zastávali protichůdné názory v otázce, zda skutečně

²² O kultu osobnosti a jeho důsledcích: Projev prvního tajemníka ÚV KSSS N.S. Chruščov na XX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu (25. února 1956). *Praguecoldwar* [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <http://www.praguecoldwar.cz/kult.htm>.

²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 771.

existoval a také, co o Gottwaldovi říct. Zastánci názoru, že kult osobnosti Klement Gottwalda existoval, se domnívali, že k němu přispělo spojení nejvyšších funkcí předsedy strany a prezidenta. Jednalo se palčivý problém, na němž měli problém se shodnout i nejvyšší představitelé tehdejší vlády:²⁶

„Vidět věc i ve funkcích – kult prezidenta, že my jsme spojili, to byla chyba, neporadili (sovětští vedoucí v roce 1948) nám dobře s prezidentem,“ Zápotocký. K tomu Fierlinger, Kopecký i Novotný: „Nemáš pravdu.“ Ale Novotný přiznal: „něco je v tom, že spojeny dvě funkce“. A Široký: „to však (není) rozhodující, byl kult osobnosti v mezinárodním revolučním hnutí“. Všichni se shodovali, že musí „hájit K.G.“.²⁷

Téma XX. sjezdu KSSS se otevřelo na dubnovém jednání ÚV KSČ znovu. Proběhlo bilancování diskuse, která probíhá ve stranickém a veřejném životě. Probírala se kritika kultu osobnosti v KSSS a jeho projevů v Československé republice. Část straníků vyjádřila zájem o nápravu a potrestání viníků předchozích nezákonností. Dokonce zazněla kritika vůči KSČ. Nejvyšší představitelé z těchto slov dostali strach, a proto bylo jejich cílem zamezit protirežimním silám zneužít kritiku kultu osobnosti proti socialismu.²⁸

1.3.1. Kult osobnosti

V historickém měřítku se v odlišných kulturách a společnostech objevovaly kultury osobností, které díky svým skutečným i fiktivním neobyčejným vlastnostem převyšovaly ostatní. Jedná se o postavy, kterým jsou často přisuzovány mimořádné vlastnosti, kvality, schopnosti, síly a výkony. Především se to týká těch osob, ke kterým vzhlíží širší společnost a vzdává jim úctu. Při obecném pohledu můžeme kult osobnosti nalézt prakticky ve všech společnostech a historických epochách, ale také v různých podobách. Objektem uctívání se v oblasti náboženství stávají světci, jejich duchovní odkaz a učení či víra v jejich nadpřirozenou moc. Nejčastěji se však o kultu osobnosti mluví obzvlášť v souvislosti s politickými osobnostmi, kdy se daná osobnost stává klíčovým prvkem politického mýtu, jímž se vyznačuje určitá skupina politických přívrženců.²⁹

²⁶ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 378.

²⁷ Tamtéž, s. 378-379.

²⁸ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 771.

²⁹ RANDÁK, Jan. *Kult osobnosti*. Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, katedra společenských věd, 2007, s. 5-6.

Kult osobnosti obecně spočívá v glorifikaci a silně zritualizovaném uctívání vůdčí osobnosti uvnitř určitého hnutí nebo v rámci celé společnosti. Nejčastěji se tento jev vyskytoval ve 20. století a byl spjat především s totalitními režimy. Funkce těchto postav je ryze jednoduchá. Lidem se překládají vzory a symboly, které jsou současně zpětně i nutným společenským tmelem a prostředkem společenské integrace.³⁰

Nejvíce se pojem kultu osobnosti vyskytuje ve spojení s jeho politickou podobou, související s érou stalinismu v bývalém Sovětském svazu, který se následně rozprostřel do celého východního bloku. Tento výraz je pro širokou veřejnost negativním synonymem označujícím vládu J. V. Stalina. Právě toto spojení se začalo objevovat až po projevu N. S. Chruščova na dvacátém stranickém sjezdu KSSS, který je detailněji popsán v předchozí kapitole. Touto historickou událostí se dá mluvit o začátku záporného vnímání tohoto pojmu, jenž v komunisticko-stranickém kontextu uvolněných 60. let 20. století znamenal mimo jiné přičítání nadneseného významu jednotlivým osobnostem, připisování jim nezasloužených zásluh, snižování či upírání zásluh jiných, přehnané vyzdvihování jejich vlastností či schopností a současně zatajování jejich chyb, slabostí provinění či morálních závad.³¹

Vůdce je díky splynutí s ideologií všudypřítomný, běžné obyvatelé provází na každém kroku také fyzicky v podobě svých spisů, portrétů či hesel, které mohutně podporují daný režim. Shrneme-li popsaná fakta do uceleného obrazu kultu osobnosti, můžeme říct, že je kulturní konstrukcí, mytizací osoby, kterou se obsluhuje určitá skupina, politická strana, národ, a která plní specifické funkce. Upevňuje legitimitu a právo na existenci skupiny nebo její ideologie, vytváří následováníhodný příklad, kterým získává nové stoupence a stává se personifikací ideologie, učení nebo náboženství. Ve většině různých náboženských, politických, kulturních či sociálních skupinách a hnutí existují takové osoby (je jedno, zda se jedná o živé, nebo mrtvé, či skutečné, nebo vymyšlené), které mají potenciál oslovovat své publikum.³²

V kontextu politického kultu osobnosti jsou klíčové politické strany. Ty je pomáhají vytvářet a zároveň jejich auru využívají ve svůj prospěch. V těchto souvislostech se jedná především o moderní politické strany masového charakteru. Propadnout kultu není

³⁰ RANDÁK, Jan. *Kult osobnosti*. Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, katedra společenských věd, 2007, s. 7.

³¹ Tamtéž, s. 8.

³² Tamtéž, s. 8-9.

pochoitelně výhradně výsadou marxisto-leninské ideologie, ale projevuje se ve všech diktaturách. Se zaměřením na Evropu můžeme mluvit o Itálii, která mu podlehla po převzetí moci Benitem Mussolinim, Německo po nástupu Adolfa Hitlera nebo Španělsko s nástupem Francisca Franca.

Podoba kultu osobnosti Klementa Gottwalda v Československé republice je vnímána jako věrná analogie kultu J. V. Stalina. Gottwaldův kult se rodil nejprve uvnitř strany, ale za přelomové období v konstrukci Gottwaldova kultu můžeme označit jeho nástup do prezidentské funkce. Vedle kultu osobnosti bývalého československého prezidenta byl velmi uctíván i jeden příslušník cizího státu, kterým nemohl být nikdo jiný než „největší přítel československého lidu“ J. V. Stalin. V ČSR byl Stalin „oficiálně oslavován jako veliký vůdce a učitel, což se projevovalo i do postavení Gottwalda, který byl častován výrazy jako „veliký Leninův a Stalinův žák“, „Stalinův učeň“ apod., takže se v domácím diskurzu ocitl *de facto* v nižším nerovném postavení“³³. Kult Antonína Zápotockého se od toho Gottwaldova velmi lišil. Zápotocký byl ve veřejném diskurzu chápán po svém jmenování prezidentem ČSR jako Gottwaldův pokračovatel, který nikdy nesejde ze započaté cesty budování socialismu.³⁴

1.4. II. sjezd Svazu československých spisovatelů

22. – 29. dubna 1956 se uskutečnil II. sjezd československých spisovatelů, který byl nejvýraznějším projevem nesouhlasu a kritiky dosavadní oficiální politiky. Ohlas tohoto setkání přesáhl sjezdová jednání a spisovatelskou obec a působil v řadách inteligence.³⁵ Samotný sjezd byl z důvodu politických změn několikrát odložený na „vhodnější dobu“. Už před kongresem měli komunističtí funkcionáři obavy, co by setkání inteligence národa mohlo přinést. Byly to obavy oprávněné, protože tento sjezd zahájil tradici a spisovatelé se začali sjíždět pravidelně. Tato setkání by se dala označit jako společensko-politická událost, protože se na nich řešily nejen problémy umělecké, ale také otázky kulturní či politické.³⁶

II. sjezd spisovatelů probíhal ve dvou polohách, jednak jako střet spisovatelů s komunistickým vedením přímo na sjezdu, jednak jako společenská, veřejná událost.

³³ KULHÁNEK, Ivan. *Kult osobnosti*. Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, katedra společenských věd, 2007, s. 7.

³⁴ Tamtéž, s. 7.

³⁵ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 654.

³⁶ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 772.

Projevy části spisovatelů se opřely do komunistického režimu, odsoudily minulé období a požadovaly možnost psát zase pravdu a dožadovaly se svých práv svobodného projevu. Tato část spisovatelské obce odmítla tyto štollovské metody a kádrování spisovatelů. Tyto nároky mohli ostatní spisovatelé slyšet v projevech velkých osobností československé literatury – Jaroslava Seiferta a Františka Hrubína.³⁷

„Hrubín přirovnal českou poezii k labuti přimrzlé k ledu a Seifert dokonce obvinil některé kolegy, že vědomě lhali. („Smlčí-li pravdu kdokoli jiný, může to být taktický manévr. Smlčí-li pravdu spisovatel, lže.“) V palbě kritiky se ocitli zastánci „tvrdé linie“, kteří v minulém období umlčovali své kolegy – Jiří Taufer, Ladislav Štoll a Ivan Skála.“³⁸

Spisovatelé tak byli první, kdo veřejně reagovali na slova Chruščova a jeho kritiky kultu osobnosti, včetně odhalení stalinských zločinů. Odpověď veřejnosti na sebe nenechala dlouho čekat a ohlas byl velký. Popis průběhu sjezdu vyšel v denním tisku, Literární noviny otiskly celé nebo velké části diskusních příspěvků. Ty se týkaly především politických problémů, společenského postavení, ale také kulturních a obecně politických záležitostí. Do veřejného prostoru se dostaly požadavky na psaní jen pravdy, tvůrčí svobody, zrušení cenzury a politických zásahů do vydavatelské praxe. Tím nejhorším, čím se II. sjezd prezentoval pro komunistické funkcionáře, bylo vyhlášení, že spisovatelé jsou a budou svědomím národa. Veřejnost dala spisovatelům najevo své sympatie, obdiv a vyjadřovala své díky za otevřená slova. Vliv spisovatelů u obyvatel ČSR po II. sjezdu strmě rostl, ti také věřili, že nezůstane u pouhých slov a spisovatelé budou vykonávat započatou aktivitu a držení názorového proudu. Nemělo to však takový efekt, který by si od toho spisovatelé nejspíš představovali. Dosah slov diskutujících na sjezdu se rozšířil pouze na příslušníky inteligence, ostatních obyvatel se jednání dotklo pouze zřídka.³⁹

1.5. Dalších pět let

„Pětiletí československého vývoje od roku 1956 a vztah společnosti a moci poznamenaly výsledky a průběh předcházející krize režimu. Ti, kteří očekávali přeskok nepokojů v Polsku a Maďarsku do Československa, byli zklamáni. Mnohé z nich zklamal postoj západu, jeho pasivita, a zejména odsuzovali Spojené státy, že nepomohly maďarské

³⁷ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 772.

³⁸ Tamtéž, s. 772.

³⁹ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005, s. 660-661.

*revoltě. Pocit beznaděje a bezmoci, plynoucí z poznání respektu západu k sovětské nadvládě v jeho bloku, se neomezoval na příznivce zmíněného přeskoku nepokojů. Šlo o zkušenost, kterou z roku 1956 vyvozovalo mnohem větší množství aktérů i zájemců o politické dění. Bylo to ponaučení pro budoucnost.*⁴⁰

Politická činnost ve veřejném prostoru a v komunistické straně, jež se v roce 1956 začala probouzet k životu, se v následujících měsících nerozvinula. Vládním představitelům se podařilo toto rostoucí „protirežimní semínko“ udusit v zárodku. Pasivita společnosti a nezájem pokračovat v kritice režimu dala možnost vrcholným představitelům komunistické strany přichystat opatření, která měla do budoucna jasný cíl – zamezit či úplně potlačit jakékoliv pokusy o oslabení mocenského monopolu. Nejprve se jednalo o nápravu a utužení důvěry a pozice v komunistické straně.⁴¹

Období, které následovalo po krizi režimu a dramatickém roce 1956 a trvalo pět let, by se dalo charakterizovat jako období stabilizační. Komunisté se snažili znovu vybudovat důvěru mezi společností a mocí a obnovit úplnou nadvládu strany, z které pramenilo zabezpečení stabilního a bezproblémového režimu.⁴²

1.5.1. Smrt Antonína Zápotockého

Antonín Zápotocký se narodil 19. 12. 1884 v Zákolanech na Kladensku jako třetí dítě Barbory a Ladislava Zápotockých. Po vzniku Československa prosazoval marxistickou levičnickou sociální demokracii. Od roku 1921 byl členem Komunistické strany Československa a až do své smrti jedním z jejích vrcholných představitelů. Ve vedení KSČ působil jako generální tajemník či představitel komunistických Rudých odborů. Od února 1948, na jehož přípravě i průběhu se podílel, byl do června 1948 místopředsedou a poté do roku 1953 předsedou československé vlády. Po Gottwaldově smrti, od 21. března 1953 až do svého úmrtí, zastával funkci prezidenta republiky.⁴³

Po únorovém převratu a v pokračující vládě komunistické strany je považován za jednoho z nejvyšších politických a státních představitelů, kteří mají spoluodpovědnost za praktiky komunistického režimu v ČSR. 4. listopadu 1957 byl převezen do nemocnice, kde

⁴⁰ KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2008, s. 18.

⁴¹ Tamtéž, s. 18-19.

⁴² Tamtéž, s. 24.

⁴³ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 774.

o devět dní později zemřel na infarkt. Přestože se Zápotocký jako premiér i jako prezident podílel na všech negativech 50. let, jeho celkové vyznění je daleko lidštější a pozitivnější než Gottwaldovo.⁴⁴

Několik dní po úmrtí Antonína Zápotockého zvolilo 19. listopadu Národní shromáždění do funkce prezidenta republiky Antonína Novotného, který byl do té doby prvním tajemníkem ÚV KSČ. Novotný byl v komunistické straně brán jako dlouholetý stranický pracovník, ale byl považován za průměrného funkcionáře. Jeho osoba v čele československého státu se stala symbolem nadcházející etapy.⁴⁵

1.5.2. Československá socialistická republika

Českoslovenští vůdčí představitelé měli velký zájem, aby zvýšili svůj kredit a utužili vztah k sovětskému státu. Funkcionáři se z těchto důvodů rozhodli, že prohlásí Československo za socialistický stát. Došlo k tomu na zasedání Národního shromáždění 11. července 1960. Toho dne byla přijata Ústava Československé socialistické republiky, která nahradila předchozí Ústavu 9. května z roku 1948. Název státu změnila z dosavadního Československá republika na Československá socialistická republika. Tento název naší zemi vydržel po zbytek trvání komunistického režimu v Československu. Tato změna neměla ovšem na Československo větší vliv a z pohledu historického nešlo o významný milník. Jednalo se spíše o dodatečně stvrzené předchozího vývoje. Jednoduše řečeno, do názvu státu se promítla politická změna, která nastala již předtím. Socialismus v názvu republiky odkazoval na konsolidaci komunistického režimu, která proběhla po únoru roku 1948.⁴⁶

Jedna z prvních slov, která se v ústavě objevila, byla: *„My, pracující lid Československa, prohlašujeme slavnostně: Společenské zřízení, za které bojovaly celé generace našich dělníků a ostatních pracujících a které měly vítězství Velké říjnové revoluce před očima jako vzor, stalo se pod vedením Komunistické strany Československa skutečností i u nás. Socialismus v naší vlasti zvítězil. Československý stát, ve který se zorganizoval pracující lid v čele s dělnickou třídou, stal se lidovou organizací v nejvlastnějším slova smyslu – socialistickým státem.“*⁴⁷

⁴⁴ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 774.

⁴⁵ Tamtéž, s. 774.

⁴⁶ Tamtéž, s. 781.

⁴⁷ Tamtéž, s. 781.

Ústava se zaměřovala na důležité body k vybudování socialistické společnosti, zejména dovršení přechodu malovýroby, zvláště zemědělské, k socialistickým formám výroby a hospodaření i upevnění socialistického charakteru státu a jeho demokratických principů. Především úvodní kapitoly stvrdily základní rysy a principy socialistického společenského a státního zřízení. Řádky popisovaly, že Československá socialistická republika plní všechny funkce socialistického státu, jehož sociálním základem je svazek dělnické třídy, rolníků a inteligence pod vedením dělnické třídy. S výše zmíněným jde ruku v ruce ústavní zakotvení vedoucí úlohy Komunistické strany Československa ve státním a společenském zřízení, které je výsledkem celého dějinného vývoje, v němž si KSČ vydobyla důsledným prosazováním zájmů pracujících přirozenou autoritu v nejširších vrstvách lidu.⁴⁸

„Republika je budována na zásadách socialistické demokracie. Veškerá moc ve státě patří pracujícímu lidu. Ekonomickým základem ČSSR je socialistická hospodářská soustava, která vylučuje jakoukoli formu vykořisťování člověka člověkem. Socialistická hospodářská soustava, v níž jsou výrobní prostředky zespolečenštěny a veškeré národní hospodářství je plánovitě řízeno, zabezpečuje trvalý rozvoj výroby a neustálý vzestup životní úrovně pracujících.“⁴⁹

Nově schválená ústava se ve svém znění již nezmiňovala o soukromém vlastnictví výrobních prostředků a uznávala jen socialistického vlastnictví a tzv. osobní vlastnictví občanů. Článek 4 hlavy I. zněl:

„Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.“⁵⁰

Těmito slovy, která byla v nové Ústavě, byla legalizována nadřazenost jedné politické strany nad Národní frontou a všemi obyvateli země.⁵¹

⁴⁸ ANGELIS, Ivan. *Československá socialistická republika*. Praha: PRESSFOTO, 1976, s. 148-149.

⁴⁹ ČTK. *Socialistické Československo*. Praha: Pressfoto, 1975, s. 38

⁵⁰ BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2012, s. 781.

⁵¹ Tamtéž, s. 781.

2. Mediální vývoj v Československu v letech 1956–1960

Ve 20. století pokračovalo zdokonalování a zrychlování přenosu informací. Naplno se začaly využívat dopravní prostředky ikonické pro toto století: automobil a letadlo. Došlo také ke zkrácení vzdáleností, a zprávy se tak mohly šířit mnohem rychleji. Tomu napomohlo i rozšíření vysílacích médií. Po konci první světové války vznikl rozhlas jako nové masové médium, po druhé světové válce se totéž událo s televizí. Posluchačům rozhlasových přijímačů a následně televiznímu divákovi byly zvukově či audiovizuálně zprostředkovány zprávy ze vzdálených zemí, o kterých měl jen pramálo informací. Rozhlas a televize vedly k tzv. globalizačním tendencím.⁵²

Tištěná média byla na začátku 20. století naprosto dominantním médiem a zdrojem informací. Ve 30. letech se objevila na mediálním trhu velká konkurence v podobě rozhlasu a od padesátých a šedesátých let stoupala obliba televizního vysílání. Ta se ve druhé polovině minulého století stala nejdůležitějším masovým médiem a snižovala zájem o tištěná periodika. Vliv rozhlasového a televizního vysílání sice zastíňoval tištěná média, na druhou stranu jejich rozšíření a dosah byly stále ještě enormní.⁵³

V demokratických státech se noviny a časopisy charakterizovaly jako instituce, které plní určité veřejné úkoly, souběžně měly jako privátní ekonomické organizace přinášet svým vlastníkům zisk. V totalitních režimech naproti tomu představoval zisk podružné kritérium, na prvním místě byla ideologická motivace. Platilo to jak pro sovětský model, kde bylo soukromé vlastnictví výrobních prostředků skoro zcela zapovězeno, tak i pro nacistický a fašistický systém, kde byli soukromí vlastníci novin a časopisů podřízeni zájmům masového totalitního hnutí, a to i v ekonomické rovině. V zemích tzv. reálného socialismu vlastnila tištěná média výlučně komunistická strana, nebo jí podřízené satelitní politické strany, masové organizace či jiné instituce kontrolované státem.⁵⁴

Tištěná média využívala vysílací média jako zdroj informací, současně to ale pro ně byla velká konkurence. Rozhlasové vysílání začalo rokem 1920. Ve stejném roce vznikla první rozhlasová stanice KDKA. Pokusy o vysílání na území Československa začaly po 1. světové válce. 28. října 1919 u příležitosti prvního výroční vzniku Československé republiky

⁵² VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. Žurnalistika a komunikace, s. 162.

⁵³ Tamtéž, s. 166-167.

⁵⁴ Tamtéž, s. 168-169.

byl z vojenské vysílací stanice, umístěné na pražské Petřínské rozhledně, odvysílán první rozhlasový pořad. Pravidelné rozhlasové vysílání bylo zahájeno 18. května 1923 ze stanu v Praze-Kbelích. Československo se tak stalo jednou z prvních evropských zemí, kde vzniklo pravidelné vysílání.⁵⁵

Televizní vysílání umožňovalo jednosměrný dálkový přenos obrazu a zvuku nasměrovaného do televizního přijímače adresáta. První televizory se prodávaly od konce 20. let 20. století a první povolení k vysílání dostal Skot John Logie Baier v roce 1929. V roce 1936 zahájila vůbec první pravidelné televizní vysílání BBC (British Broadcasting Corporation). Ve Spojených státech spustila první zkušební televizní vysílání americká RCA (Radio Corporation of America) v roce 1939. Během 2. světové války došlo k dočasnému útlumu vývoje, aby v 50. letech mohla začít opravdová revoluce elektronických médií, která vedla k masovému rozšíření televize.⁵⁶

Po druhé světové válce vznikla nebo se ze starých agentur přetvořila spousta nových tiskových kanceláří (Tanjug – Jugoslávie, ANSA – Itálie, APA – Rakousko). Ve Francii nahradila v roce 1944 Havas nová Agence France-Presse (AFP) a německá Deutsche Presse-Agentur (DPA) byla vytvořena v roce 1949 z tiskových agentur západních okupačních zón.⁵⁷

2.1. Mediální legislativa v Československu po únoru 1948

Důležitý úkol, který musela Komunistická strana Československa vyřešit k zisku moci v zemi, bylo ovládnutí veřejného mínění. To znamenalo dostat pod kontrolu prostředky veřejné komunikace. Všem mediálním prostředkům (tisk, rozhlas, televize a film) byla při prosazování nového společenského modelu přiřknuta propagandistická role výchovné, přesvědčovací a osvětové instituce. Pro představitele KSČ tak bylo hlavním úkolem vytvořit podmínky pro to, aby strana mohla tato média a jejich výstupy nejenom kontrolovat, ale také na ně v čase aktivně působit. Vzhledem k tomu, že výše popsané cíle k ovládnutí mediální

⁵⁵ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. Žurnalistika a komunikace, s. 163-164.

⁵⁶ Tamtéž, s. 164-165.

⁵⁷ Tamtéž, s. 165-166.

sféry byly nastoleny ještě před událostmi v únoru 1948, sehrály v tomto důležitém historickém momentu svou významnou úlohu.⁵⁸

Převzetí moci komunisty přineslo změny v mediálním prostředí, a to hned na několika rovinách. Nejen strukturně, ale proměnil se také způsob řízení, kontroly nebo došlo k personální obměně. V konečném výsledku se tyto změny promítly jako nástup nového modelu veřejné komunikace, který byl charakteristický pro totalitní režimy. Základy specifické pro tento model přebrali představitelé KSČ ze Sovětského svazu, využili ale i zkušenosti s fungováním médií během nacistické okupace. Typickým rysem bylo úsilí maximalizovat kontrolu KSČ nad průběhem mediální komunikace, a oddělit tak občany od „škodlivých informací“ a usměrňovat jejich smýšlení žádoucím směrem.⁵⁹

Vládní představitelé, členové ministerstva financí a Sboru pověřenců odsouhlasili v průběhu roku 1948 několik usnesení a předpisů, které vytvářely podmínky pro nastolení nových tiskových poměrů. Hlavní opatření provedlo ministerstvo informací na základě vládního rozhodnutí z 12. března 1948, jímž byl ministr Václav Kopecký pověřen revizí udělených povolení k vydávání periodického tisku s cílem zajistit, aby v budoucnu tisk sloužil potřebám zřízení jako prostředek informací, poučení a zábavy. Jedním ze záměrů bylo omezit, případně zamezit získávání jiných informací než těch, které byly šířeny oficiálními médii, podřízenými a kontrolovanými státními orgány. Distribuce periodického tisku byla upravena řadou vyhlášek.⁶⁰

Klíčový význam měla „vyhláška č. 696 z 19. dubna 1948 o hospodaření s papírem při vydávání časopisů, která stanovila, že tiskař smí tisknout časopis pouze v případě, že mu vydavatel předloží povolení k tisku vydané ministerstvem informací“.⁶¹

Zavedení koncesního systému umožnilo resortu informací uplatňovat v celostátním měřítku plánovací funkci. Zásadní princip socialistické revoluce v oblasti žurnalistiky potvrdila Ústava 9. května, ve které bylo zakotveno „právo vydávat noviny a časopisy se uplatňuje: ... zejména se zřetelem k tomu, aby zisk nebyl účelem“.⁶²

⁵⁸ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 251.

⁵⁹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 137.

⁶⁰ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. *Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987*. Praha: Novinář, 1989, s. 99-100.

⁶¹ Tamtéž, s. 100.

⁶² Tamtéž, s. 100.

Komunistická strana Československa si zajistila legislativní rámec pro kontrolu nad tiskárnami zákonem „č. 123/1948 o znárodnění polygrafických podniků, na jehož základě bylo pak vyhláškami ministra informací znárodněno postátněním 80 polygrafických podniků v Československu“.⁶³

V dubnu 1948 přijalo Národní shromáždění zákon č. 137/1948 o postátnění Československého rozhlasu. Podle tohoto zákona náleželo vrchní vedení rozhlasu ministru informací.⁶⁴

Svoji vůdčí úlohu prosazovala KSČ po stranické linii, za pomoci státních orgánů i přes společenské a státní organizace, které byly vydavateli tisku. Média se zodpovídala pouze KSČ a sloužila k prosazování jejich zájmů, formovala souhlasný postoj obyvatel státu ke komunistické politice a také bránila šíření nevhodných názorů.⁶⁵

Dohled nad médii kromě ministerstva informací mělo i kulturně propagační oddělení ÚV KSČ, jehož součástí byl tiskový a vydavatelský odbor. Vedoucím tohoto oddělení byl Gustav Bareš, který se dostával do kompetenčních a mocenských sporů s ministrem Kopeckým. Kontrola probíhala na úrovni redakcí, které byly hodnoceny na základě spolupráce. Pokud nedodržovaly požadavky rozhlasového a tiskového odboru ÚV KSČ, docházelo ve vedení těchto redakcí k obměně, protože byly stranicky odpovědné za dodržování linie a směrnic KSČ. Toto pravidlo platilo od ČTK přes rozhlas až po filmovou či knižní produkci. Šéfredaktoři byli odpovědní za obsah periodika a jeho politickou ideu a současně s tím museli akceptovat rozhodnutí stranických orgánů. Na konci roku 1950 došlo ke zpřísnění těchto opatření prostřednictvím dohlížecích redaktorů, kteří kontrolovali média přímo v redakcích.⁶⁶

Dohled nad tiskem spadal do roku 1953 pod ministerstvo informací a osvěty. V důsledku napjaté mezinárodní situace a s ohledem na vnitropolitický vývoj bylo v dubnu 1953 vydáno usnesení vlády, na jehož základě došlo k vytvoření neveřejného orgánu

⁶³ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987. Praha: Novinář, 1989, s. 100.

⁶⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 255.

⁶⁵ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 137.

⁶⁶ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 256-257.

preventivní kontroly v podobě Státního tiskového dozoru při vládě, následně od roku 1954 potom při ministerstvu vnitra.⁶⁷

V roce 1953 došlo ke změně a každodenní dohled nad mediálními obsahy byl přenesen ze stranických orgánů na státní správu. Vláda 22. dubna odhlasovala a tajným usnesením dala vzniknout specializované cenzurní instituci, která nesla název Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD). Tento cenzurní úřad byl řízen aparátem ÚV KSČ a o šest měsíců později už spadal pod ministerstvo vnitra. Tato specializovaná cenzurní instituce měla za úkol chránit před zveřejněním státní, hospodářská nebo služební tajemství. V obecném slova smyslu zastávala bezpečnostní funkci, aby se na světlo světa nedostaly skutečnosti, které nesmí být v obecném zájmu zveřejňovány.⁶⁸

„Statut HSTD formuloval při kontrole médií, výstav, divadel, plakátů, ale i pohlednic, nálepek, úmrtích oznámení atd. dva úkoly: ochranu státního tajemství a ochranu obecného zájmu.“⁶⁹

Úřad HSTD měl organizační strukturu zaměřenou na několik úseků dle druhu médií a mediálních produktů. Jednalo se o oddělení: novin, ČTK a rozhlasového vysílání, knih a časopisů a umění a přednášek. HSTD pracovala v režimu předběžné cenzury a její fungování čerpalo do určité míry ze zkušeností z kontroly protektorátních médií. Každý zaměstnanec HSTD pověřený kontrolou mediálních obsahů měl přiděleno své číslo. Těmto lidem se říkalo cenzoři a pracovali v každé redakci a tiskárně. K publikování mohly být uvolněny jen ty mediální obsahy, které byly opatřeny cenzurním číslem. Toto číslo se uvádělo v tirážích novin, knih nebo filmů. Publikování bez souhlasu HSTD bylo trestné. To v praxi znamenalo, že neoznačené obtahy tiskovin, texty rozhlasových pořadů, divadelních nebo jiných představení atd. nesměly být tištěny nebo jiným způsobem provozovány.⁷⁰

Plnomocník HSTD (neboli cenzor) u tiskovin kontroloval obtahy a případně zasahoval do znění. Následně se schválené tiskoviny s podpisem cenzora předávaly do tiskárny. Poté však znovu potvrzoval signální výtisky, do té doby nemohl začít tisk

⁶⁷ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987. Praha: Novinář, 1989, s. 102.

⁶⁸ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 257.

⁶⁹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 139.

⁷⁰ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 258.

periodika. Podobná kontrola probíhala také v dalších médiích: rozhlase, respektive televizi. V rozhlase cenzor schvaloval natočené pořady před tím, než šly do vysílání. Naopak u živého vysílání kontroloval všechny texty, které se měly číst. V televizi to probíhalo na podobném principu. Živé vysílání (které bylo v té době dominantní) bylo schvalováno plnomocníkem HSTD na základě kontroly scénáře připraveného vysílání. Pro hladký průběh a nemožnost změny obsahu vysílání nechyběl cenzor v režii a sledoval, zda mluvené slovo i obraz souhlasí se schváleným scénářem.⁷¹

Nebyla to však pouze Hlavní správa tiskového dohledu, která se účastnila kontroly a řízení médií. Do této kategorie spadala také instituce Československé ústředí knižní kultury, která měla na starost především kontrolu a vydávání „*knih, hudebnin, periodického tisku a rozšiřování neperiodických publikací*“.⁷²

2.2. Vývoj tištěných médií

Strukturu tisku i základní sféru jeho fungování konstitovala KSČ hned po válce vydanými nařízeními a vyhláškami ministerstva informací. Vláda se pustila po únoru 1948 na cestu konsolidace vnitropolitických poměrů. Tento směr ovlivnil i charakter žurnalistiky a stanovil nové úkoly. Pro vedoucí úředníky na ministerstvu informací to znamenalo nutnost provést základní přestavbu periodického tisku, která spočívala nejprve v odebrání povolení k dalšímu vycházení spoustě tzv. reakčních novin a časopisů. Komunistické instituce rozhodovaly o vzniku a zániku každého časopisu, novin, o jejich nákladu, obsahovém zaměření a o obsazení vedoucích funkcí v redakcích. Ve výsledku to znamenalo, že komunisté zakázali nebo jiným způsobem zlikvidovali většinu tisku nekomunistických stran. Podobné snížení počtu periodik proběhlo i u společenských organizací a institucí.⁷³

Periodika byla podřízena vládnoucímu režimu i způsobem financování médií. Plánované státní hospodaření umožňovalo jednoduché převedení média do rozpočtové sféry. To prakticky znamenalo, že ekonomická soběstačnost přestala být kritériem funkčnosti jejich chování. Příležitosti ke kontrole a regulaci tisku podporoval i systém přidělování

⁷¹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 258.

⁷² KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 141.

⁷³ KAPLAN, Karel a Dušan TOMÁŠEK. *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, s. 14.

tiskárenských kapacit a množství papíru (především přiděly papíru byly po celou dobu komunismu silným nástrojem kontroly tisku).⁷⁴

Regulace periodického tisku byla prováděna po etapách. Nejprve se v červnu 1948 týkala především vlastivědných a osvětových regionálních časopisů, o pár měsíců později ukončilo svou činnost více než 20 titulů církevního tisku.⁷⁵

Po událostech v únoru 1948 byly zastaveny význačné tituly – kupříkladu časopisy *Dnešek*, *Akord*, *Listy* nebo *Kritický měsíčník*. Za jednu z nejzásadnějších změn se dá považovat sloučení Komunistické strany Československa a Československé strany sociálně demokratické na zásadách marxismu-leninismu. V červnu 1948 zanikl sociálnědemokratický tisk a vydavatelství Rudé právo převzalo jenom časopis *Svět práce*, který následně od roku 1951 vydávalo Revoluční odborové hnutí (ROH). Poslední červnový den roku 1948 naposled vyšel půl století fungující deník *Právo lidu*, jehož čtenáře převzalo *Rudé právo*.

„Redakce Práva lidu se rozloučila se svými čtenáři slovy: ... je zcela pochopitelné, že komunistická strana nemůže vydávat dva ústřední listy, chce-li co nejdříve docílit jednotnosti hnutí a správné ideové a politické výchovy. V tomto směru jí bude sloužit jako jediný ústřední list Rudé právo...“⁷⁶

V důsledku regulačních kroků ministerstvem informací a osvěty a změn v politickém systému zaniklo v roce 1948 více než 570 titulů českých novin a časopisů. Na základě těchto opatření byla vytvořena nová struktura periodického tisku, který měl plnit důležité úkoly při výstavbě základu socialismu. I z tohoto důvodu zůstala zachována struktura stranických deníků vydávaných politickými stranami, které byly organizované v Národní frontě. Komunistická strana Československa přímo spravovala a vydávala několik titulů: jako ústřední tiskový orgán strany deník *Rudé právo*, periodikum krajského výboru KSČ v Ostravě *Nová svoboda* a brněnskou *Rovnost*. KSČ dále poskytovala krajské týdeníky nebo obdeníky ve 13 krajích a v polštině *Glos ludu*.⁷⁷

⁷⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 259.

⁷⁵ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. *Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987*. Praha: Novinář, 1989, s. 112.

⁷⁶ Tamtéž, s. 112.

⁷⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 259.

Vládnoucí strana publikovala také každý měsíc titul *Nová mysl*, každý týden *Život strany* a nespočet dalších časopisů pro všechny úrovně stranické a propagandistické činnosti. Od roku 1951 si mohli čtenáři zakoupit obrázkový týdeník *Květy*.⁷⁸

Tisk Československé strany lidové a Československé strany socialistické byl po únoru 1948 značně omezen z ekonomických a politických důvodů. Lidová strana musela zastavit vydávání časopisů *Obzor* a *Vývoj* a postupem času zanikly i jiné tituly vycházející na krajské úrovni. Ústředním tiskovým orgánem lidové strany zůstala *Lidová demokracie* pod vedením šéfredaktora Rostislava Petery, dále pak vycházel každé dva týdny časopis *Důvěrník*.⁷⁹

Československá strana socialistická si udržela jako ústřední deník *Svobodné slovo*, v jehož čele jako šéfredaktor působil Ladislav Technik. Současně s tímto primárním periodikem strany vydávala čtrnáctideník *Socialistický směr*.⁸⁰

Nekomunistické politické strany ztrácely postupně vliv ve veřejném a politickém životě. Kvůli tomu bylo nezbytné politicky, ideově a organizačně působit na široké vrstvy obyvatelstva novým směrem – pomocí jednotných masových organizací. S tím je spojený růst významu a úloh těchto organizací a jejich tisku. Nejvýznamnější z nich byla bezpochyby jednotná společenská organizace Revoluční odborové hnutí (ROH), která byla monopolní odborovou organizací a zároveň nejmasovější společenskou organizací v socialistickém Československu (odhaduje se, že členy bylo až 5 a čtvrt milionu pracujících).⁸¹

Ústřední rada odborů a jednotlivé svazy ROH vydávaly v 1. polovině 50. let ve svém vydavatelství *Práce* až 26 titulů: k nejčtenějším se řadil odborářský deník *Práce*, v jehož vedení jako šéfredaktor pracovali Jiří Síla a Vojtěch Dolejší. K dalším titulům vydávaných pod hlavičkou ROH patřily týdeník *Technické noviny*, čtrnáctideník *Odborář*, měsíčník *Práce a mzda* nebo jediný český satirický a humoristický časopis *Dikobraz*. K důležité změně v odborovém tisku došlo v roce 1955, kdy začal vycházet první socialistický večerník *Večerní Praha*, který zastával roli tiskového orgánu Krajské odborové rady. Toto

⁷⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 146.

⁷⁹ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. *Dějiny československé žurnalistiky*. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987. Praha: Novinář, 1989, s. 118.

⁸⁰ Tamtéž, s. 118.

⁸¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 146.

periodikum mělo za úkol zaplnit časovou mezeru mezi vydáním ústředních deníků, především se v nich objevovaly zprávy o místních událostech, které byly pro čtenáře zajímavé svou blízkostí.⁸²

Změny v politickém systému a jeho další vývoj umožnily nové uspořádání periodického tisku. Primární příčinou byla v první řadě přeměna řady společenských a zájmových organizací v jednotné organizace. Jedním z takových příkladů je rozpuštění odborů mládeže politických stran, přičemž se po provedení čistek převedla mládež do Svazu české mládeže. Ten se tak stal jedinou mládežnickou organizací.⁸³

V kontextu této změny se tato mládežnická organizace stala hlavním vydavatelem tisku pro děti a mládež. Došlo k zániku orgánů politických stran vydávané pro mládež a tituly vydávané společenskými organizacemi a institucemi. Československý svaz mládeže distribuoval svůj ústřední deník *Mladá fronta*. Tento titul se pyšnil v tehdejší době výsadou nejen rozšiřovat svůj týdenní rozsah, ale i postupně zvyšovat náklad, přestože byl velice častý nedostatek novinového papíru. Mimoto svaz mládeže vydával spoustu dalších periodik: *Mateřídouška*, *Ohníček*, *Pionýr*. V roce 1957 vznikl měsíčník *ABC mladých techniků a přírodovědců*, jenž se stal okamžitě velice žádaným a trvale nedostatkovým zbožím. O rok později začal vycházet týdeník *Mladý svět*.⁸⁴

Periodika a časopisy určené pro mládež měly okamžitě po únorových událostech roku 1948 společný cíl – spolupodílet se na procesu sjednocení mládežnických organizací. Mladá generace se na počátku 50. let zřetelně podílela na budovatelské a kulturní aktivitě. Kromě budování společné organizace mládeže postupoval stejný proces také v jiných oblastech, které měly za následek spoustu změn v žurnalistice. Úsilí vládnoucí garnitury mělo v oblasti novinářiny jasný cíl: vytvořit silnou a stabilní strukturu do té doby roztržitého tisku společenských a zájmových organizací. Proto se i například v sekci sportovního a tělovýchovného tisku udály důležité změny. Došlo k zániku sokolských časopisů, naopak v kontextu příprav I. celostátní spartakiády vyšel v roce 1955 časopis *Spartakiáda*. V oblasti sportovní žurnalistiky byla v 50. letech příznačná relativně častá změna názvů časopisů. Pro příklad poslouží změna periodika *Ruch v tělesné výchově*, ze

⁸² KŘIVÁNKOVÁ, Alena. Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987. Praha: Novinář, 1989, s. 121-122.

⁸³ Tamtéž, s. 112.

⁸⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 260.

kterého se stal v roce 1953 týdeník *Stadión*. Nedocházelo ale pouze ke změně názvu, probíhalo slučování titulů i vznik nových periodik.⁸⁵

V lednu roku 1953 byl založen nejprve obdeník a později deník *Československý sport*, který v začátcích vycházel ve Státním tělovýchovném vydavatelství (v tomto vydavatelství vycházel i výše zmiňovaný týdeník *Stadión*), jež spadalo pod Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport. Vzhledem k tomu, že se v 50. letech popularita sportu na našem území postupně zvyšovala, rozhodlo ÚV KSČ o zvýšení nákladu *Československého sportu* na 100 000 výtisků.

V usnesení ÚV KSČ z roku 1955 se psalo: „*Je rozhodně správnější dát takovým čtenářům možnost nákupu Čs. sportu, který vcelku ukazuje obrovský rozvoj sportu a tělovýchovy v Sovětském svazu, u nás i v ostatních zemích lidové demokracie a dobře referuje o důležitých mezinárodních sportovních událostech, zatím co Svobodné slovo a Lidová demokracie jdou po senzacích, obdivují sport v kapitalistických zemích, a tak nepříznivě ovlivňují myšlení mladých zájemců o sport...*“⁸⁶

S nástupem období „tání“ se československá média vydala na cestu postupné a velice pomalé liberalizace tehdejších poměrů. Vývoj periodického tisku byl ovlivněn ze začátku 50. let budováním vyvážené struktury tisku. Oproti tomu v druhé polovině 50. let začaly vycházet tituly, které by v období nástupu komunistů k moci neměly šanci vycházet. I proto bylo možné sledovat s koncem 50. let pohasínání existující koncepce leninského nástroje ideologické výchovy lidu a současně posilování náchylnosti brát v potaz také zájmy a očekávání čtenářů. V období „tání“ socialistické moci se na scéně objevila nová periodika se zcela jinou obsahovou a čtenářskou orientací, mezi které se řadil například ekonomicky zaměřený týdeník *Hospodářské noviny*, jež začal vycházet v roce 1957. „*Je přirozené, že náš tisk je povolán sehrát při prosazování opatření, která mají zvýšit efektivnost národního hospodářství, vysoce aktivní úlohu, To platí naléhavěji, že až dosud u nás ekonomická propaganda a zvláště hospodářská publicistika nedržely krok s bouřlivým rozvojem hospodářství. Boj za plnění únorového zasedání ústředního výboru KSČ – toť pro*

⁸⁵ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987. Praha: Novinář, 1989, s. 124-125.

⁸⁶ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 263.

programový úkol i pro Hospodářské noviny. Vždyť není jen shodou náhod, že začínají vycházet právě v těchto dnech. (Hospodářské noviny, 14. dubna 1967)“⁸⁷

Pro 50. léta minulého století byla příznačná jednota formy i stylu, unifikované tiskoviny poskytovaly šedivé a nezajímavé mediální obsahy. V periodikách se neobjevovala reklama nebo reportáž, obsahu vévodily naopak rozsáhlé ideologické příspěvky – kupříkladu projevy komunistických představitelů v plném rozsahu. V období „tání“ se do novin začaly vracet žurnalistické postupy i žánry (např. interview). S touto etapou nastalo proměňování samotného novinářského povolání, především ve způsobu organizace a vzdělání. Důležitým krokem ve směru k částečné profesionalizaci novinářské profese bylo zahájení vysokoškolského vzdělávání na tehdejší Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.⁸⁸

„Na sklonku 50. let vycházelo v celé republice 1494 titulů novin a časopisů, z toho v českých zemích 10 deníků (v roce 1956 se stal deníkem brněnský krajský deník Rovnost), jeden večerník, 12 krajských novin, většinou obdeníků, 370 závodních novin, 179 okresních vesnických novin a 533 odborných a jiných časopisů. Průměrným počtem 177 výtisků na 1000 obyvatel Československo koncem 50. let zaujímalo jedno z posledních míst v Evropě. Nebyli jsme na tom lépe ani v šíři nabídky titulů, o technické kvalitě tisku ani nemluvě.“⁸⁹

3. Představení vybraných periodik

V diplomové práci jsem se rozhodl čerpat z *Rudého práva*, *Svobodného slova* a sportovně orientovaného titulu *Československý sport*. V příložené tezi je uvedeno, že budu pracovat i s deníky *Lidová demokracie*, *Mladá fronta* a s časopisem *Stadión*. Bohužel epidemiologická situace neumožňovala vstup do archivů s dochovanými periodiky a některá z nich nejsou digitálně dostupná v on-line verzi. V průběhu obou semestrů jsem byl v neustálém kontaktu se zaměstnanci Národní knihovny České republiky, ale situace byla natolik vážná, že se studovny neotevřely. Dokonce jsem se spojil přes e-mail s poslancem Dominikem Ferim, ale ani v jeho silách nebylo uvolnění a otevření archivů. Nakonec jsem si musel objednat kopie *Svobodného slova* ročníku 1960, abych mohl alespoň v této podobě

⁸⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 289-294.

⁸⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 149.

⁸⁹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 290.

práci dokončit. Po konzultaci a dohodě s vedoucí práce jsem se tedy rozhodl vypracovat analýzu pouze ze třech výše uvedených titulů.

Rudé právo bylo hlavním stranickým tiskem KSČ a v 50. letech tak mělo naprosto stěžejní roli pro tehdejší československou vládu. *Svobodné slovo* nebylo v historii ideologicky zatížené a již ve 20. letech nabízelo čtenářům poměrně kvalitní sportovní zpravodajství. Výběr *Československého sportu* je prostý, neboť se jednalo o jediné sportovně zaměřené periodikum na našem území.

3.1. Rudé právo

Deník *Rudé právo* byl založen v roce 1920, konkrétně první číslo vyšlo 21. září 1920, jako ústřední orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické (ČSDSD). Od svého vzniku vycházel list dvakrát denně. V první redakci se objevili lidé jako Bohumír Šmeral, Bohuslav Novotný, Ivan Olbracht a další. Nejvýraznější postavou této redakce byl nesporně Bohumír Šmeral, vůdce sociálně demokratické levice a následně vedoucí postava nově založené komunistické strany. Stal se prvním hlavním redaktorem *Rudého práva*.⁹⁰

Po založení Komunistické strany Československa (KSČ) v květnu 1921 se noviny staly hlavním stranickým tiskem nově vzniklého politického subjektu. Dne 18. května 1921 vyšlo *Rudé právo* poprvé jako „Ústřední orgán Československé strany komunistické“ a na titulní straně otiskly referát Bohumíra Šmerala, který ho přednesl na tehdejším ustavujícím sjezdu strany pod titulkem: „*Jsmo komunisty! Naše cesta a náš cíl.*“⁹¹

Po únoru 1948 KSČ orientovala svůj tisk především na plnění cílů spojených s výstavbou základů socialismu. Vzhledem k přednímu postavení byla na *Rudé právo*, jakožto ústřední tiskový orgán komunistické strany, kladena přísná měřítko a hlavní stranický tisk měl být vzorem ostatním vycházejícím periodikům. *Rudé právo* se ve svém obsahu zaměřovalo především na pracující lid. Přinášelo konkrétní příklady z vesnic, závodů, kulturních a vědeckých zařízení, na nichž se pokoušelo ukázat údajné převratné změny, k nimž v Československu po socialistické revoluci došlo. V první polovině 50. let se

⁹⁰ HOŘENÍ, Zdeněk. *Naše Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 1980, s. 15-16.

⁹¹ BERÁNKOVÁ, Milena, Alena KŘIVÁNKOVÁ a Fraňo RUTTKAY. *Dějiny československé žurnalistiky: Díl 3. Český a slovenský tisk v letech 1918-1944*. Praha: Novinář, 1988, s. 97.

dostávala vládnoucí strana KSČ do vnitropolitických i zahraničně politických problémů a ty se přenášely i do nesnází vydávaného *Rudého práva*.

V první polovině 50. let byl deník hlavní propagandistickou oporou ÚV KSČ. Ten 13. června 1955 vydal následující usnesení *O práci redakce Rudého práva*, ve kterém charakterizuje hlavní předpoklady k tomu, aby byl deník „*každodenně účinným bojovným nástrojem strany, nesmlouvavým strážcem stranických usnesení, aby vychovávalo celou stranu v duchu nejvyšší náročnosti, zvyšovalo uvědomělost, pracovní aktivitu a bojovnou připravenost všeho lidu*“.⁹²

Po tehdejších redaktorech se v člancích chtělo užší spojení se životem, větší pestrost v obsahu i používání rozmanitých novinářských forem: „*Zároveň je třeba zvyšovat úlohu Rudého práva jakožto organizátora mas tím, že se ještě důsledněji zaměří na základní problémy, že se nebude nikdy spokojovat s pouhým popisováním stavu věcí, ale důsledně probouvat jejich řešení...Rudé právo není jen funkcionářským listem, ale deníkem, který má být blízký a srozumitelný miliónovým masám našich lidí. Proto je třeba psát jasným, výrazným a přístupným jazykem, lépe využívat místa, které má Rudé právo k dispozici, každodenně bojovat proti šedivosti a nezajímavosti, frázovitosti a rozvleklosti*.“⁹³

Formálně došlo ve druhé polovině 50. let k proměně *Rudého práva*. Změnila se redakční práce, ve které se uplatnily nové formy, rozšířilo se obsahové zaměření periodika a mnohem rozmanitější byla také žánrová skladba. Na konci 50. let minulého století se denní náklad ústředního orgánu KSČ dostal na číslo 900 tisíc výtisků.⁹⁴

3.2. Svobodné slovo

Předchůdcem *Svobodného slova* bylo *České slovo*, které vyšlo poprvé jako ústřední deník České strany národně socialistické 1. března 1907. U zrodu tohoto listu stál jako odpovědný redaktor Jiří Pichl, avšak na vzniku *Českého slova* se obrovskou měrou podílel Jaroslav Šalda. Ze začátku bylo majitelem a vydavatelem periodika Vydavatelské družstvo, od roku 1910 převzal deník tiskový koncern Melantrich. Později začalo vydavatelství publikovat *České slovo večerník*. List, který se jako *Večerní České slovo* stal v druhé

⁹² HOŘENÍ, Zdeněk. *Naše Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 1980, s. 182.

⁹³ Tamtéž, s. 182-183.

⁹⁴ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. *Dějiny československé žurnalistiky*. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987. Praha: Novinář, 1989, s. 116.

polovině 20. let nejrozšířenějšími novinami v Čechách. Za jeho rozvojem stálo hned několik faktorů. Obsah periodika nabízel svým čtenářům pohotové, pestré, přehledné a stručné zpravodajství. Dalším důvodem zvýšené poptávky bylo pravidelné sportovní zpravodajství, které vycházelo na poslední straně listu a lidem byla zajištěna jednodušší orientace novinami.⁹⁵

Období první republiky bylo pro tento list a tisk obecně velmi příznivé. *České slovo* pokračovalo v tradici stranického tisku a během Protektorátu Čechy a Morava se navzdory různým restrikcím udrželo jako deník do roku 1944, kdy muselo přejít na týdenní periodicitu. List byl nucen po 2. světové válce, vzhledem ke své minulosti fungování za Protektorátu, změnit název. *České slovo* se tak 16. května 1945 přejmenovalo na *Svobodné slovo* (z týdeníku se stal opět deník) a pod tímto názvem vycházel deník až do svého zániku.⁹⁶

Ve večerních hodinách 24. února 1948 došlo k obsazení tiskového koncernu Melantrich komunisty, a to znamenalo pro dosavadní redakci *Svobodného slova* konec. O den později na svém zasedání akční výbor Svazu českých novinářů vyloučil sedmnáct protikomunisticky orientovaných novinářů především právě z redakce *Svobodného slova* (například tehdejšího šéfredaktora deníku Ivana Herbena).⁹⁷

Během únorového převratu list dva dny nevyšel a vydávání bylo obnoveno 27. února s podtitulem *List akčního výboru Československé strany národně socialistické*. Nově zformovaná Československá strana socialistická si po událostech v únoru 1948 ponechala jako ústřední deník *Svobodné slovo*. Ve vedení listu působil jako šéfredaktor Ladislav Technik a vydávání v Melantrichu bylo pod kontrolou komunistů. List nadále patřil mezi tři nejčtenější celostátní deníky vydávané politickými stranami, v roce 1953 se pohyboval jeho průměrný náklad na hodnotě 153 tisíc výtisků.⁹⁸

⁹⁵ BERÁNKOVÁ, Milena, Alena KŘIVÁNKOVÁ a Fraňo RUTTKAY. *Dějiny československé žurnalistiky: Díl 3. Český a slovenský tisk v letech 1918-1944*. Praha: Novinář, 1988, s. 102.

⁹⁶ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 116-128.

⁹⁷ Tamtéž, s. 168-169.

⁹⁸ KŘIVÁNKOVÁ, Alena. *Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987*. Praha: Novinář, 1989, s. 118.

3.3. Československý sport

Zvrat ve sportovním zpravodajství nastal 3. ledna 1953 zrodem specializovaného sportovního deníku *Československý sport*. Nově vzniklé sportovní periodikum bylo ustanoveno Ústředním orgánem Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport. Historicky první číslo tohoto titulu vyšlo výjimečně v sobotu, jinak pro čtenáře vycházel dvakrát týdně, a to v úterý a v pátek. O rok později vycházel *Československý sport* třikrát týdně, od roku 1957 čtyřikrát a rok poté se začal objevovat na pultech dokonce pět dní v týdnu. Rozsah se pohyboval mezi 4 a 6 stránkami a obsah nabízel více sportovního zpravodajství než ostatní periodika.⁹⁹

Vznik časopisu byl motivován propagandisticky a spojen s touhou vládnoucích představitelů vyzdvihoval výkony národních sportovců a komentovat celosvětové aktuální dění ve sportovní oblasti. Současně s články se sportovními výsledky a vyzdvihováním sportu jako nezbytné součásti zdravého životního stylu publikoval *Československý sport* ve svých vydáních také politické projevy a stručné informace o politickém dění. Důležitým mezníkem se stalo usnesení ÚV KSČ k otázkám tisku v roce 1955, které doporučovalo zvýšení nákladu tohoto sportovního listu na 100 000 kusů.¹⁰⁰

Zájem o *Československý sport* se rok od roku stupňoval, to znamenalo i zvyšující se poptávku. V roce 1958 se dostalo číslo výtisků na hodnotu 135 000, což je především důsledek toho, že tento rok již titul vycházel pět dní v týdnu.¹⁰¹

Sídlo redakce Československého sportu bylo nejprve v Jindřišské ulici v Praze, potom se přemístilo do ulice Na Poříčí. Ve vedení periodika působila redakční rada a ve funkci prvního hlavního redaktora pracoval Karel Marek, který se společně se svými kolegy snažil informovat o sportovním dění. Obsah listu se nezaměřoval pouze na sportovní výsledky a dění v profesionálním sportu, prostor dostávaly organizované tělovýchovné jednoty, trenérské činnosti a amatérský sport. Často se ve vydáních objevovaly příspěvky přímo od samotných sportovců nebo trenérů. Na úplném začátku *Československého sportu*

⁹⁹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 263.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 263.

¹⁰¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 176.

tvorili redakci kromě výše zmíněného hlavního redaktora Karla Marka také redaktori Vilém Příbání, Jan Novotný nebo Gustav Vlk.¹⁰²

V zahajovacím prohlášení se redakce ke svému vzniku a k vymezení své činnosti vyjádřila takto: „*Československý sport se ve své práci bude opírat především o dopisy, které dostává od sportovců, tělovýchovných pracovníků a čtenářů. Kromě rubriky dopisů redakce bude zpracovávat dopisy ve všech částech listu. Počítáme se spoluprací vás všech, kdož chcete popularizovat dobré příklady práce a kritikou pomáhat odstraňovat nedostatky. Československý sport bude vašim nejbezprostřednějším pojítkem se státním výborem pro tělesnou výchovu a sport a se všemi tělovýchovnými pracovníky a sportovci. Těšíme se na vaši spolupráci.*“¹⁰³

4. Metodologie

Metodologie se zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním strategií a metod výzkumu. Řešení metodologických otázek je ovlivněno i filozofickými pohledy: „*Jak výzkum provedeme, závisí na našich názorech na povahu sociálního světa (ontologie), na to, co o něm můžeme vědět, na našich názorech na povahu znalostí a jak k nim můžeme dospět (epistemologie), na hodnotových a etických hlediscích.*“¹⁰⁴

Při výzkumu a řešení výzkumných otázek používáme dvě hlavní obecné metody dané dvojicemi analýza-syntéza, induktivní postup-deduktivní postup: „*Analýza spočívá v rozdělení celku na jeho komponenty a zkoumání, jak tyto komponenty fungují jako relativně samostatné prvky a jaké jsou mezi nimi vztahy. Znamená to, že při ní provádíme průzkumové a objevující aktivity.*“¹⁰⁵

Pro účely diplomové práce využívám kvalitativní obsahovou analýzu. Kvalitativní výzkum je založen na tom, že se jeho výsledků nedosahuje za pomoci statistických postupů nebo jiných způsobů kvantifikace: „*Může to být výzkum týkající se života lidí, příběhů, chování, ale také chodu organizací, společenských hnutí nebo vzájemných vztahů. Některé*

¹⁰² RIETHOFOVÁ, Alžběta. *Vývoj periodika Československý sport od svého vzniku do roku 1988*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd Institutu komunikačních studií a žurnalistiky, 2012, s. 10.

¹⁰³ Tamtéž, s. 10.

¹⁰⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, s. 32.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 32.

*z údajů mohou být kvantifikovány, jako jsou například údaje ze sčítání lidu, ale analýza samotná je kvalitativní.*¹⁰⁶

Kvalitativní výzkum lze obecně chápat jako nečíselné šetření a interpretace sociální reality. Cílem výzkumu je odkrýt význam dodávaný sdělovaným informacím (vytváření hypotéz, nového porozumění, vytváření teorie). Tento typ zkoumání má i své nedostatky, kterými jsou například nemožnost výzkum replikovat (na rozdíl od kvantitativního výzkumu) nebo také možnost snazšího ovlivnění výsledků výzkumníkem a jeho osobními preferencemi, pokud nepostupuje dostatečně profesionálně.

„Obsahovou analýzu chápeme jako velmi široké spektrum dílčích metod a postupů sloužících k analýze jakéhokoli textového dokumentu s cílem objasnit jeho význam, identifikovat jeho stylistické a syntaktické zvláštnosti, případně určit jeho strukturu,“ konstatuje Miovský.¹⁰⁷

Cílem obsahové analýzy je *„odhalit v dokumentu soubor slov přirozeného jazyka, který formuluje obsah (předmět, téma) dokumentu, jeho části nebo dokonce jednotlivých v něm obsažených informací. Při analýze nelze ovšem přihlížet jen k vlastnímu obsahu (předmětu, tématu) dokumentu, ale také k hledisku, z něhož se o daném tématu v dokumentu pojednává.*¹⁰⁸

Kvalitativní analýza se zabývá mediálním obsahem velmi detailně, pomocí interpretačních postupů se v něm snaží vyhledat možné významy. Využívá se, když nás nezajímá, jaká témata jsou zobrazována, ale spíše to, jakým způsobem jsou tato témata prezentována. K tomu, abychom mohli kvalitativní analýzu na mediální obsahy uplatnit, potřebujeme dostatečně znát jejich kontext. Pod tím si můžeme představit především historické, politické a sociální situace. Bere tedy v úvahu i okolnosti, které nejsou v samotném sdělení vidět.¹⁰⁹

¹⁰⁶ STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999, s. 10.

¹⁰⁷ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada), s. 238.

¹⁰⁸ STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999, s. 11.

¹⁰⁹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 281.

Konkrétně v této práci jsme si výše rozebrali historický vývoj Československa, jež zcela přímo ovlivňoval i vývoj mediální. To mělo za následek sovětský narativ a perspektivu dominantní komunistické ideologie, jež plně ovlivňovala novinářskou práci.

4.1. Výběr výzkumného vzorku

Mediální obraz olympijských her 1956 v Melbourne a v Římě 1960 je založen na práci s archivem a dochovanými periodiky. Vzhledem ke komplikované situaci při pandemii covid-19 jsem byl nucen kvůli uzavření archivů zúžit výběr periodik. Ve výsledku se má práce opírá o analýzu titulů: *Rudé právo*, *Svobodné slovo* a *Československý sport*.

Diplomová práce se věnuje dvěma olympiádám a z toho důvodu je sledované období rozdělené na dvě velké kapitoly: Letní olympijské hry 1956 v Melbourne a 1960 v Římě. Analýza těchto dvou sportovních událostí je rozdělena na tři časové úseky: období před olympijskými hrami, průběh olympijských her a období po ukončení olympijských her. Za výchozí bod a koncový bod jsem vytyčil dva týdny před olympijskými hrami a dva týdny po nich, dohromady tedy zhruba období měsíce a půl.

Australské olympiádě jsem se tedy věnoval ve třech sledovaných obdobích:

1) 8. listopadu – 21. listopadu 1956; 2) 22. listopadu – 8. prosince 1956; 3) 9. prosince – 22. prosince 1956.

Analýzu olympijských her v italské metropoli jsem rozdělil na časové úseky:

1) 11. srpna – 24. srpna 1960; 2) 25. srpna – 11. září 1960; 3) 12. září – 25. září 1960.

5. XVI. letní olympijské hry v Melbourne 1956

O místu konání olympijských her pro rok 1956 rozhodoval Mezinárodní olympijský výbor (MOV) v dubnu roku 1949 v hlavním městě Itálie. O pořádání šestnáctých olympijských her vyjádřilo zájem celkem deset kandidátů, přičemž hned devět z nich bylo z amerického kontinentu: Chicago, Los Angeles, Philadelphia, Minneapolis, San Francisco a Detroit z USA, kanadský Montreal, mexická metropole Mexico City a největší město Argentiny Buenos Aires. Tím posledním městem, které se snažilo získat kandidaturu, bylo

Melbourne. Australské město získalo pořadatelství olympijských her roku 1956 rozdílem jediného hlasu, když porazilo Buenos Aires v poměru 21 ku 20.¹¹⁰

Rozhodování to pro MOV nebylo jednoduché, protože pořádání OH na australském kontinentu znamenalo zvolení neobvyklého termínu na přelomu listopadu a prosince. V roce 1951 odsouhlasila australská vláda nový zákon o dovozu koní, který prakticky zhatil konání jezdeckých soutěží v Melbourne. Zákon totiž požadoval pro dovážené koně půlroční karanténu. MOV byl tedy nucen nedodržet zásadu jednoty místa her a přidělit jezdecké soutěže jinému městu. Mezi sedmi zájemci byl vybrán pro pořádání jezdeckých soutěží švédský Stockholm. Šestnácté olympijské hry se tak zapsaly do dějin OH s několika poprvé: poprvé se hry konaly ve dvou různých městech (Stockholm a Melbourne), dvou různých zemích (Švédsko a Austrálie), na dvou různých kontinentech (Evropa a Oceánie – pro tu to bylo první pořadatelství) a ve dvou různých ročních obdobích (červen a listopad). To se stalo ve více než stoleté historii her pouze jednou, kdy nebyla dodržena jednota času a místa, jak je stanoveno v olympijské Listině.¹¹¹

Události hýbající světem měly dopad i na olympiádu. Hry zasáhl rozsáhlý bojkot: Egypt, Libanon a Irák se nezúčastnily olympijských her na protest proti britsko-francouzské přítomnosti v Suezském průplavu, důsledku postupu izraelské armády na Sinai. Lidová Čína je následovala, aby se v Austrálii nemusela utkat s Tchajvanem. Evropské státy Švýcarsko, Nizozemsko a nakonec i Španělsko odmítly svou účast jako odvetné opatření na zásah sovětských tanků v Maďarsku, kde byl jen několik týdnů před zahájením olympiády potlačen pokus o povstání. Tyto události se projeví i přímo na hrách, neboť maďarská výprava byla přijata velmi vřele zatímco sovětská reprezentace chladně.¹¹²

Kromě těchto negativních dopadů se MOV povedl velký politický úspěch, když se podařilo spojit Němce (východní a západní) v rámci kombinovaného týmu (EUA). Soutěžili pod černou, červenou a žlutou vlajkou s olympijskými kruhy a jako jejich hymna hrála devátá symfonie od skladatele Ludwiga van Beethovena „Óda na radost“. Na hrách v roce 1956 byla také uvedena inovace při závěrečném ceremoniálu. Na návrh Australana Johna Iana Winga bylo rozhodnuto nechat všechny sportovce pochodovat při závěrečném

¹¹⁰ PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: od Athén 1896 po Moskvu 1980*. Praha: Olympia, 1984, s. 193.

¹¹¹ Tamtéž, s. 193.

¹¹² KOVÁŘ, Pavel a Gérard SCHALLER. *Olympijské hry 1896-2004: od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2004, s. 131.

ceremoniálu společně, nikoli podle zemí, jako symbol světové jednoty. Tato novinka se v programu her uchytila a můžeme ji sledovat i v dnešní době.¹¹³

Šestnácté olympijské hry měly svou předeheru ve Stockholmu, do kterého se na jezdecké soutěže sjelo 158 závodníků z 29 zemí. V hlavním městě Švédska soupeřilo od 10. června 1956 celkem 145 mužů a 13 žen o šest zlatých medailí. Po rozdělení prvních cenných kovů v červnu byla hlavní část olympiády zahájena 22. listopadu 1956 v australském Melbourne a trvala do 8. prosince. Hry oficiálně zahájil vévoda z Edinburghu, olympijský oheň zažehl australský atlet Ron Clarke a olympijský slib složil John Landy, který reprezentoval pořadatelskou zemi v atletice. Her se zúčastnilo celkem 3314 sportovců (376 žen a 2 938 mužů) ze 72 zemí, kteří bojovali o medaile ve 23 sportech. Diváci měli možnost sledovat 145 disciplín. Nejúspěšnějšími účastníky her byly gymnastky Larisa Latyninová ze Sovětského svazu a Ágnes Keletiová z Maďarska se čtyřmi zlatými medailemi. Nejvíce cenných kovů vybojovalo SSSR, Československo získalo jednu zlatou, čtyři stříbrné a jednu bronzovou medaili.¹¹⁴

Československo do dějiště olympijských her vyslalo 64 sportovců. O jediné zlato se postarala diskařka Olga Fikotová. Stříbro získali sportovní gymnastka Eva Bosáková, střelec Otokar Hořínek, rovnou dvě dráhový cyklista Ladislav Fouček (jednu v tandemu s Václavem Machkem). Bronzovou medaili vybojoval v koulařském sektoru Jiří Skobla.

Při plánování příprav na olympijské hry počítal organizační výbor s tím, že do dějiště her nepřicestuje z finančních důvodů tolik zahraničních korespondentů. Vysoké náklady na cestu do Austrálie neumožnily vyslání tolika novinářů jako na předchozích olympiádách, a proto se zkušenosti z nich nemohly využívat jako vodítko. Organizační výbor stanovil limit 800 na celkový počet akreditovaných novinářů a snížil počet fotografů na 150. Nakonec do Melbourne dorazilo ze zahraničí 589 novinářů a počet fotografů nepřesáhl 100. Všechny národní akreditační kvóty byly přiděleny národním olympijským výborům, které převzaly odpovědnost za jejich distribuci do novin, zpravodajských agentur nebo časopisů ve svých zemích. Mimo národní kvóty byly přiděleny akreditace mezinárodním zpravodajským agenturám, které byly zdrojem informací napříč všemi státy: Associated Press of America

¹¹³ KOVÁŘ, Pavel a Gérard SCHALLER. *Olympijské hry 1896-2004: od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2004, s. 131.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 139.

– 16, United Press – 27, International News Service – 9, Agence France-Presse – 19, Reuters – 19, Sport-Informationen-Dienst Germany – 8.¹¹⁵

5.1. Mediální obraz LOH v Melbourne 1956

Letní olympijské hry pořádané na australském kontinentu neunikly pozornosti československým novinám, které se jim věnovaly od finální přípravy her včetně dopravy naší výpravy do dějiště. Sportovní výsledkové zpravodajství se objevilo v každém vydání vybraných periodik v průběhu olympiády. Po konci her se tisk věnoval především hodnocení sportovců a jejich cestě zpět do Československa.

V podkapitolách o melbournské olympiádě se věnují přípravě na olympijské hry, slavnostnímu zahájení, československé výpravě, Emilu Zátopkovi, zakončení her včetně cesty domů a ideologii, jež prostupovala sportovním zpravodajstvím včetně specifické pozice sovětských sportovců v čs. médiích.

5.1.1. Příprava na olympijské hry

Hned v první den sledovaného období před konáním olympijských her 8. listopadu 1956 napsal redaktor *Svobodného slova* Jindřich Lion shrnující článek *Jak budeme sledovat olympijské hry*, který čtenáře informoval, jakým způsobem bude probíhat olympijské zpravodajství až ze vzdálené Austrálie: „Už jen několik dní nás dělí od zahájení vrcholné sportovní události, olympijských her v Melbourne. (...) Tomu se ovšem muselo přizpůsobit i olympijské zpravodajství, jež všemi dosažitelnými prostředky bude po dobu dvou týdnů pečovat o nejpohotovější a nejpřesnější oznamování výsledků.“¹¹⁶

Původně měli soutěže natáčet českoslovenští filmaři, ale prodej výhradního práva filmování olympiády americké společnosti tento plán zmařil. Jindřich Lion zmínil, jakým způsobem se filmový materiál bude do našich končin dostávat. „I tak však budeme události z Melbourne sledovat na plátnech biografů, neboť zakoupíme filmový materiál a

¹¹⁵ *The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVI Olympiad. Melbourne 1956* [online]. Organizing Committee for the Games of the XVI Olympiad. Melbourne [cit. 2021-03-30], s. 145. Dostupné z: https://library.olympic.org/Default/doc/SYRACUSE/27188/the-official-report-of-the-organizing-committee-for-the-games-of-the-xvi-olympiad-melbourne-1956?_lg=en-GB#_ga=2.93359197.1729631689.1617107576-1865419532.1617107576

¹¹⁶ LION, J. *Jak budeme sledovat olympijské hry*. Svobodné slovo, 8. 11. 1956, roč. 12, č. 271, s. 3.

zpravodajský film bude zařazovat reportážní záběry do týdne po obdržení letecké zásilky do filmových týdeníků...Je otázkou, jak rychle se bude materiál do Evropy expedovat.“¹¹⁷

Nezůstalo však pouze u televizního/filmového zpravodajství, čtenáři se v článku mohli dočíst, jak bude pokrývat olympijské hry Československý rozhlas: *...vysílá do Melbourne 2 reportéry, kteří budou mít k dispozici jedno z 50 rozhlasových studií na hlavním stadionu. Pro veliký časový rozdíl 9 hodin nejsou přímé přenosy možné – vysílání bychom u nás chytili většinou mezi 3. a 6. hodinou ranní – a proto dávají pořadatelé zahraničním rozhlasům k dispozici 300 magnetofonových souprav. Naši reportéři budou tedy zachycovat své přímé líčení bojů na magnetofonový pás, který v noci po skončení denního programu budou buď radiotelefonní, nebo krátkovlnnou cestou vysílat do Prahy. (...) Z něj bude dvakrát denně podáváno posluchačům zpravodajství.*“¹¹⁸

Kromě výše zmíněného článku ve *Svobodném slovu* začala od tohoto dne vycházet rubrika *Olympijské*, která byla ohraničena jako box a obsahovala kratičké zprávy (většinou jako jedna věta) týkající se olympijského zpravodajství, např.: *„Skandinávští sportovci odletěli do Melbourne, ve společné výpravě 30 Švédů, 23 Finů, 14 Dánů a 7 Norů.*“¹¹⁹

Československý sport ve svém čtvrtěčném vydání 8. listopadu 1956 zašel ještě o kus dál, neboť zařadil olympijskou zprávu *MELBOURNE žije olympijským ruchem* na titulní stranu včetně fotografie, na níž bylo vyobrazeno předání olympijského ohně prvnímu běžci do dějiště her. Kromě informací o cestě olympijské pochodně do dějiště konání her, zaobíral se článek zasažením sportu politikou perspektivou dominantní komunistické ideologie: *„Olympijský výbor Čínské lidové republiky odvolal podle zprávy pekingského rozhlasu účast Číny na olympijských hrách. (...) MOV porušil zásadu, že v každé zemi může existovat jen jeden olympijský výbor, neboť přijal za své „členy“ čankajškovské ztroskotance z Tajvanu.*“¹²⁰

Periodikum *Československý sport* v roce 1956 vycházelo třikrát týdně, ale vzhledem k tomu, jakou velkou sportovní událostí byly olympijské hry, rozhodla se redakce zařadit čtyři mimořádná čísla *Československého sportu*. *„Vedle normálního úterního, čtvrtěčného a sobotního čísla vyjde ještě Československý sport ve středu 28. listopadu, ve středu 5.*

¹¹⁷ LION, J. *Jak budeme sledovat olympijské hry*. Svobodné slovo, 8. 11. 1956, roč. 12, č. 271, s. 3.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 3.

¹¹⁹ *Olympijské*. Svobodné slovo, 8. 11. 1956, roč. 12, č. 271, s. 4.

¹²⁰ *MELBOURNE žije olympijským ruchem*. Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 1

prosince a v neděli 2. prosince. Žádáme čtenáře, aby si tato mimořádná čísla zajistili u poštovního novinového úřadu nebo u svého poštovního doručovatele.“¹²¹

Stejně jako *Svobodné slovo*, tak i *Československý sport* zařadil do svých vydání před olympijskými hrami rubriku s krátkými zprávami *Z příprav na MELBOURNE*. Ve stejný den se v obou titulech objevily stejné zprávy o odletu skandinávských sportovců: „*Ze Stockholmu odletěla ve středu do Melbourne výprava 74 severských olympioniků. Je v ní 30 reprezentantů Švédska, 23 Finů, 14 Dánů a sedm Norů. Další část severské výpravy odletí později.*“¹²²

Ve čtvrtěčním vydání *Československého sportu* 8. listopadu 1956 vyšel žurnalistický útvar, který se v této době tolik nevyužíval, naopak dnes je nepostradatelným obsahem všech novinových vydání – rozhovor. Největší hvězdou československé výpravy směřující do země protinožců byl bezesporu vytrvalec Emil Zátopek. Sportovní titul přinesl rozhovor *Hovoří Zátopkův soupeř na 10.000 m* spolupracovníka redakce *Československého sportu* se Zátopkovým australským konkurentem Davem Stephensem: „*Kdy přišly tvé první úspěchy? – Dlouhá léta jsem byl zcela bez úspěchu, Snažil jsem se, ale výsledky nepřicházely. Až v roce 1953, když jsem byl pozván do Bukurešti na Festival mládeže, jsem se poznal s Emilem Zátopkem. Převzal jsem jeho způsob tréningu a za šest měsíců jsem překonal australské rekordy na 5000 a 10.000 m. Se Zátopkem jsem navázal trvalé přátelství. Stále si dopisujeme a těším se již na naše shledání s ním a Danou v Melbourne.*“¹²³

„*Jak se díváš na Zátopkovu metodu tréningu? – To je těžko v krátkosti říct. Snad nejlépe bych to vyjádřil tím, že vlastně tu jde o vybudování zásob energie, kterých se použije v pravou chvíli.*“¹²⁴

Pondělní vydání mělo v roce 1956 z vybraných periodik pouze *Rudé právo*. To 12. listopadu přišlo jako poslední s olympijským zpravodajským boxem *Volá Melbourne*, který stejně jako u konkurenčních novin informoval krátkými zprávami o novinkách z nadcházejících her. Ve stejném čísle vyšla reportáž *První zastávka – Paříž* redaktora

¹²¹ *Naším čtenářům!* Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 2.

¹²² *Z příprav na MELBOURNE*. Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 6.

¹²³ *Hovoří Zátopkův soupeř na 10.000 m*. Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 5.

¹²⁴ Tamtéž, s. 5.

Rudého práva Miroslava Motla z odletu druhé – podstatně menší části – československé výpravy do Melbourne.¹²⁵

„Na letišti v Praze – Ruzyni jsme s několika novináři a rozhlasovými reportéry viděli i tři členy naší úspěšné štafety 4krát 400 metrů – Janečka, Trousila a Jirásk. „Chlapci, smutno nám určitě nebude,“ říká Trousil s takovým taškářským úsměvem. A když se na něj všichni celkem nechápavě podívali, významně ukázal na batoh a řekl: „Vezu si s sebou Švejka. (...) Chcete snad něco zarecitovat?“¹²⁶

Redakce *Československého sportu* v období před startem olympiády vydávala seriál článků *Předolympijský světový přehled*, který čtenářům přinášel souhrn všech olympijských disciplín společně s největšími favority na získání cenných kovů.¹²⁷

„*NESNADNÝ ÚKOL DANY ZÁTOPKOVÉ. V hodu oštěpem se sejde dosud nejvyrovnanější soutěž v dějinách této klasické disciplíny. Deset olympioniček překonalo letos hranici 50 metrů.*“¹²⁸

Ve vydáních *Československého sportu* vycházely kromě výše zmíněného souhrnu disciplín v několika dílech pohledy do minulosti na uplynulé olympijské hry. Autoři Gustav Vlk a Vladimír V. Bernášek připomínali čtenářům v každém vydání historické pořadí největšího celosvětového sportovního měření sil. Objevily se v nich informace o pořadatelských záležitostech, největší zajímavosti a samozřejmě nechybělo zhodnocení výkonů československých sportovců. Celkem vyšlo pod názvem *Šedesát let olympijských her* sedmáct pokračování. Pro ukázkou: čtvrté vydání 15. listopadu 1956 se věnovalo jubilejním X. olympijským hrám, které se uskutečnily v Los Angeles v USA roku 1932.¹²⁹

„*SLUNEČNÉ HRY. (...) Hry se totiž konaly za zaostřené mezinárodní situace, v době hluboké hospodářské krize. Rozpory mezi kapitalistickými mocnostmi se projevy i během her šovinistickými projevy a demagogickými výlevy.*“¹³⁰

„*NEJMENŠÍ A NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ VÝPRAVA ČSR. ČSR vyslala do Los Angeles jen sedmičlennou výpravu sportovců – na víc se nedaly opatřit prostředky. Vzhledem k malému*

¹²⁵ MOTL, Miroslav. *První zastávka – Paříž*. Rudé právo, 12. 11. 1956, roč. 37, č. 316, s. 4.

¹²⁶ Tamtéž, s. 4.

¹²⁷ *Předolympijský světový přehled*. Československý sport, 13.11. 1956, roč. 4, č. 133, s. 5.

¹²⁸ Tamtéž, s. 5.

¹²⁹ VLK, Gustav a Vladimír V. BERNÁŠEK. *Šedesát let olympijských her*. Československý sport, 15.11. 1956, roč. 4, č. 137, s. 2.

¹³⁰ Tamtéž, s. 2.

počtu to byla snad nejúspěšnější výprava v dějinách československého sportu. Těchto sedm lidí přivezlo jednu zlatou, dvě stříbrné a jednu bronzovou medaili.“¹³¹

Československý sport vyslal do dějiště melbournských olympijských her šéfredaktora deníku Karla Marka, který z Austrálie telegrafoval nejaktuálnější výsledky, informace a zajímavosti. V sobotu 17. listopadu se jeho reportáž *Olympijské hry přede dveřmi* objevila na titulní straně společně s fotografií Emila Zátopka v Singapuru, kde naši měli přestávku při cestě do Melbourne. Karel Marek ve svém článku potvrdil, že ve čtvrtek dorazila do předolympijského ruchu v Austrálii i druhá část československé výpravy: „*Stejně tak jako representanti ostatních států využívají i naši olympionici posledních dnů před zahájením her k patřičné aklimatizaci a k seznámení s prostředím.*“¹³²

Rudé právo se snažilo rozšiřovat podvědomí čtenářů o přátelství mezi československými a sovětskými sportovci. V pondělí 19. listopadu 1956 otiskly fotku oštěpařky Dany Zátopkové v obležení sovětských kolegyně G. Zybinové, Z. Dojnikovová a T. Tyškevičová: „*Sportovci, kteří přijíždějí v těchto dnech do Melbourne, okamžitě zahajují poslední přípravy. Naši representanti se nejvíce sblížili se sovětskými olympioniky, s nimiž navázali upřímné přátelství a zúčastňují se společných treningů.*“¹³³

Redakce *Svobodného slova* pro svůj informační servis z australského Melbourne využívala jako zdroj Českou tiskovou kancelář. Článek *Olympijské soutěže už rozlosovány* pocházel od zpravodaje ČTK.¹³⁴

„*MELBOURNE (ČTK), Chvilé zahájení olympijských her se blíží. Ruku v ruce s touto skutečností se stupňuje i tempo závěrečných příprav, narůstá nervozita a rýsují se poslední propočty, odhady a vyslovují závěrečné tipy.*“¹³⁵

Zvláštní zpravodaj *Rudého práva* Miroslav Motl telefonicky na lince Melbourne – Praha předal 20. listopadu 1956 zprávy o černém trhu se vstupenkami těsně před zahájením olympiády: „*Samozřejmě, že šmelinářům dnes, kdy se blíží zahájení XVI. olympijských her, obchod kvete. Někteří z nich dokonce prodávají vstupenky na nejzajímavější soutěže olympijských her za 100 australských liber (1640 Kčs). Ani nejlepší australští detektivové*

¹³¹ VLK, Gustav a Vladimír V. BERNÁŠEK. *Šedesát let olympijských her*. Československý sport, 15.11. 1956, roč. 4, č. 137, s. 2.

¹³² MAREK, Karel. *Olympijské hry přede dveřmi*. Československý sport, 17.11. 1956, roč. 4, č. 138, s. 1.

¹³³ Rudé právo, 19. 11. 1956, roč. 37, č. 323, s. 4.

¹³⁴ *Olympijské soutěže už rozlosovány*. Svobodné slovo, 20. 11. 1956, roč. 12, č. 281, s. 4.

¹³⁵ Tamtéž, s. 4.

nestačí likvidovat tento černý obchod, už proto, že s příjezdem zahraničních účastníků olympijských her kurs vstupenek závratně stoupl.“¹³⁶

Kromě nelegálního prodeje vstupenek Motl informoval o stále větší základně příznivců československých reprezentantů „*především tím, že většina z nich zná řadu cizích jazyků. Jeden z australských občanů, který se zúčastnil výletu našich reprezentantů do pralesa a do australské stepi, prohlásil, že Čechoslováci jsou vlastně – samý profesor cizích jazyků či tlumočnick*“.¹³⁷

Poslední vydání *Československého sportu* před zahájením olympiády nabídlo 20. listopadu čtenářům obsáhlý článek na titulní straně *Přípravy na XVI. olympijské hry vyvrcholily. Pozitří vzplane v Melbourne olympijský oheň*, který měl pokračování až na stranu číslo 6. Kromě finální přípravy organizátorů, pilného tréninku československých sportovců nebo rozlosování běžeckých soutěží přinesl Karel Marek vyjádření člena technické komise IAAF a rozhodčího v Melbourne docenta Karla Kněnického o vyhlídkách našich běžců. „*Pokud jde o sprintery, zaměřili jsem se na dobytí úspěchu ve štafetě 4x400 m. (...) Ve štafetě máme dobré vyhlídky, vylosování je poměrně příznivé. V rozběhu máme třetí dráhu. Malajsko a Libérie jsou ve vnitřních drahách a budou při startu za námi. Před námi budou na drahách č. 4, 5 a 6 dobré štafety Finska a Kanady a výborné družstvo USA. Máme možnost porazit jak Finy, tak i Kanadany, kteří letos štafetu neběželi. Zvítězíme-li nad oběma těmito družstvy, předpokládám, že se kvalifikujeme do finále.*“¹³⁸

Kromě pokračování článku z titulní strany se na poslední straně úterního výtisku *Československého sportu* objevil fejton z pera redaktora Karla Marka o dostizích, které se v Austrálii těšily velké popularitě: „*Ano, dostihy, – to je společenský zájem všech Australanů.*“ Tohle zjištění doplnil osobním zážitkem ze 17. listopadu, kdy se zúčastnil v Blemingtonu dostihu nazvaného Olympic Year Cup. „*Na startu bylo 17 nejlepších koní. Na krásné travnaté dráze, stejně kvalitní jako je půda na travnatých tenisových dvorcích, po dramatickém boji zvítězil nádherný kůň Pandie Sun. (...) Byla to událost! Na tribuně přihlížel i sám guvernér státu Victoria pan Allas Broockes s chotí. Měli hosta, kterého dobře*

¹³⁶ MOTL, Miroslav. *Volá Melbourne*. Rudé právo, 20. 11. 1956, roč. 37, č. 324, s. 4.

¹³⁷ Tamtéž, s. 4.

¹³⁸ MAREK, Karel. *Přípravy na XVI. olympijské hry vyvrcholily. Pozitří vzplane v Melbourne olympijský oheň*. Československý sport, 20.11. 1956, roč. 4, č. 139, s. 1.

známe – samotného předsedu Mezinárodního olympijského výboru pana Avery Brundage.“¹³⁹

Den před začátkem olympijských her publikoval redaktor *Rudého práva* Jiří Hochman článek *Nejmladší kontinent*, ve kterém stručně charakterizoval Austrálii. Velká část se nesla v jednoznačném ideologickém duchu: „*Jako v každém moderním kapitalistickém státě mají moc v rukou i v Austrálii velké monopolní skupiny. (...) V posledních letech v Austrálii vzrůstá hospodářský i politický vliv amerického imperialismu. Austrálie se účastnila agresivní americké války proti Koreji a dala Britům k dispozici letecké síly pro vraždění malajského lidu.*“¹⁴⁰

Kromě kritiky tehdejšího politického směru, na který se Austrálie vydala, objevila se v článku i podpora australské komunistické strany: „*Již v říjnu 1950 schválila vláda návrh zákona o zákazu Komunistické strany Austrálie, avšak pod tlakem ohromného protestního hnutí musel Nejvyšší soud tento zákon odmítnout jako „odporující ústavě“. Komunistická strana Austrálie, počtem sice malá, avšak duchem a vlivem silná strana, vede australský lid neohroženě dál do boje za mír a proti svévoli monopolů.*“¹⁴¹

Redakce *Rudého práva* ve vydání 21. listopadu otiskla článek od zpravodaje v Melbourne Miroslava Motla *Zítřka budou v Melbourne zahájeny XVI. olympijské hry*: „*Dlouhá a tvrdá příprava nejlepších sportovců ze všech světadílů vydá tedy již v příštích dnech své ovoce. Již zítra se vyšplhá na stožár olympijská vlajka. A pak v úporných bojích na olympijských sportovištích se rozhodne o tom, kdo bude hrdým olympijským vítězem.*“¹⁴²

Na čtvrté straně, jež byla tradičně ve *Svobodném slovu* věnována sportu, vyšel ve stejný den obsáhlý článek o blížícím se startu melbournských her včetně informace, že olympijský oheň se už dostal do Austrálie: „*Štafeta s olympijskou pochodní pokračuje na své cestě do Melbourne. Proběhla zemědělskými oblastmi, které leží 600-1000 km severně od Melbourne, v úterý dosáhla hlavního města Austrálie Canberry.*“¹⁴³

¹³⁹ MAREK, Karel. *Pandie Sun se nebojí o přízeň*. Československý sport, 20.11. 1956, roč. 4, č. 139, s. 6.

¹⁴⁰ HOCHMAN, Jiří. *Nejmladší kontinent*. Rudé právo, 21. 11. 1956, roč. 37, č. 325, s. 4.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 4.

¹⁴² MOTL, Miroslav. *Zítřka budou v Melbourne zahájeny XVI. olympijské hry*. Rudé právo, 21. 11. 1956, roč. 37, č. 325, s. 6.

¹⁴³ *Pod vyjasněnou oblohou v Melbourne se lepší nálada účastníků XVI. Olympiády*. Svobodné slovo, 21. 11. 1956, roč. 12, č. 282, s. 4.

Častým tématem, které rezonovalo v dějišti her, bylo počasí. „*Dva dny před zahájením her je otázka počasí v popředí obecného zájmu. V úterý pokračovalo zlepšení počasí, byl to již druhý den bez deště. V olympijské vesnici doporučila valná většina trenérů a zdravotníků svým svěřencům, aby neodkládali teplejší oblečení a neriskovali nastuzení.*“¹⁴⁴

5.1.2. Zahájení olympiády v Melbourne 1956

V den zahájení XVI. letních olympijských her vyšel v *Rudém právu* na titulní stránce komentář o olympijské myšlence míru. Autor v něm mluvil o zakladateli novodobých olympijských her Pierru de Coubertinovi, který lpěl na míru a přátelství mezi národy: „*Do Melbourne se již sjeli sportovci ze všech světadílů, aby se nejen vzájemně střetli, ale i oslavili olympijskou myšlenku, které dal zakladatel novodobých olympiád Francouz Coubertin do vínku to nejcennější: mír a přátelství mezi národy. V duchu tohoto odkazu hledíme dnes k Melbourne, v duchu tohoto odkazu vítáme letošní olympiádu jako událost, jejímž výsledkem nejsou jen vítězství a nové rekordy, ale v první řadě stále sílicí přátelství národů.*“¹⁴⁵

V čísle, které se objevilo ve stáncích 22. listopadu 1956, byla publikována na poslední straně *Rudého práva* reportáž přímo z místa dění od Miroslava Motla. „*Přípravami slavnostního zahájení žila celá olympijská vesnice. (...) Slavnostní zahájení je ve čtvrtek v 15 hodin, t. j. v 6 hodin našeho času. Účastníky slavnostního nástupu přiveze z olympijské vesnice k hlavnímu stadionu více než 2 km dlouhý konvoj zvláštních autobusů. (...) Vlajkonošem čs. delegace bude zasloužilý mistr sportu Jiří Skobla.*“¹⁴⁶

Reportáž se věnovala i australskému tisku, ve kterém rezonovali českoslovenští veslaři. „*Nejmladším je devatenáctiletý Švec, nejtěžším stošestikilogramový Jindra, nejstarším sedmadvacetiletý Reiskup a nejlehčím kormidelník Koranda, který váží 57 kg. A my ještě prozradíme, že Koranda musí shazovat, aby dosáhl váhy 50 kg. Méně nesmí mít, dostal by totiž do váhy 50 kg přítěž.*“¹⁴⁷

¹⁴⁴ Pod vyjasněnou oblohou v Melbourne se lepší nálada účastníků XVI. Olympiády. Svobodné slovo, 21. 11. 1956, roč. 12, č. 282, s. 4.

¹⁴⁵ Dnes zahajují XVI. olympijské hry. Ve jménu přátelství a míru. Rudé právo, 22. 11. 1956, roč. 37, č. 326, s. 1.

¹⁴⁶ MOTL, Miroslav. V Melbourne se dnes rozhoří olympijský oheň. Rudé právo, 22. 11. 1956, roč. 37, č. 326, s. 4.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 4.

Téměř kompletní titulní strana *Československého sportu* ze dne 22. listopadu 1956 se věnovala zahájení olympijských her. Půlstránková reportáž od redaktora Karla Marka byla otištěna se dvěma fotografiemi: na jedné byla skupina československých sportovců, když opouštěli bránu olympijské vesnice při vycházce do nejbližšího okolí; na druhé byl zachycen častý cíl objektivů – Emil Zátopek.¹⁴⁸

Reportáž se zabývala posledními přípravami před startem olympiády, vyjádřením předsedy MOV a tréninkem československých sportovců. *„Poslední dny před zahájením olympijských her byly vyplněny horečnými přípravami. V mnoha ohledech na poslední chvíli to, co nestačili včas zvládnout; nicméně předseda MOV Avery Brundage prohlásil, že je všechno v nejlepším pořádku. Tohoto jeho prohlášení se chopil australský tisk, který mu připomněl jeho výroky učiněné před rokem, kdy viděl v Melbourne všechno černě a zle kritizoval stav příprav.“*¹⁴⁹

Ve zmiňovaném čísle vyšel poslední díl rubriky *Šedesát let olympijských her*, jež se zabýval LOH v Helsinkách 1952. *„Rozpomeňte se na XV. olympiádu, vrcholící olympijskými hrami 1952 v Helsinkách! Nebyla to právě léta klidu – v daleké Koreji musel statečný lid bojovat proti imperialistickému vetřelci, „studená válka“ měnila prostým lidem noci v bezesné. Monopolisté shrabovali zisky a rozdávali strach a hrůzu.“* Nechybělo ani vychválení Sovětského svazu: *„První start sportovců Sovětského svazu rázem přesvědčil celý svět o vysoké vyspělosti sovětské fyskulutury.“*¹⁵⁰

Na třetí straně vydání *Československého sportu* se objevilo pokračování reportáže z titulní strany, ale také souhrn počtu sportovců, kteří budou v Melbourne bojovat o medaile včetně plánu dějiště her a *Olympijský pořad*. Box s harmonogramem sportovních disciplín následujícího olympijského dne. V neposlední řadě pokračoval Karel Marek ve svých fejetonech z Austrálie, v němž se věnoval hlavnímu místu, na které bude upřen zrak většiny diváků. *„Jak známo, dějištěm olympijských her bude především hlavní olympijský stadion zvaný Main Stadium – původně nazvaný Melbourne Cricket Ground. Rozsáhlým nákladem pět a půl milionu australských liber přebudován, aby mohl sloužit hrám. (...) Je to hřiště*

¹⁴⁸ MAREK, Karel. *Vyvrcholení příprav olympioniků ze 68 zemí*. Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 1.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 1.

¹⁵⁰ VLK, Gustav a Vladimír V. BERNÁŠEK. *Šedesát let olympijských her*. Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 2.

kriketového klubu, který byl založen roku 1838, tedy před 118 lety. A město Melbourne samo bylo založeno jen o tři roky dříve.“¹⁵¹

Ve vydání 22. listopadu ve *Svobodném slovu* nebyl otištěn žádný komentář, tak jako u zbývajících dvou zkoumaných titulů. Periodikum se na titulní straně krátce věnovalo zahájení olympiády v článku *Dnes vzplane v Melbourne olympijský oheň* a současně informovalo své čtenáře o olympijském zpravodajství. „Skutečnost, že olympijské hry proběhnou na protilehlém pólu zeměkoule nesporně ztěžuje možnosti včasného a přesného zpravodajství. Přesto se na sportovní stránce našeho listu dočtete denně o všem, co vás bude zajímat, a budete jistě se zájmem sledovat i obrázky.“¹⁵² *Svobodné slovo* se tento den nevěnovalo olympijské myšlence, ale pouze nadcházejícímu ceremoniału.

Přestože by se dalo očekávat, že periodika budou titulní strany věnovat zahajovacímu ceremoniału her, objevily se na nich jak v *Rudém právu*, tak i ve *Svobodném slovu* články k jubileu 60. výročí narození Klementa Gottwalda. „Uplynulo šedesát let od narození Klementa Gottwalda, s jehož jménem zůstane navždy spjato mnoho významných stránek naší nejnovější historie.“¹⁵³

Rudé právo na přední straně pátečního vydání 23. listopadu publikovalo projev Václava Kopeckého: „Zatím co dělnické a druhé delegace kladou s úctou a láskou květy v mausoleu Klementa Gottwalda, vzpomíná celá naše strana a všechen náš lid velikého díla, jímž se do dějin Komunistické strany Československa, do dějin mezinárodního dělnického hnutí a do dějin naší vlasti zapsal soudruh Klement Gottwald, který se jako prostý syn našeho lidu narodil 23. listopadu roku 1896.“¹⁵⁴

Především v ústředním orgánu Komunistické strany Československa se objevilo několik článků na podporu kultu osobnosti Klementa Gottwalda. Na poslední straně se periodikum věnovalo zahájení olympijských her, při němž Čechoslováci nastoupili za Kanadou. „V čele naší delegace jde vlajkonoš Růžička. Naši sportovci mávají vstříc divákům svými čepicemi a celý stadion odpovídá stejným způsobem.“¹⁵⁵ Nechyběla ani zmínka o sportovcích SSSR: „Jednou z nejpočetnějších je sovětská výprava.“¹⁵⁶

¹⁵¹ MAREK, Karel. *Melbournský stadion pod lupou*. Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 3.

¹⁵² *Dnes vzplane v Melbourne olympijský oheň*. Svobodné slovo, 22. 11. 1956, roč. 12, č. 283, s. 1.

¹⁵³ TECHNIK, Ladislav. *Odkaz Klementa Gottwalda*. Svobodné slovo, 23. 11. 1956, roč. 12, č. 284, s. 1.

¹⁵⁴ *Projev soudruha Václava Kopeckého*. Rudé právo, 23. 11. 1956, roč. 37, č. 327, s. 1.

¹⁵⁵ MOTL, Miroslav. *Olympijské hry byly zahájeny*. Rudé právo, 23. 11. 1956, roč. 37, č. 327, s. 6.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 6.

Zahajovacímu ceremoniálu poskytlo *Svobodné slovo* prostor na poslední straně svého čísla: „*Největší sportovní slavnost světa, olympijské hry, byly ve čtvrtek slavnostně zahájeny v australském městě Melbourne. Znovu spojila celý svět krásná a ušlechtilá myšlenka poctivého sportovního boje, vedeného s vědomím, že není důležité na olympijských hrách zvítězit, ale zúčastnit se jich, a že smyslem života není dobývat, ale čestně bojovat.*“¹⁵⁷

Z Melbourne přišly zprávy o počasí, které původně dělalo pořadatelům vrásky. „*Meteorologové si mnou ruce, předpověď vychází. Slunce muselo vidět slavnostní zahájení v Melbourne a přineslo s sebou nádherný, tropický den.*“¹⁵⁸

Na olympijský stadion dorazil velký počet návštěvníků: „*Pro návštěvníky olympijských her platí přednostně heslo: Kdo dřív přijde, ten dřív mele... Však to podle toho také v předvečer zahájení vypadalo. Před branami stadionů se rozložil obrovský tábor návštěvníků, kteří přespávali ve spacích pytlích, a jako nejnutenější výzbroj si přinesli ještě – petrolejová kamínka. To proto, že je značný tepelný rozdíl mezi dnem a nocí.*“¹⁵⁹

5.1.3. Československá výprava

V sobotu 24. listopadu 1956 obsadila titulní strany vybraných periodik zpráva o zlaté medaili československé diskařky Olgy Fikotové. *Rudé právo* zveřejnilo krátkou zprávu v obležení článků o Klementu Gottwaldovi. „*V jedné z prvních disciplín, které byly dokončeny, získala československá tělesná výchova nový vynikající úspěch. Naše reprezentantka v hodů diskem Olga Fikotová zvítězila v této olympijské soutěži skvělým výkonem – 53,69 m, který je současně i novým olympijským rekordem.*“¹⁶⁰

Reportáž ze samotného závodu byla na šesté straně, včetně krátkého komentáře k velkému úspěchu československé atletky: „*Vítězství Olgy Fikotové je výsledkem houževnatého úsilí, cílevědomé přípravy. Je to úspěch, na který jsme všichni hrdí.*“ Na té samé straně pod velkým titulkem byla otištěna fotka z medailového ceremoniálu, na kterém si Olga Fikotová na stupních vítězů přebírá zlatou medaili. U fotky byl jako zdroj uveden *Radiofoto GOPA*.¹⁶¹

¹⁵⁷ *Plamen olympijského ohně září z Melbourne do všech končin světa.* Svobodné slovo, 23. 11. 1956, roč. 12, č. 284, s. 4.

¹⁵⁸ *Kdo dřív přijde....* Svobodné slovo, 23. 11. 1956, roč. 12, č. 284, s. 4.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 4.

¹⁶⁰ MOTL, Miroslav. *Olga Fikotová získala zlatou medaili.* Rudé právo, 24. 11. 1956, roč. 37, č. 328, s. 1.

¹⁶¹ *Na nejvyšším stupni...* Rudé právo, 24. 11. 1956, roč. 37, č. 328, s. 6.

Svobodné slovo uveřejnilo na titulní straně malou zprávu o úspěchu Olgy Fikotové stejně jako *Rudé právo*. „*Jako blesk se rozletěla do celého olympijského světa zpráva o prvních olympijských bojích v Melbourne. A jaká zpráva! První olympijskou zlatou medaili získala nečekaně a přece zcela zaslouženě Olga Fikotová nádherným výkonem 53.69 m.*“¹⁶² Obsáhlou reportáž na poslední straně vydání doprovodila krátká reakce samotné olympijské šampionky. „*O. Fikotová charakterizovala závod v hodů diskem asi takto: Byl to tak tuhý boj, jaký jsme nečekaly. Odpoledne se mi podařilo najít správný úhel hodu proti větru, a to rozhodlo, protože Ponomarevova tento okamžik nevystihla. Vzruch do závodu přinesla náhodným dlouhým hodem Američanka Brownová. Jinak byl závod těžkou zkouškou nervů, v níž neobstály Mertová s Vobořilovou. Tím spíše jsem po jejich odpadnutí napjala síly, abych zvítězila za všechny tři.*“¹⁶³

Komentář ve *Svobodném slovu* zdůrazňoval poměrně náhodný přechod k disku od košíkové a porážku jinak skvělých sovětských konkurentek. „*Při hodině tělovýchovy vzala do ruky disk, zkusila primitivní otočku a kotouč dopadl až překvapivě daleko. Tak se zrodila naše diskařka. (...) Tím radostnější byla páteční ranní zvěst o tom, že Fikotová porazila všechny skvělé sovětské diskařky.*“¹⁶⁴

Československý sport se věnoval olympijskému zlatu Olgy Fikotové nejobsáhleji. Na titulní straně vyšel „otvírák“ *Olga Fikotová zvítězila v hodů diskem v novém olympijském a čs. rekordu – 53, 69 m*, ke kterému byla připojena velká fotografie československé diskařky.¹⁶⁵ Redakce *Československého sportu* popsala zájem čtenářů o velkou sportovní novinku a cestu prvních gratulací do Melbourne: „*O první zprávy z Melbourne byl v pátek mezi sportovci a nespportovci obrovský zájem a tak redakční telefon ani na chvíli nepřestával zvonit. Radost u tazatelů byla veliká, i když se raději optali dvakrát, zda skutečně správně slyšeli: Ano, Olga Fikotová získala Československu zlatou medaili za své vítězství. Nejrychlejší spojení s naší výpravou mají rozhlasoví pracovníci, a tak mohli už odpoledne při své druhé relaci oznámit do Melbourne blahopřání naší olympijské vítězce od Státního*

¹⁶² *První zlatá pro ČSR*. *Svobodné slovo*, 24. 11. 1956, roč. 12, č. 285, s. 1.

¹⁶³ *Olympijské*. *Svobodné slovo*, 24. 11. 1956, roč. 12, č. 285, s. 4.

¹⁶⁴ *Její zásluhou zazněla naše hymna*. *Svobodné slovo*, 24. 11. 1956, roč. 12, č. 285, s. 4.

¹⁶⁵ MAREK, Karel. *Olga Fikotová zvítězila v hodů diskem v novém olympijském a čs. rekordu – 53, 69 m*. *Československý sport*, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 1.

dostali do hlediště a přihlíželi slavnostnímu ceremoniálu. (...) Z tribun vybuchla hotová smršť, orkán nadšení. A tak ty nedočkavě očekávané chvíle se rychle přibližovaly za dobré pohody. “¹⁶⁷

Olympijské zpravodajství dostalo 24. listopadu v *Československém sportu* prostor na celkem čtyřech stranách ze šesti. Na jedné z nich vyšel profil Olgy Fikotové o jejím přechodu k disku a motivaci pro zbylé československé reprezentanty: „*Neúmorná píle přinesla Olze Fikotové zasloužené ovoce. A naší olympijské výpravě jistě zdravý optimismus, radostnou náladu, která je skvělou posilou do těžkých bojů.*“¹⁶⁸

Pěťadvacátého listopadu se ve *Svobodném slově* objevila krátká zpráva o oslavách Olgy Fikotové a mediálním zájmu. „*Její páteční vítězství v disku vyzdvihují melbournské deníky obrázkem na titulních stranách. (...) Čs. výprava vytvořila špalír, kterým Fikotová prošla k slavnostně prostřenému stolu, kde byl pro ni připraven zvláštní olympijský dort.*“¹⁶⁹

Následující dny po zlatu Olgy Fikotové nepřinesly pro československé barvy větší úspěch. Naši chodci Doležal a Skřont v chůzi na 50 km vzdali. „*V 10. km je Skřont stížen nevolností a vzdává další boj. Doležal se v 15. km proboujává na druhé místo. Ve 30. km je šestý, ale to už pociťuje značné bolesti v nohou. Tři kilometry nato vzdává Doležal závod.*“¹⁷⁰

Ve dne 28. listopadu 1956 se všechny periodika věnovala výbornému výkonu československého reprezentanta Martina Řeháka v trojskoku. *Rudé právo* však ještě více upřednostnilo výsledek sovětských veslařů. „*Ve veslařských soutěžích se podstatně zlepšili sovětské závodníci, kteří v Helsinkách získali pouze jedinou zlatou a dvě stříbrné medaile, kdežto nyní dvě zlaté a jednu stříbrnou. Vynikajícího úspěchu dosáhl také československý reprezentant Martin Řehák, který překonal svůj rekord o 5 cm výkonem 15,85 cm.*“¹⁷¹

Svobodné slovo zmiňovalo silnou konkurenci v trojskoku. „*Že v olympijské konkurenci není nikdy předem žádný poražen, dokázal náš třiadvacetiletý reprezentant*

¹⁶⁷ MAREK, Karel. *Slunečný den...* Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 1.

¹⁶⁸ *Na stupních vítězů.* Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 3.

¹⁶⁹ *Špalírem k dortu a polibek dr. Grusse.* Svobodné slovo, 25. 11. 1956, roč. 12, č. 286, s. 8.

¹⁷⁰ *Naši chodci nevydrželi tempo.* Rudé právo, 25. 11. 1956, roč. 37, č. 329, s. 6.

¹⁷¹ *Martin Řehák v trojskoku pátý před Ščerbakovem a Japoncem Kogake.* Rudé právo, 28. 11. 1956, roč. 37, č. 332, s. 4.

v trojskoku – Martin Řehák. Když nastupoval spolu s jedenadvaceti dalšími soupeři, neměl mnoho nadějí.“¹⁷²

Sportovní periodikum *Československý sport* umístilo fotku Martina Řeháka na titulní stranu pod titulek k článku *ČECHOSLOVÁK ŘEHÁK PÁTÝ v trojskoku V NOVÉM ČS. REKORDU 15,85 m*, jež byl doplněn krátkou reportáží přímo z trojskokanského sektoru. „Už rychlý rozběh Martinův ukazoval, že skáče buď a nebo. Odraz byl pěkný, i když trochu urvaný silou. A teď nastaly zlé chvíle. Odhad napovídal, že skok je k 15,80 m, ale nad prknem se stahovaly mraky – rozhodčí zasedli na bobek a začli bedlivě studovat: je to přešlap nebo ne? Jako kdyby tam byl zakopán poklad. A byl!“¹⁷³

V komentáři se redaktor Karel Marek zastavil nad neúspěchy Sovětů. „Sovětské lehcí atleti jistě nemohou být s dosavadními výsledky vcelku spokojeni. Až na nepatrné výjimky jsou jejich výkony vesměs za jejich schopnostmi a skutečnou výkonností.“ A současně ocenil skvělé výsledky Američanů „mohli bychom tyto hry nazvat americkými“. Z pera melbournského zpravodaje vyšla i politická poznámka. „O nervy však, myslím, by tady v Melbourne přišli všichni ti hlasatelé studených válek a železných opon. Je tu totiž atmosféra, prostředí naprosto nenuceného přátelství.“¹⁷⁴

Novinář redakce *Rudého práva* Miroslava Motla se ve svém zápisníku věnoval návštěvnosti olympiády. „I když návštěvy, zejména na hlavním stadionu při lehkooatletických disciplínách, jsou velké, organizační výbor olympijských her není spokojen. Jeho členové říkají, že by mohly být ještě větší, kdyby televise nevysílala prý všechny pořady.“¹⁷⁵

O den později, konkrétně 29. listopadu, se mohlo Československu radovat z druhé olympijské medaile. Bronz pro naši zemi získal koulař Jiří Skobla. Titulní strany *Rudého práva* a *Svobodného slova* však mlčely. Hlavní zprávou čtvrtěčního vydání se stalo *Usnesení Ústředního výboru KSČ a vlády republiky Československé o snížení maloobchodních cen spotřebního zboží*. Obě periodika otiskla přehlednou tabulku, z které bylo možné vyčíst procentuální snížení cen vybraných produktů.¹⁷⁶

¹⁷² *Trojskokan Řehák si vybojoval v Melbourne páté místo čs. rekordem 15.85 m*. *Svobodné slovo*, 28. 11. 1956, roč. 12, č. 288, s. 4.

¹⁷³ MAREK, Karel. *Když nervy hrozí prasknutím*. *Československý sport*, 28.11. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 1, s. 1.

¹⁷⁴ MAREK, Karel. *Olympijská kamera*. *Československý sport*, 28.11. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 1, s. 1.

¹⁷⁵ MOTL, Miroslav. *Z olympijského zápisníku*. *Rudé právo*, 28. 11. 1956, roč. 37, č. 332, s. 4.

¹⁷⁶ *Usnesení Ústředního výboru KSČ a vlády republiky Československé o snížení maloobchodních cen spotřebního zboží*. *Rudé právo*, 29. 11. 1956, roč. 37, č. 333, s. 1.

Byl to tedy *Československý sport*, který své čtvrté číslo otevřel zprávou *Čechoslovák Jiří Skobla získal bronzovou medaili*. Kromě zpravodajství a fotografií z olympijských her nechyběl na titulní straně ovšem komentář, který se věnoval republikovému zlevnění potravin. „*Bohatý dar nám dala strana a vláda k Vánocům. Předložila nám výsledky naší práce, doklad, že se můžeme mít stále lépe, jen když se pořádně prohnou vzhůru křivky na pracovištích.*“ Objevila se i pochvala vládnoucí garnituře. „*Jak je máme vést, nám ukázala celostátní konference dobrého a pečlivého hospodáře – Komunistické strany Československa. Že tento hospodář nechybil, že dobře vidí vpřed a že neslibuje větší kolář nadarmo, se ukázalo právě teď!*“¹⁷⁷

Čtvrtá strana se již však věnovala v reportáži bronzové medaili československého koulaře. „*Naše výprava v hledišti ani nedýchá a palce jsou téměř rozmačkány. Jirka zatím házel soustředěně, uvolněně a bojovně...Zase třetí místo, byť jen o 3 cm. Jirka září, ale Bantum se zhroutil. Jeho nervy nevydržely napětí velkého boje a ve zbývajících dvou pokusech přešlápl.*“¹⁷⁸ Svobodné slovo ve finále vrhu koulí obdivovalo jistý výkon vítěze O'Briena: „*Bylo málo těch, kteří měli zlatou tak najisto jako Američan O'Brien.*“¹⁷⁹

V kontrastu zprávy o spokojenosti olympijského výboru s návštěvností v *Rudém právu* (z 28.11.) vyšla 1. prosince krátká informace i ve *Svobodném slovu*, která se úplně neshodovala s předchozím sdělením. „*Zájem o hry je v Austrálii přímo fantastický, jak prohlásil předseda olympijského výboru Kent Hughes, takže se XVI. olympijské hry staly dosud největší sportovní manifestací v historii. Návštěva překročila všechn optimismus pořadatelů, neboť dosud vidělo boje nejlepších amatérů světa denně na 100.000 diváků.*“¹⁸⁰

V pondělí 4. prosince 1956 stále novinami rezonovalo jméno Emila Zátopka. Redakce *Československého sportu* se pozastavila a zamyslela nad neúspěchem Československa v olympijském ringu: „*Pro nás je ovšem nezávažnější neúspěšný start našich reprezentantů Majdlocha, Zachary, Chovance, Tormy a Němce. (...) A tak zbývá jen konstatování, že náš boxing má sice dobrý průměr, ale dnes už postrádá borce s opravdu světovou úrovní.*“¹⁸¹

¹⁷⁷ *Po šesté!* Československý sport, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 1.

¹⁷⁸ *Skobla přiveze bronzovou medaili.* Československý sport, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 4.

¹⁷⁹ *Skobla překonal Bantuma a tak dobyl bronzovou medaili. Zátopková čtvrtá.* Svobodné slovo, 29. 11. 1956, roč. 12, č. 289, s. 4.

¹⁸⁰ *Olympijské.* Svobodné slovo, 1. 12. 1956, roč. 12, č. 291, s. 4.

¹⁸¹ *Zamyšlení nad olympijským ringem.* Československý sport, 2.12. 1956, roč. 4, č. 145, s. 3.

Svobodné slovo ve stejný den kritizovalo rozhodčí v závodě gymnastek: „Československé družstvo při neobjektivním způsobu bodování postrádalo klid. (...) V Melbourne je všeobecný dojem, že některým družstvům je přiznáván neodpovídající počet bodů, zatím co výkony jiných, mezi něž patří japonské, sovětské a československé družstvo, jsou oceňovány neúměrně malým počtem bodů.“¹⁸²

O další postavení Československa na stupních vítězů se postaral ve střelbě malorážkou Otokar Hořínek. Je ohromující, jak málo prostoru dostala tato zpráva v *Rudém právu*. Nejenom, že se neobjevila na titulní straně, dokonce měla formu dvouvětného shrnutí závodu s použitím slov „dosáhl velmi pěkného úspěchu čs. representant O. Hořínek, který obsadil druhé místo“.¹⁸³

Pro porovnání: úplně stejný prostor dostala krátká informace o zlaté medaili sovětského reprezentanta Romanenka ve střelbě na běžícího jelena. Dokonce větší část čtvrté strany uzmul příspěvek o kongresu Mezinárodní lehkooletické federace.

Československý sport konečně další radostnou zprávu z olympijských her umístil na svou úvodní stranu jako „otvírák“ střeďečního vydání 5. prosince *Hořínek stříbrná, naši cyklisté ve finále tandemů*. Pro československou výpravu po „vcelku neúspěšném prvním týdnu, kdy naši representanti získali velmi skromný počet medailí, přinesl úterní den na olympijských hrách dvě radostné zprávy: mladý československý střelec Hořínek po dramatickém souboji se zkušenými střelci Bogdanovem ze Sovětského svazu a Sundbergem ze Švédska získal druhé místo a tím i první stříbrnou medaili pro Československo!“¹⁸⁴

K tomuto úspěchu byl napsán i krátký medailonek, o československém střelci. „Hořínkovi se věřilo, ale. (...) Bylo těch ale hodně, které zase mluvily v jeho neprospěch. Se střelbou začal totiž teprve před čtyřmi roky v Krajském střeleckém klubu Svazarmu v Olomouci. Teprve před čtyřmi lety!“¹⁸⁵

Z celého čísla *Československého sportu* bylo ovšem patrné, že střelba u nás nedosahuje takové popularity jako jiné sporty. Například gymnastika dostala dvojnásobný rozsah než reportáž z finálové střelby Hořínka.

¹⁸² *Gymnastky statečně proti rozhodčím*. Svobodné slovo, 4. 12. 1956, roč. 12, č. 293, s. 4.

¹⁸³ *Hořínkův skvělý výkon*. Rudé právo, 5. 12. 1956, roč. 37, č. 339, s. 4.

¹⁸⁴ MAREK, Karel. *Hořínek stříbrná, naši cyklisté ve finále tandemů*. Československý sport, 5.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 3, s. 1.

¹⁸⁵ NEZKLAMAL. Československý sport, 5.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 3, s. 1.

Kromě zpravodajského servisu publikovalo *Svobodné slovo* 5. prosince krátký fejeton o Vánocích v Ballaratu. „*Divné Vánoce to mají tady v Ballaratu. Nějak se s tím nemůžeme smířit. Všude to hýří pestrými vánočními reklamními ozdobami i vánočními stromky a do toho všeho kvetou stromy a voní růže. Vždyť Ballarat je právem nazýván městem zahrad.*“¹⁸⁶

Ve čtvrtčním vydání *Československého sportu* 6. prosince se mohli čtenáři dočíst o zisku stříbrné medaile Evy Bosákové ve cvičení na kladině: *Z našich byla nejúspěšnější zasloužilá mistryně sportu Eva Bosáková, která dosáhla na kladině druhého místa spolu se sovětskou závodnicí Maninovou. Naše družstvo však zklamalo – páté místo není pro nás úspěchem.*¹⁸⁷

Svobodné slovo 7. prosince informovalo o dvou stříbrných medailích. Cyklistickým závodům byl věnován celý perex. „*Tři dny před skončením XVI. olympijských her rozmnožili počet získaných medailí pro Československo reprezentanti, kteří si svoji cestu do nejmladšího světadílu prakticky vybojovali v hodině dvanácté na italské dráze Vigorelli v Miláně. Dvě stříbrné medaile našich cyklistů.*“¹⁸⁸

Ke druhému místu cyklistického tandemu připojil *Československý sport* 8. prosince komentář Josefa Pondělíka. „*Když jsem spatřil závod tandemů po prvé, dostal jsem doslova strach. Myslel jsem si, že by bylo lepší zavřít oči nebo odejít. (...) Fouček stejně nikdy nic nedokáže, začalo se u nás říkat, je příliš nervózní. (...) Rychlí jsou, ale v Melbourne to stejně nezajedou. (...) A vidíte, zajeli to! Probojovali se zcela zaslouženě do finále a přivezou domů stříbrnou medaili. (...) Za jejich výkon jim tiskneme ruce. A omlouváme se za svoji někdejší malomyslnost.*“¹⁸⁹

5.1.4. Emil Zátopek

Nejoblíbenějším československým sportovcem a současně nejčastějším středem mediální pozornosti byl v Melbourne Emil Zátopek. O žádném z našich reprezentantů se nepsalo tolik jako o něm.

¹⁸⁶ *Vánoce v Ballaratu.* Svobodné slovo, 5. 12. 1956, roč. 12, č. 294, s. 4.

¹⁸⁷ *V gymnastice nejlepší sovětské reprezentantky.* Československý sport, 6.12. 1956, roč. 4, č. 146, s. 1.

¹⁸⁸ *Cyklisté si na betonovém oválu v Melbourne vyšlapali dvě stříbrné.* Svobodné slovo, 7. 12. 1956, roč. 12, č. 296, s. 4.

¹⁸⁹ *V gymnastice nejlepší sovětské reprezentantky.* Československý sport, 8.12. 1956, roč. 4, č. 147, s. 3.

Do přípravy v prosluněném hlavním městě australského státu Victoria se zapojila v pátek 16. listopadu i největší československá sportovní hvězda Emil Zátopek, která se nakonec zúčastnila pouze maratonu: „*V pátek odpoledne si Doležal, Skřont a Zátopek „treningově prošli“ marathonskou trať, která je společná jako pro marathon, tak i pro 50 km chůze; jde se od olympijského stadionu k moři a zpět, je mírně, ale stále kopcovitá. Mezitím bylo ale také s definitivní platností rozhodnuto, že Zátopek poběží pouze marathon, a proto také svůj trening potřebným způsobem na tuto trať zaměřil.*“¹⁹⁰

O den později, 18. listopadu 1956, přišly se zprávou o účasti Emila Zátopka na maratonské trati i zbylé dva listy: *Svobodné slovo* a *Rudé právo*. Za ústřední list KSČ referoval z Melbourne zvláštní zpravodaj Miroslav Motl v původní zprávě.

„*ČESKOSLOVENSKÁ OLYMPIJSKÁ výprava posílá do vlasti srdečné pozdravy, všichni se těší, až budou konečně zahájeny olympijské soutěže, aby mohli s celým srdcem reprezentovat svou zemi.*“¹⁹¹

„*ZÁTOPEK, ZÁTOPEK – není téměř ani jediného vydání nejrozličnějších australských listů, které by neuveřejnily fotografii či rozhovor s tímto vynikajícím československým sportovcem.*“¹⁹²

„*S KONEČNOU PLATNOSTÍ bylo rozhodnuto – olympijský vítěz z Londýna a Helsinek Emil Zátopek poběží na XVI. olympijských hrách v Melbourne pouze marathon.*“¹⁹³

O neutuchající popularitě československého vytrvalce informovalo ve stejný den *Svobodné slovo*.

„*Zátopek poběží jen marathon. Středem zájmu je pochopitelně stále Zátopek, který nemůže ani vyhovět všem pozváním a žádostem o rozhovor. O jeho startu bylo definitivně rozhodnuto, že poběží jen marathon. V sobotu Zátopek trénoval společně s Australanem Stephensem. Velkému zájmu se těší i Bosáková, jejíž fotografie se objevují denně v australském tisku.*“¹⁹⁴

¹⁹⁰ MAREK, Karel. *Olympijské hry přede dveřmi*. Československý sport, 17.11. 1956, roč. 4, č. 138, s. 1.

¹⁹¹ MOTL, Miroslav. *Volá Melbourne*. Rudé právo, 18. 11. 1956, roč. 37, č. 322, s. 8.

¹⁹² Tamtéž, s. 8.

¹⁹³ Tamtéž, s. 8.

¹⁹⁴ *Melbourne v záplavě slavnostního osvětlení a nový světový rekord*. Svobodné slovo, 18. 11. 1956, roč. 12, č. 280, s. 4.

Svobodné slovo 21. listopadu uveřejnilo na titulní straně poprvé fotografii z olympiády, jež dokládala popularitu československého vytrvalce Emila Zátopka. Toho po příjezdu do Melbourne uvítala melbournská děvčata květinovými dary.¹⁹⁵

Odezva na dopis vlády rolníkům

L. LANGPAUL

Ruč novodobého budovatelského úsilí, zájem o rozvoj pokroku a dílní ve světě našly na venkově nejen své bystré pozorovatele, ale také lidi činu, reagující bezprostředně na vše nové, podnětné a prospěšné. Tak tomu je i v těchto dnech, kdy se do rukou všech těch, kdož hospodí na polích naší vlasti, dostává dopis vlády republiky o zvýšení zemědělské výroby a životní úrovně lidí cestou rozvoje JZD. Už v neděli se mluvilo o tomto apelu na řepných brigádách a na prvých schůzích. A v pondělí se přípravy na důstojné projednání dopisu vlády zemědělcům rozjely všude naplno.

Takové Holicko, okres typický zemědělský a s velkou výměrou cukrovky, okres, kde družstevní myšlenka nabyla v poslední době zvlášť plodné půdy, jako by se rozvířilo novým vzrůstem. Ještě v neděli bylo třeba na tomto okrese vytažit ze země přes 9 ha cukrovky, z 29 ha jí sházejí na kupy, z 93 ha jí okleští a ze 143 ha svěží do cukrovárny. V době, kdy vycházejí tyto řádky, už sotva něco z tohoto úkolu zbylo. Zemědělci zabrali a s nimi i na 300 brigádnicích. Vždyť je třeba jí dát!

Zatím se na ONV utvářejí plány, jak obsah vládního dopisu uvést ve skutek. Plány obsahují časový sled úkolů a akcí, které budou v každé obci okrese. Hodně diskutuje se na Holicku o zajištění obdělání a umístění veškeré půdy tak, aby měla

President republiky ke kovákům:

Jsmo hrdi na přátelství se Sovětským svazem

Vyznamenání stavitelů ssačích bagrů pro SSSR

PRAHA. Dělníci a technici národního podniku České ložnice v Libni oslavili v úterý za přítomnosti presidenta republiky Antonína Zátopckého svůj největší pracovní úspěch. Po překonání obtíž, vyplývajících z zavedení nového druhu výrobků — ssačích bagrů pro SSSR — získali za třetí čtvrtletí v celostátní socialistické soutěži Rudý prapor ministerstva těžkého strojírenství a ÚV odborového svazu.

Mezi hosty libeňských kováků byli také tajemník ÚV KSČ O Černík a ministr těžkého strojírenství Jan Bukal. Hosté si nejdříve prohlédli závod a pak se zúčastnili slavnostní schůze, na níž ministr těžkého strojírenství Jan Bukal a předseda ÚV Svazu zaměstnanců ve strojírenství Fr. Čihák odevdali řediteli závodu Rudý prapor. Po projevu podnikového ředitele J. Skarohlída promluvil k zaměstnancům president republiky Antonín Zátopcký.

Ve svém projevu připomněl, jakými obřími prošel závod od roku 1953, kdy dostal svůj nový výrobní program, výrobu velkých ssačích bagrů, které se dosud vyráběly jen USA, Holandsko a Sovětský svaz. České ložnice náležely mezi nejhorší podniky ministerstva těžkého strojírenství. Ale pořádek ve výrobě, v organizaci práce, pracovní disciplíně, správné organizovanosti socialistické soutěže, řádné zásobování materiálem způsobily, že zá-

hospodářství milionovými ztrátami, se stal předním závodem svého oboru. President republiky celému osazenstvu a také subdodavatelům jménem vedle KSČ, vlády Národní fronty i jménem svým blahopřál a vyslovil nejsestřednější dik.

President republiky Ant. Zátopcký dále zdůraznil, že v dnešní poňnuté době jsou úspěchy Českých ložnic novou důkazem správné cesty, kterou nás vede k radostné budoucnosti vláda Národní fronty v čele s KSČ. Nikdo nás nemůže od této cesty odvrátit. Nikdo nemůže ovládnout základy, které pro budování velkého socialistického díla v naší zemi položilo slavné vítězství Sovětského svazu nad hitlerovskými hordami a vyhlášení přátelství mezi námi a vlastní slavnou Sovětskou armádou. Jsmo hrdi na naše přátelství a spojení se Sovětským svazem.

Sympatizujeme se všemi asijskými a africkými národy a buďme s každým z nich

Také v Melbourne dobře znají Emila Zátopka
Po příjezdu do Melbourne uvítala našeho reprezentanta Emila Zátopka melbournská děvčata květinovými dary.

Na Fondu solidarity je již přes 10 milionů Kčs

PRAHA (ČTK). — Na Fond solidarity zaslali naši občani — pracovníci ze závodů, zemědělství, kanceláří a také naše mládež další a další dary; jímž chystají zmírnit těžkou hospodářskou situaci maďarského lidu. Peněžité dary na konto č. 889 dosáhly k 30. listopadu 10.000.000 Kčs.

Závěr VI. valného shromáždění Čs. akademie věd

PRAHA. V úterý skončilo VI. valné shromáždění Čs. akademie věd volbou nových členů Akademie. Akademikem byl zvolen profesor dr. Jiří Husák, profesor srovnávacích dějin slovanských literatur a přední představitel národopisné vědy. Dále byla zvolena 11 členů dopisovatelů a to: dr. J. Bačkovský, odborník v spektroskopii roentgenových paprsků, dr. D. Andrusov, prof. geologie, dr. inž. Fr. Čuta, prof. analytické chemie, dr. B. Prusík, prof. vnitřního lékařství, dr. Fr. Neuwirth, prof. zubního lékařství, prof. dr. inž. O. Maškovský, představitel nauky o parních turbínách a projektování tepelných centrál, prof. dr. inž. R. Pešek, odborník v hydromechanice.

Pohlednice z Leningradu

Dr. Bohuslav KUCERA

LENINGRAD! Samozřejmě toto slovo vynořilo se v každém předstávy úzce spojené s nejznamenavější událostí národopisného dějin — Velkou říjnovou revolucí. Jak nezaujmou ve chvíli, kdy projelíš sovětskou zemi, která se z této revoluce zrodila, uvědomit toto místo, čili jeho půdu, alejším očima spočinout tam, kde se začala nová epocha lidstva.

Nejnak to bylo i s námi. Když jsme vystupovali na Moskevském nádraží v Leningradu a po prvé se před námi objevily třídy Leningradu, člověk cítí, že vstupuje tam, kde historie psala mezníky v dějinách světa. Julius Fučík napsal o Leningradu podle vzpomínání starého leningradského dělníka, že Leningrad je místo, kde Petr Veliký prorazil okno do Evropy a po 200 letech přistoupil k tomu oknu Lenin a promluvil k Evropě. Ano, tak tomu je. Vždyť, i když zde musš obdivovat těch 200 let historie Leningradu, které tu vytvořily hodnoty nenoznárné krávy, až již jsou to široké ulice, a domovníky Návěstím. Ne-

Obrázek 2 - Fotografie Emila Zátopka po přiletu do Melbourne na titulní straně Svobodného slova 21. listopadu 1956

Poslední listopadový den *Rudé právo* citovalo australský list *Sun*, ve kterém se vyjádřil o Kucovi a Zátopkovi známý anglický běžec Roger Bannister. „Nesouhlasím s těmi, kteří říkají, že Kuc je větší běžec, větší postava olympijských her než Zátopek. Vladimír Kuc sice překonal Zátopkův olympijský rekord, ale to ještě neznamená, že Kuc byl lepší. (...) Na maratonu v Helsinkách řekl Zátopek jednomu anglickému běžci, který byl před ním ještě na patnácté míli — nezlobte se, já jsem ještě neběžel maraton, nemyslíte však, že bychom měli běžet rychleji? Takový je Zátopek a takový zůstane vždy v očích sportovců celého světa.“¹⁹⁶

V polovině olympijských her v Melbourne se uskutečnil maratonský závod, ve kterém se představil i nejoblíbenější československý sportovec. Emil Zátopek doběhl na šestém místě, a i proto byl 2. prosince 1956 titulěk ve vydání *Československé sportu* věnován

¹⁹⁵ Pod vyjasněnou oblohou v Melbourne se lepší nálada účastníků XVI. Olympiády. Svobodné slovo, 21. 11. 1956, roč. 12, č. 282, s. 4.
¹⁹⁶ Bannister o Kucovi a Zátopkovi. Rudé právo, 30. 11. 1956, roč. 37, č. 333, s. 6.

olympijskému vítězi: *MIMOUN VYHRÁL MARATHON* a současně doplněn fotografií francouzského atleta „*který se rozloučil se závodní činností ve svých 36 letech jedinečným způsobem. Zvítězil v nejnamáhavější atletické soutěži – marathonském běhu.*“¹⁹⁷

V reportáži ze samotného závodu se redaktor Karel Marek pozastavil nad rolí favorita Emila Zátopka. „*Všechny věty mají jeden smysl: Věříme, že Zátopek vyhraje, nedovedeme si to ani jinak představit. Francouzští filmaři, kteří s námi bydlí v hotelu a mají výhradní právo na natočení barevného filmu o XVI. olympijských hrách, říkají, že dají dvanáct kamer jenom na Zátopka na všech možných místech.*“¹⁹⁸

Pro československého atleta to byl nešťastný rok, ve kterém nemohl ani řádně trénovat, ani běhat. Teprve v srpnu se podrobil operaci tříselné kýly, po které měl být šest týdnů v klidu. Za čtrnáct dnů ale začal s tréninkem. Nesprávné rozhodnutí. „*Dnes je v takovém stavu, že by měl jít na operaci znovu.* „*Dobře, snad máte pravdu,*“ odpovídali nám. „*Ale je to Zátopek, ten to jistě překoná.*“¹⁹⁹

Karel Marek zdůrazňoval, jaký byl Emil Zátopek velký bojovník: „*Už před závodem jsme přemýšleli o tom, zdali to opravdu se Zátopkem nepřeháníme, zdali od něho nechceme nemožnosti. Jméno Zátopka jako nejproslulejšího bojovníka proniklo do celého světa. (...) Ale je to jen člověk.*“²⁰⁰

Novinář pak uvažoval, jestli se čtenářům před odletem naší výpravy nemělo o zdravotním stavu československé hvězdy více říct. Aby se sportovním nadšencům nedávaly zbytečné naděje: „*Chybu jsme udělali už dávno před olympijskými hrami, když jsme řádně neosvětlili, v jakém stavu jede Zátopek do Melbourne. Za takových okolností nebylo lze počítat s tím, že vyhraje. Zátopek však nemusí vždy jenom vyhrávat, abychom si ho vážili. Je a zůstane pro nás navždy vzorem nejstatečnějšího bojovníka.*“²⁰¹

Zvláštní zpravodaj *Rudého práva* Miroslav Motl z Melbourne zprostředkoval dojmy Emila Zátopka po závodě. „*Musel jsem se spokojit se zlepšováním svého umístění. Proti skvěle připravenému Mimounovi se prostě nedalo nic dělat. Jeho úspěchem nejsem nikterak*

¹⁹⁷ MAREK, Karel. *MIMOUN VYHRÁL MARATHON*. Československý sport, 2.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 2, s. 1.

¹⁹⁸ MAREK, Karel. Zátopkův „*stín MIMOUN konečně vítězem*“. Československý sport, 2.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 2, s. 3.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 3.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 3.

²⁰¹ Tamtéž, s. 3.

překvapen. Neboť při společné přípravě v Melbourne jsem viděl, v jaké dobré tělesné kondici Mimoun je.“²⁰²

Článek reflektoval i ohlas závodu v australském tisku: „*Pro australskou veřejnost se stal podle slov večerního listu Herald hrdinou dne. Protože se přes nedávnou operaci pokusil o něco, co dosud nikdo nedokázal – dvakrát zvítězit v olympijském marathonu.*“²⁰³

Rudé právo citovalo rozhovor zpravodaje ČTK, který navštívil Emila Zátopka v olympijské vesnici: „*Běžel jsem ze všech sil, nejsem již však v takové formě jako v Helsinkách. Jsem o 4 roky starší a také světová úroveň časů se od posledních olympijských her zvýšila. Mnozí se mne však snaží přesvědčit o opaku. Avšak taková je skutečnost. Velkým handicapem pro nás bylo horko. Také trať byla ve srovnání s Helsinkami značně obtížnější a měla místy značné stoupání.*“²⁰⁴

Naprostotožné vyjádření ve svém vydání publikovalo *Svobodné slovo*. Je to důkaz toho, že ČTK byla v této době stěžejním informačním zdrojem. Kromě pocitů po odběhnutém maratónu se v článku objevily i informace o Zátopkově obuvi. „*Nemálo výmluvným důkazem obtížnosti trati byly Zátopkovy tretry, z nichž podrážka ze surové gumy visela úplně roztrhána.*“²⁰⁵

O den později sepsal o Zátopkovi v *Rudém právu* komentář Václav Švadlena: „*V sobotu mi bylo asi tak, jako mnoha tisícům našich lidí. Čekali jsme na zprávy z Melbourne, na to, jak dopadne maraton. Zátopek byl šestý. (...) Jako bych v tomto okamžiku slyšel samotného Zátopka: To jsem to zase jednou zbabral. Nezbabral, Emile! To my jsme trochu zavírali oči nad tím, co se v lehké atletice změnilo za poslední čtyři roky. (...) My bychom tě nejraději viděli pořád dvacetiletého a těžko si zvykáme na to, že dnes už je ti o čtrnáct let víc.*“²⁰⁶

To, že měl Emil Zátopek v Československu neotřesitelnou pozici sportovce číslo jedna, jsme se už několikrát přesvědčili. Především díky jeho fantastickým běžeckým výkonům se zpopularizoval maratón v naší zemi. To potvrdila 9. prosince úvodní strana *Československé sportu*, na které byly dvě fotky z melbournského závodu. Na jedné byla

²⁰² *Zátopek: MIMOUN byl skvěle připraven.* Rudé právo, 2. 12. 1956, roč. 37, č. 336, s. 6.

²⁰³ Tamtéž, s. 6.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 6.

²⁰⁵ *Zátopek hrdinou.* Svobodné slovo, 2. 12. 1956, roč. 12, č. 292, s. 4.

²⁰⁶ ŠVADLENA, Václav. *Zátopek – bojovník z největších.* Rudé právo, 3. 12. 1956, roč. 37, č. 337, s. 4.

vyobrazena nejslavnější postava naší lehké atletiky a nejoblíbenější sportovec helsinské i melbournské olympiády Emil Zátopek. Na druhé byl zachycen šestatřicetiletý Mimoun O'Kacha, přezdívaný „Zátokův stín“, při přebírání zlaté medaile z rukou předsedy MOV Avery Brundage.²⁰⁷

5.1.5. Hodnocení her a potíže se zpáteční cestou

V poslední den olympiády 8. prosince se rozhodlo *Rudé právo* bilancovat olympiádu z pohledu počtu získaných medailí. „*Dnes budou olympijské hry zakončeny poslední soutěží v kopané. Před touto soutěží vede v celkovém hodnocení Sovětský svaz s velkou převahou před USA, což vzbudilo velký ohlas na celém světě. (...) Naši reprezentanti jsou až na 13. místě a byli z helsinského 10. místa vytlačeni Australany a Japonci, kteří se zařadili do první desítky mezi nejlepší na světě.*“²⁰⁸

Doplnil to komentář, který zkritizoval prohlášení předsedy Mezinárodního olympijského výboru Avery Brundage. Ten ve svém vyjádření odmítal bodování výsledků podle zemí a zdůraznil, že olympijské hry jsou soutěží jednotlivců. „*Zamyslíme-li se hlouběji nad slovy předsedy Mezinárodního olympijského výboru, zjistíme, že jej nemrzí ani tak samé bodování jako skutečnost, že prvenství získal Sovětský svaz. (...) Někteří novináři připomněli předsedovi olympijského výboru, že teprve od olympijských her, kdy se po prvé zúčastnili olympiády reprezentanti SSSR, je bodování mnohým členům olympijského výboru proti mysli.*“²⁰⁹

Olympijské hry v Austrálii byly zakončeny finálovým zápasem ve fotbale. Na hlavním olympijském stadionu v Melbourne reprezentanti Sovětského svazu zvítězili nad Jugoslávií 1:0 a získali do pořadí národů pro svou zemi další zlatou medaili. Více než samotnému utkání se periodika věnovala shrnutí uplynulých 17 dní zápolení o cenné kovy.

Československý sport zpracoval 9. prosince na své titulní straně přehled nejúspěšnějších československých reprezentantů, který přešel z výčtu výsledků do kritiky výkonů některých členů naší výpravy: „*Českoslovenští reprezentanti získali na XVI. olympijských hrách v Melbourne v neoficiální klasifikaci celkem 69 bodů za jedno první,*

²⁰⁷ MAREK, Karel. *Olympijské hry zakončeny*. Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 4, s. 1.

²⁰⁸ *Olympionici SSSR nejúspěšnější*. Rudé právo, 8. 12. 1956, roč. 37, č. 342, s. 4.

²⁰⁹ *Najednou*. Rudé právo, 8. 12. 1956, roč. 37, č. 342, s. 4.

čtyři druhé, jedno třetí, devět čtvrtých, dvě pátá a devět šestých míst. Po pravdě řečeno čekali jsme však mnohem víc. Zklamáním byly pro nás výkony veslařů, rohovníků, a také vodáků, gymnastů a gymnastek.“²¹⁰

Kromě toho na přední straně nedělního výtisku *Československého sportu* byla publikována báseň z pera Josefa Oktábece. „*Pět světadílů svolalo své syny i dcery tam, kde v řeckém ohni žhnou mladistvá těla bitvou o vteřiny, motory vůlí spustí píseň svou.*“²¹¹

Svobodné slovo na konci olympiády otisklo 9. prosince box s označením „*Nej, nej, nej....*“ V něm se například čtenář dozvěděl, že „*nejspokojenější účastníci her byla nesporně naše Olga Fikotová. Startovala už v prvním olympijském finále, vyhrála zlatou medaili a potom mohlo plných 14 dnů nerušeně sledoval olympijské dění*“ nebo „*nejtrapnější chvíli připravil pořadatelům maličký návštěvník prvního olympijského dne, který přeskočil bariéru a vytáhl si ze zeleného trávníku pěkný barevný praporek. Bohužel, byla to vlaječka označující platný hod italské diskařky Paternosterové. Nezbylo než povolit Italce nový hod, plačícímu chlapci odejmout praporek a odškodnit ho vydatnou porcí zmrzliny.*“²¹²

V úterý 11. prosince napsal Karel Marek z Melbourne svůj poslední komentář do *Československého sportu*, ve kterém se loučil s ukončenou olympiádou v Austrálii a zdravil nadcházející hry v Římě. „*Dnes je možno s klidným svědomím říct, že XVI. olympijské hry splnily své poslání. Přispěly k sblížení mladých lidí všech ras a umožnily navázání mnoha a mnoha pevných přátelství sportovců bez rozdílu národnosti. (...) Je zajímavé, že závěrečné dny soužití sportovců v Melbourne byly ve znamení italštiny. Prostá, ale výstižná věta: Arrivederci a Roma – Na shledanou v Římě. Jen několik málo slov, ale tolik v nich je skrytého významu.*“²¹³

Redakce *Svobodného slova* se ve stejný den ukončené olympiádě téměř nevěnovala. Připojila ovšem postřeh, který se stal pro další olympiády velmi důležitým symbolem: „*Šťastný nápad, aby při slavnostním závěru přišli representanti všech zemí na plochu stadionu v menších, smíšených skupinách a nikoliv ve spořádaných zástupech jako při zahájení, byl pořadateli uskutečněn. Stalo se tak na popud jakéhosi mladého Čiňana, který*

²¹⁰ *Nejúspěšnější českoslovenští representanti.* Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 4, s. 1.

²¹¹ OKTÁBEC, Josef. *Pod olympijskou vlajkou.* Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 4, s. 1.

²¹² *Nej, nej, nej...* Svobodné slovo, 9. 12. 1956, roč. 12, č. 298, s. 4.

²¹³ MAREK, Karel. „*Arrivederci a Roma!*“. Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. 148, s. 1.

*toto gesto doporučil olympijskému výboru dopisem ve snaze, aby tak účastníci olympijských her vyjádřili vzájemné přátelské city.*²¹⁴

„Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport oznamuje, že se projeví potíže se zpáteční cestou čs. olympijské výpravy z Melbourne do vlasti.“ S touto informací převzatou od ČTK přišlo *Svobodné slovo* 12. prosince. Letadlo, jímž měli českoslovenští sportovci cestovat, mělo poruchu motoru a nebylo jisté, kdy bude závada odstraněna. Vzniklo pro komunistickou vládu nebezpečí prodloužení pobytu v Melbourne, a proto československá výprava požádala sovětskou delegaci, aby umožnila návrat našich olympioniků lodí „Gruzie“ společně s výpravou SSSR. Této žádosti bylo vyhověno a loď odjela z Melbourne 11. prosince směrem Vladivostok. Naprosto totožnou zprávu publikovalo ve stejný den i *Rudé právo*.²¹⁵

O dva dny později byla veřejnost informována o cestě druhé části naší výpravy. *„Stejně jako při cestě do Melbourne vrací se do vlasti zbytek čs. olympijské výpravy letadlem ze Sydney, odkud nastoupí dnes cestu do Evropy přes Paříž.“*²¹⁶

Výše zmiňované komplikace s návratem československých sportovců do vlasti byly tématem, které rozebral ze Sydney novinář *Rudého práva* Miroslav Motl. Naše výprava obdržela tři hodiny před odletem zprávu o poruše francouzského letadla a v tento den však musela opustit olympijskou vesnici. *„Hromadné ubytování pro tak silnou skupinu, jako je čs. výprava, bylo nemožné opatřit, jak v Melbourne, tak v Sydney.“* Byla to tak ideální situace pro využití sovětské propagandy a bezdůkazných obvinění z možné emigrace. *„Jak se ukázalo, kalkulovali mnozí lidé a spoléhali právě na to, že naši olympionici budou po menších skupinách rozděleni do rodin, z nichž většina po Únoru z různých důvodů opustila republiku. Pomocí těchto utečenců měli být naši representanti přemlouváni k tomu, aby zradili svou vlast, aby se domů nevraceli. Když zklamaly nejrůznější báchorky o šťastném životě, nepomohly ani automobily, které našim sportovcům nabízeli, uchýlovali se tito emigranti k otevřeným výhružkám.“*²¹⁷

Další zprávy o cestě československé výpravy přišly osmnáctého prosince jak ve *Svobodném slově*, tak i *Československém sportu*. Podle obou listů se dá přilet první části

²¹⁴ *Poolympijské...* Svobodné slovo, 11. 12. 1956, roč. 12, č. 299, s. 4.

²¹⁵ *Čs. olympijská výprava Gruzii přes Vladivostok.* Svobodné slovo, 12. 12. 1956, roč. 12, č. 300, s. 4.

²¹⁶ *Druhá část našich sportovců odletí dnes ze Sydney.* Svobodné slovo, 12. 12. 1956, roč. 12, č. 300, s. 4.

²¹⁷ MOTL, Miroslav. *Marné provokace.* Rudé právo, 13. 12. 1956, roč. 37, č. 347, s. 4.

očekávat podle předběžných zpráv s největší pravděpodobností „dnes v úterý dopoledne“.²¹⁸

Vzhledem k tomu, že druhá část naší výpravy cestovala se sovětskými sportovci lodí, informace byly těžko dostupné. V sobotním vydání 22. prosince *Svobodné slovo* přebralo zprávu od ČTK. „*Všichni členové jsou zdraví a výprava stráví vánoční svátky na lodi v oblasti Tichého oceánu.*“ Cesta domů se tak hlavní části československé výpravy notně protáhla.²¹⁹

5.1.6. Ideologie ve sportovním zpravodajství

Olympijské zpravodajství v Melbourne tvořila kromě sportu do určité míry ideologie. Z té bylo jasně patrné, že je svět bipolárně rozdělen. Nejčastěji to bylo čtenářům předkládáno jako boj „zemí tábora míru“ proti „kapitalistickým státům“.

Rudé právo se na začátku sledovaného období před startem olympiády věnovalo především suezské krizi (sinajská válka – ozbrojený konflikt mezi Egyptem na jedné straně a aliancí Velké Británie, Francie a Izraele na straně druhé). Na titulních stranách několika čísel po sobě se objevovaly vřelé sympatie egyptskému lidu, který byl podporován Sovětským svazem, a některá vyjádření dokonce přirovnávala postup britské a francouzské vlády s postupem nacistů. První článek s tématem olympijských her vyšel 10. listopadu 1956 a jednalo se o dopis účastníka československé olympijské výpravy doktora Františka Kroutila, kterého redakce *Rudého práva* požádala, aby o cestě našich olympioniků referoval v několika dílném seriálu. V dopise z Istanbulu *Z cesty našich olympioniků* napsal o komplikacích v dopravě v důsledku suezské krize, náladě v letadle nebo celosvětové popularitě Emila Zátopka.²²⁰

„*Nevím, kde už bude naše olympijská výprava, až dostanete do redakce tento můj první dopis z cesty čs. olympijské výpravy do Melbourne. Možná, že už dokonce na místě.*“²²¹

„*Původní trať prvé etapy Praha–Bejrut musela být změněna, protože Sýrie i Libanon nepřijímají na svých letištích britská a francouzská letadla a nedovolují jim ani přelet. A my,*

²¹⁸ *Dnes přiletí první naši olympionici.* Československý sport, 18. 12. 1956, roč. 4, č. 151, s. 4.

²¹⁹ *Z Melbourne do Vladivostoku.* Svobodné slovo, 22. 12. 1956, roč. 12, č. 309, s. 4.

²²⁰ KROUTIL, František. *Z cesty našich olympioniků.* Rudé právo, 10. 11. 1956, roč. 37, č. 314, s. 4.

²²¹ Tamtéž, s. 4.

*jak známo, letíme francouzským Armagnacem, který tedy musel zamířit přes Vídeň, Bělehrad a Soluň k Istanbulu. V Istanbulu se dovídáme, že ani Irák nás nepřijme.*²²²

*„Na letišti v Istanbulu jsme byli přímo obleženi, zejména Emil Zátopek. Desítky novinářů a fotoreportérů chtěly to i ono, a tak nakonec jsme na všechny otázky, kde bydlí Emil Zátopek, odpovídat jen krčením ramen, protože jinak by se Emil asi mnoho nevyspal.*²²³

Jak už je vidět z tohoto prvního dopisu, ústřední deník Komunistické strany Československa se snažil i do sportovního obsahu prosazovat narativ jedinečného Sovětského svazu na jedné straně a „špatného“ Západu na straně druhé. Několikrát se i v dopise od člena olympijské výpravy čtenář mohl dočíst o komplikacích na cestě v důsledku suezské krize. Jednoduše byl poté Západ označen jako viník.

Do stejné kategorie „protizápadních nálad“ se řadil komentář *Kam vede „nepolitičnost“ ve sportu!* z 10. listopadu 1956, který vyšel v sobotním vydání *Československého sportu*. Reagoval na rozhodnutí olympijských výborů Holandska a Švýcarska, které se rozhodly nezúčastnit se olympijských her v Melbourne. Jako důvod uvedli Holanďané fakt, že se nemohou zúčastnit pod mírumilovným olympijským znakem týchž her jako sovětští sportovci. Podobný argument – zásah sovětské armády v Maďarsku – sdělil jako příčinu k odvolání účasti švýcarský olympijský výbor.²²⁴

*„Je charakteristické, že právě země jako Holandsko a Švýcarsko, které hlásají „nepolitičnost“ sportu, se spojily s fašistickým Španělskem v protestu proti zásahu sovětských armád v Maďarsku. Protestují proti tomu, že maďarská vláda použila svého práva na základě smlouvy se SSSR a požádala Sovětskou armádu o pomoc v boji proti fašistickým bandám. Tak si představují olympijské výbory Holandska a Švýcarska „hájení olympijských ideálů. Je jim zřejmě proti myslí, že v Maďarsku byl obnoven klid. Postavily se tak na stranu těch, kdo usilují o znovu rozpoutání nepokoje v Maďarsku.*²²⁵

„A neméně charakteristické pro tuto vlčí morálku obhájců „olympijského pořádku“ je to, že mlčí k agresi Anglie, Francie a Izraele proti Egyptu. Na egyptská města padají bomby – ale pro pány z Holandska či Švýcarska to nic neznamena...K takovým koncům

²²² KROUTIL, František. *Z cesty našich olympioniků*. Rudé právo, 10. 11. 1956, roč. 37, č. 314, s. 4.

²²³ Tamtéž, s. 4.

²²⁴ *Kam vede „nepolitičnost“ ve sportu!* Československý sport, 10.11. 1956, roč. 4, č. 135, s. 2.

²²⁵ Tamtéž, s. 2.

dochází tak zvaná „nepolitičnost“, kdy jsou si na roveň stavěny agrese i ochrana pořádku a klidu.“²²⁶

Zpravodaj *Československého sportu* Karel Marek se nezaobíral pouze sportovní přípravou sportovců, ale i politickým aspektem her, který ovlivňoval naši výpravu. Českoslovenští vodáci se připravovali na boje o nejcennější kovy v australském Ballartu, kde byli podporováni krajany – starousedlíky. Naproti tomu, psal Marek: *„Tito krajané nechtějí mít nic společného s emigranty, kteří zde slídí kolem čs. sportovců“*.²²⁷

Dle informací, které měl šéfredaktor *Československého sportu*, posílali tito emigranti čs. sportovcům emigrantský časopis *Bohemia*. Ten byl tištěný v západním Německu a údajně proslulý svým vyloženě fašistickým zaměřením: *„Je příznačné, že tento časopis slouží našim sportovcům za velkou zábavu; vždyť stačí uvést, že v posledním čísle je např. článek, v němž se oznamuje, že v Kanadě se sešli čeští právníci–emigranti, a připravují veliký proces proti Zenklovi, Ripkovi, Peroutkovi, Lettrichovi a jiným, které označují za velezrádce.“*²²⁸

Pro Sovětský svaz byly nedávné události v Maďarsku velice citlivé. I z toho důvodu se na jeho obranu v periodikách objevovaly tendenční zprávy, jež činy sovětských vojsk obhajovaly nebo naopak poškozovaly maďarskou stranu: *„Dr. Csonka, vůdce maďarské emigrace v Austrálii, uveřejnil ve zdejších reakčních novinách článek, v němž oznámil, že vedoucí maďarských emigrantů půjdou za každým maďarským sportovcem a nabídnou mu, aby zůstal v Austrálii. Tento výtečník nařkl také Československo, že chtělo dát maďarskou olympijskou výpravu (která, jak známo strávila týden před odletem do Melbourne v ČSR) do koncentračního tábora.“*²²⁹

*„Všechny ostatní australské noviny odmítly Csonkovo psaní jako zanášení odporné politiky do prostředí, které má pěstovat vzájemné přátelství mezi národy.“*²³⁰

V den zahájení XVI. olympijských her vyšel 22. listopadu v *Rudém právu* komentář, který se od sportovního pohledu stočil k aktuálním politickým událostem ve světě a zdůrazňoval myšlenku her na jejich konto. *„Proč? Izraelský přepad Egypta, výbuchy*

²²⁶ *Kam vede „nepolitičnost“ ve sportu!* Československý sport, 10.11. 1956, roč. 4, č. 135, s. 2.

²²⁷ MAREK, Karel. *Olympijské hry přede dveřmi.* Československý sport, 17.11. 1956, roč. 4, č. 138, s. 1.

²²⁸ Tamtéž, s. 1.

²²⁹ Tamtéž, s. 1.

²³⁰ Tamtéž, s. 1.

anglických a francouzských bomb v ulicích mírumilovných měst a vesnic na Nilu, zákeřné vraždění alžírského lidu francouzskými vojáky, to všechno burcuje svědomí všech poctivých lidí, nenechává lhostejnými ani sportovce po celém světě.“²³¹

Autor se v následujícím odstavci vracel k neúčasti holandských sportovců na letošní olympiádě a předložil to čtenářům jako „plivnutí do tváře“ olympijské myšlenky. „*Avšak jsou i takoví, kteří by chtěli narušit vznešenou myšlenku olympijských her a využít je k rozsévání nepřátelství mezi národy. Jedna z koloniálních mocností – Holandsko – odvolalo účast svých sportovců v Melbourne. Ptáte se proč? Nelíbí se jim, že na základě žádosti maďarské revoluční dělnicko-rolnické vlády pomohly jednotky Sovětské armády ukončit řádění horthyovských a jiných fašistických živlů v Maďarské lidové republice. Tyto útoky, namířené proti všem, kteří touží po přátelství a míru, zkrachovaly.*“²³²

Stejně jako *Rudé právo*, tak i redakce *Československého sportu* vsadila v den zahájení olympiády na komentář na titulní straně. Nebyl natolik útočný jako v *Rudém právu*, ale i tento se dotkl současné politické situace. „*Je to jistě významná událost, vzbuzující zájem téměř všech přátel sportu i v nejvzdálenějších koutech země. Jak rádi bychom vynechali to slůvko téměř! Ale egyptští sportovci dnes určitě hledají v káhirských novinách jiné zprávy než o Melbourne. A záložníci-vojáci, kteří narukovali v Anglii a Francii a jsou připravováni k cestě přes Středozemní moře (a hlavně jejich rodiny), mají určitě jiné starosti než myslet na střetnutí Pirieho s Kucem.*“²³³

Autorův komentář se poté stočil k nedodržení olympijské myšlenky některými státy. „*Olympijský mír dovedli sice ctít a zachovávat staří pohané a otrokáři Řecka; pro imperialisty však neplatí, nic o něm nechťejí vědět! A jen pro jejich zvláštní a nenasytnost nezáří ani tentokrát olympijský oheň tím opravdu veselým plamenem, jako symbol činorodého života a úplného míru. Olympijských her se nezúčastní sportovci mnoha zemí, jichž vlast je ohrožena nebo dokonce ničena agresorem. Ani XVI. olympijské hry se tedy nestanou takovou světovou manifestací za přátelství, mír a sblížení, na niž by neležel žádný stín. Jen ideál Coubertinův sám nestačí.*“²³⁴

²³¹ *Dnes zahajují XVI. olympijské hry. Ve jménu přátelství a míru.* Rudé právo, 22. 11. 1956, roč. 37, č. 326, s. 1.

²³² Tamtéž, s. 1.

²³³ „*Rychleji, výše, silněji*“. Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 1.

²³⁴ Tamtéž, s. 1.

Popichující poznámku do švýcarských periodik uveřejnil *Československý sport* 29. listopadu. „*Dvoje švýcarské noviny Neues Winterthurer Tagblatt a Neue Zürcher Nachrichten, oznámily, že budou bojkotovat olympijské hry a že o jejich průběhu nepřinesou ani řádku. Jak vidět, švýcarský žabomyši bojkot olympijských her pronikl už i do redakcí novin. Co tomu řeknou čtenáři uvedených listů, to nevíme. Ale s určitostí lze tvrdit, že olympijské hry tím nikterak neutrpí...*“²³⁵

Zvláštní zpravodaj *Rudého práva* Miroslav Motl přímo z místa dějiště her telegrafoval 9. prosince do Prahy politicko-sportovní komentář k zakončení XVI. olympiády. „*Sportovci odjížděli do Austrálie ve dnech, kdy se ještě střílelo v ulicích Budapešti a bomby padaly na Káhiru a Port Said. V písku Sinajského poloostrova umíraly stovky mladých Egyptanů, Izraelců i Angličanů a Francouzů. (...) V údobí, kdy v Egyptě i Budapešti umlkly zbraně, kdy opět rozum a úsilí milionů vítězí nad akcionáři Suezského průplavu, naftovými králi i maďarskými grófy, vidíme velikost a význam olympiády zvlášť výrazně. Stala se přátelským setkáním.*“²³⁶

Desátého prosince vyšel v pondělním *Rudém právu* článek o převaze sovětských sportovců na olympijských hrách. „*stačilo období 4 let, aby sportovci Sovětského svazu zcela jasně a přesvědčivě dokázali přednost socialistické tělovýchovy a tvrdé přípravy*“.²³⁷

Československý sport 15. prosince zprostředkoval ve svém sobotním vydání ohlasy zahraničního tisku na uplynulé olympijské hry. Konkrétně se jednalo o porovnání amerických a sovětských periodik. „*Sovětský svaz daleko předstihl ostatních 67 zemí – takový je výsledek olympijských her v Melbourne.*“ Sportovní korespondenti různých listů konstatovali, že sověští sportovci se značně zlepšili od helsinské olympiády. Zvláště ocenili výkony vytrvalce Kuce. Týdeník *Sport Illustrated* poznamenal k vzestupu výkonnosti sovětských sportovců: „*Rusové pokračují ve sportovním vzestupu.*“²³⁸

Sportovní periodikum ve stejném čísle uveřejnilo článek z moskevských novin *Pravda*, ve kterém mluvil předseda Výboru pro tělesnou výchovu a sport při Radě ministrů SSSR N. Romanov o výsledcích XVI. olympijských her v Melbourne. „*Na úspěších, kterých*

²³⁵ Z MELBOURNÉHO KALEIDOSKOPU. *Československý sport*, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 5.

²³⁶ MOTL, Miroslav. *Kruhy, které znamenají přátelství*. *Rudé právo*, 9. 12. 1956, roč. 37, č. 343, s. 8.

²³⁷ *Převaha sovětských sportovců na olympijských hrách*. *Rudé právo*, 10. 12. 1956, roč. 37, č. 344, s. 4.

²³⁸ *Americký tisk o olympijských hrách*. *Československý sport*, 15. 12. 1956, roč. 4, č. 150, s. 4.

dosáhli naši sportovci v Melbourne, má velký podíl dlouhodobá a plodná práce četných sovětských trenérů.“²³⁹

Rudé právo jako deník a ústřední tiskový orgán Komunistické strany Československa bránil nastavený politický směr před „západními“ vlivy. Sobotní číslo 15. prosince opět upozornilo na faktor emigrace: „*Čím více se olympijské soutěže blížily ke svému zakončení, s tím větší troufalostí začala vystrkovat růžky různá individua, která měla náramnou starost o naše sportovce i o representanty ostatních zemí tábora míru. (...) Do Melbourne začali přijíždět podivní návštěvníci. Nikterak se nesnažili zatajit, že jsou z Ameriky.*“²⁴⁰

5.1.6.1. Specifická pozice sovětských sportovců v československých médiích

Kromě československých sportovců se největší prostor věnoval těm sovětským. Olympijské zpravodajství dostalo 24. listopadu v *Československém sportu* prostor na celkem čtyřech stranách ze šesti. Vedle Olgy Fikotové vyšel medailonek sovětského atleta Vladimíra Kuce, který zvítězil v běhu na 10 000 metrů: „*V roce 1949 vstoupil po prvé na atletickou dráhu. V roce 1953 o něm po prvé uslyšel sportovní svět. A 23. listopadu 1956 stanul 29letý leningradský námořník Vladimír Kuc v Melbourne na nejvyšším stupni vítězů jako olympijský vítěz a držitel nového olympijského rekordu v běhu na 10.000 metrů!*“²⁴¹

Svůj zlatý profil včetně reportáže ze zlatého závodu dostal také americký atlet Charles Dumas, který zvítězil ve skoku vysokém: „*Je skoro symbolické, že první zlatou medaili získal v Melbourne Spojeným státům barevný sportovec. Vždyť i v minulosti byli sportovci tmavé pleti vždy oporou amerického olympijského družstva a nebude tomu jinak ani tentokrát.*“²⁴² Československý sport zároveň kontroval zlatému úspěchu Američana velmi dobrými výsledky Sovětského svazu. „*Mezi prvními šesti v Melbourne jediná země má dva zástupce. Jsou to representanti Sovětského svazu, Kaškarov a Stitkin. To je pozoruhodné zejména proto, že ještě v roce 1954 byl sovětský rekord 199 cm a že tato disciplína byla slabinou lehké atletiky SSSR. Svědčí o skvělé trenérské práci a systematickosti v sovětské tělovýchově.*“²⁴³

²³⁹ *Olympijské hry – svátek přátelství a míru.* Československý sport, 15. 12. 1956, roč. 4, č. 150, s. 4.

²⁴⁰ *Nákupčíci...* Rudé právo, 15. 12. 1956, roč. 37, č. 349, s. 4.

²⁴¹ *Vladimír Kuc (SSSR).* Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 3.

²⁴² *Charles Dumas (USA).* Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 3.

²⁴³ *Očekávaný vítěz skoku do výšky – Dumas.* Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 4.

Svobodné slovo v neděli 25. listopadu informovalo o fair play po závodě v běhu na 400 m překážek. „Po závodě na 400 m překážek přistoupil k trojici vítězných Američanů, kteří držící se kolem ramen, těžce oddychovali skloněni v hlubokém předklonu, sovětský překážkář Litujev (čtvrtý v závodě) a blahopřál jim stiskem ruky k vítězství. Olympijský vítěz Davis přistoupil k Litujevovi a oba velcí soupeři si padli do pevného objetí.“²⁴⁴

O dva dny později vyšel zápisník novináře Miroslava Motla, ve kterém nejprve shrnoval zahraniční tisk. „List Sun píše s uznáním o mladém studentu geologie, sovětském rohovníkovi Muchinovi, který se v rohovnické soutěži střetl v olympijském ringu s bulharským „obrem“ Lozanovem, Chválil odvalu a jeho rozhodnost. Píše, že se stalo nemožné – Muchin zvítězil. A opakoval československou popularitu v dějišti her. „Nosil bych dříví do lesa, kdybych znovu opakoval, že naši sportovci patří na olympijských hrách k nejoblíbenějším.“²⁴⁵

Zájmem redakce *Československého sportu* byly ve stejném čísle výsledky sportovců SSSR: „Jestliže první den vzpěračských olympijských soutěží byl ve znamení celkem překvapivých vítězství amerických borců, přišli den nato významně ke slovu sovětští siláci, při čemž se nic neslevilo ze skutečně obdivuhodné výkonnostní špičky.“²⁴⁶

Velký prostor byl jak v *Československém sportu* i *Rudém právu* poskytnut 29. listopadu zlaté medaili Vladimíra Kuce. „Největší událostí středečního atletického pořadu byl nesporně finálový běh na 5000 metrů. Má už svou slavnou olympijskou tradici, která jen málokdy zklame. (...) Sovětský reprezentant i tentokrát rozdrtil Pirieho.“ Reportáž ze závodu vyšla včetně reakce vítěze. „Oslavovat budu až v Moskvě. Překvapilo mě, že Pirie nevyvinul v běhu na 5000 m větší úsilí ujmout se vedení.“²⁴⁷

Sportovní periodikum se 2. prosince věnovalo turnaji v olympijském ringu a zdůraznilo úspěch sovětských rohovníků. „Američané získali dvě zlaté a jednu stříbrnou, kdežto reprezentanti SSSR si vydobyli šest medailí: tři zlaté, jednu stříbrnou a dvě bronzové.

²⁴⁴ *Olympijské*. Svobodné slovo, 25. 11. 1956, roč. 12, č. 286, s. 8.

²⁴⁵ MOTL, Miroslav. *Z olympijského zápisníku*. Rudé právo, 27. 11. 1956, roč. 37, č. 331, s. 4.

²⁴⁶ *Lehká a střední váha: dvě zlaté sovětských vzpěračů*. Československý sport, 27.11. 1956, roč. 4, č. 142, s. 2.

²⁴⁷ *Vladimír KUC ve šlépějích Zátopka: druhá zlatá v běhu na 5000 m za 13:39.6 minuty*. Československý sport, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 3.

V jejich způsobu boje se nerozlučně s tvrdostí a bojovností slučovala taktická a technická vyspělost. To je poznání nadmíru důležité i pro nás.“²⁴⁸

Naprosto stvrzujícím příkladem sovětské ideologie bylo vydání *Rudého práva* 6. prosince 1956. Československá gymnastka Eva Bosáková získala na kladině stříbrnou medaili, ale na titulní straně se zpráva neobjevila. Titulek na „sportovní“ poslední straně tohoto čísla ovšem zněl *Vynikající úroveň sovětských gymnastek a podtitulek Čs. družstvo je zatím na pátém místě * Latyninová (SSSR) absolutní vítězkou*. Až poté přišla na řadu zmínka o další medaili pro naše barvy *Bosáková získala na kladině stříbrnou medaili*.²⁴⁹

Od našeho zvláštního zpravodaje na XVI. olympijských hrách v Melbourne

Vynikající úroveň sovětských gymnastek

Čs. družstvo je zatím na pátém místě * Latyninová (SSSR) absolutní vítězkou

Bosáková získala na kladině stříbrnou medaili ● Překvapující úspěch rumunských gymnastek ● Bosáková v celkové klasifikaci na sedmém místě ● Sovětské gymnastky získaly 3 zlaté, 3 stříbrné a 2 bronzové medaile

Největší pozornost byla ve středu soustředěna na olympijské soutěže ve sportovní gymnastice žen, které měly na pořadu volné sestavy. Podle očekávání dosahují největších úspěchů gymnastky Sovětského svazu, které zvítězily v soutěži jednotlivých a vedou v družstvech. Čs. družstvo nespĺnilo očekávání. Po povinných sestavách bylo čtvrté. Před společným cvičením jsou páté. Nejúspěšnější byla Bosáková, která na kladině získala stříbrnou medaili a na hradlech o nestejně žerdi se umístila na čtvrtém místě. Naproti tomu úspěšně si opět vedl čs. střelec Hořínek, který v soutěži v libovolné malorážce na 50 metrů se umístil na čtvrtém místě. Dnes bude naše pozornost upřena k finálové jízdě cyklistů-tandemu, ve které startuje ve finále také čs. dvojice Fouček a Machek.

Další úspěch Hořínka

Na střelnici ve Williamstown byla vybojována soutěž ve střelbě z libovolné malorážky na 50 m (60 ran) vleže. Čs. reprezentant O. Hořínek, jenž dříve získal stříbrnou medaili ve střelbě malorážkou, vedl si také tentokrát velmi úspěšně. Zůstal pouze o dva body za vítězem soutěže a obsadil čtvrté místo v pořadí. Vítězem se stal

G. Quisette (Kanada), jenž dosahí plný počet — 400 ze 600 možných bodů a vyrovnal tak světový rekord Nera Kongsbauga.

Konečné pořadí: 1. G. Quisette (Kanada) 609 b., 2. V. Hørisov (SSSR) 599 b., 3. G. Bos (Kanada), 4. O. Hořínek (Československo), 5. J. Sarbu (Rumunsko), 6. S. Krebs (Maďarsko), 7. E. Knopshaug (Norsko) všichni 598 bodů. O pořadí na 5.—7. místě rozhodl počet zásahů do t. zv. středových desítek (desítkový kruh je u malorážkových terčů rozdělen na dva kružky, jeden středový a jeden vnější).

Soutěž ve střelbě na olympijských hrách (30 ran) vyhrál rumunský reprezentant S. Petrescu, jenž 587 dosaženými body ze 600 možných vyrovnal světový rekord. Jen o dva body méně zaznamenal E. Cerikasov (SSSR), který obsadil druhé místo. O držitelů bronzové medaile rozhodl při stejném počtu 581 bodů rozstřel mezi E. Lichardopolcu (Rumunsko) a P. Linnovu (Finsko). Bronzovou medaili získal Lichardopol.

Dvě velké soupeřky ve sportovní gymnastice, Sovětská reprezentantka Muratová, která se umístila na 3. místě, a čs. závodnice Bosáková.

Rumunské a Polské gymnastky nás předstihly

N. největším překvapením letošních olympijských her jsou bezesporu rumunští reprezentanti, kteří vedle Sovětského svazu patří k nejúspěšnějším sportovcům zemi mírového tábora. Po vítězstvích v boxu a ve vodáctví zasáhly úspěšně v soutěži o olympijské medaile i rumunské gymnastky. Jsou zatím v pořadí družstev na 3. místě za Sovětským svazem a Maďarskem. Zvláště výborně si vedla Leusteanová, která v soutěži jednotlivých je čtvrtá. Čs. družstvo žije místy v některých disciplínách velké výšky. Zvláště velkým zklamáním je 7. místo Bosákové, která na posledním mistrovství světa byla druhá i když vezmeme v úvahu hrubé chyby rozhodčích, které především poškodily naše reprezentantky, neprojevily takovou houževnatost a vůli po vítězství jako na příklad

Kladina: 1. Keletiová (Maďarsko) 18.738 b., 2. Eva Bosáková (ČSR) a Maninová (SSSR) obě 18.633 b., 4. Latyninová (SSSR) a Marejková (ČSR) 18.533 b., 6. Louisaonová (Rumunsko) 18.500 b.

Poradí před společným cvičením: 1. SSSR 370,80 b., 2. Maďarsko 368,30 b., 3. Rumunsko 364,80 b., 4. Polsko 362,50 b., 5. Československo 362,30 bodů, 6. Japonsko 360,468 b., 7. Itálie 355,888 bodů, 8. Švédsko 354,40 b., 9. USA 345,80 b.

Jednotlivky na: 1. Latyninová (SSSR) 74,831 b., 2. Keletiová (Maďarsko) 74,638 b., 3. Muratová (SSSR) 74,464 b., 4. Leusteanová (Rumunsko) 74,363 b., 5. Tassová (Maďarsko) 74,362 b., 6. Maninová (SSSR) 74,232 bodů, 7. Eva Bosáková (ČSR) 74,008 b., 8. Kotová (Polsko) 73,650 b., 9. Jegorovná (SSSR) 73,531 b., 11. Marejková (ČSR)

Obrázek 3 - Titulek v *Rudém právu* 6. prosince 1956 po druhém místu Evy Bosákové

Podtrhl to sloupek, jež se věnoval pořadí států v bodovém ohodnocení celé olympiády. „Od prvního dne olympijských her byly v čele USA, ale po včerejším skvělém úspěchu sovětských gymnastek se dostává do vedení nejen v bodovém pořadí, ale i v počtu získaných medailí bezpečně SSSR.“²⁵⁰

²⁴⁸ *Zamyšlení nad olympijským ringem*. Československý sport, 2.12. 1956, roč. 4, č. 145, s. 3.

²⁴⁹ *Vynikající úroveň sovětských gymnastek*. *Rudé právo*, 6. 12. 1956, roč. 37, č. 340, s. 6.

²⁵⁰ *Sovětský svaz v čele*. *Rudé právo*, 6. 12. 1956, roč. 37, č. 340, s. 6.

Téměř totožně se věnovala redakce *Rudého práva* o den později dvěma stříbrným medailím československých cyklistů. V perexu hlavního zpravodajského článku z olympiády dostali přednost sovětští gymnasté. „*S velkým zájmem očekávané závěrečné střetnutí sovětských a japonských gymnastů ve volných sestavách jen znovu potvrdilo, že reprezentanti SSSR právem drží titul nejlepších na světě.*“ Až v druhé části perexu se čtenář dočetl, jak to bylo s cyklistickým závodem. „*Také naši cyklisté Machek a Fouček si vedli ve čtvrtěk úspěšně. Ve finálové jízdě tandemů byli sice poraženi australskou dvojicí, ale přesto získali stříbrnou medaili. Fouček pak v závodě na dráze 1 km s pevným startem zajel skvěle a získal stříbrnou medaili pro Československo.*“²⁵¹

Podobný postoj zaujala i redakce *Československého sportu*. Úvodní titulek *V gymnastice nejlepší sovětské reprezentatky* velebil především sportovkyně SSSR. Článek byl alespoň doplněn o fotografii Evy Bosákové při cvičení na kladině.²⁵²

Zcela opačně jednalo *Svobodné slovo*, které úspěch československé gymnastky do titulku *Bosáková si vybojovala stříbrnou medaili za cvičení na kladině* 6. prosince zařadilo a o sovětských gymnastkách se téměř v článku nezmiňovalo. „*Do Československa letí další zpráva o zisku olympijské medaile: Eva Bosáková si vybojovala stříbrnou na kladině.*“²⁵³

6. XVII. letní olympijské hry v Římě 1960

Po desítkách let se splnil Coubertinův sen z roku 1904, aby se olympijské hry vrátily do antického prostředí. Možnost uspořádat olympiádu měla Itálie v roce 1908, tohle právo ale Řím nevyužil a odřeknutím dva roky před termínem her (Italové se rozhodli přesunout finanční zdroje určené pro olympiádu na rekonstrukci Neapole a okolí zničené výbuchem Vesuvu) způsobil Mezinárodnímu olympijskému výboru velké komplikace. Hlavní příčinou, proč se o olympijské hry italská metropole ucházela téměř až o půl století později, bylo období mezi dvěma světovými válkami, kdy Mussoliniho fašistický režim nebyl tím nejlepším doporučením. Když už došlo k pádu vlády italského diktátora, byla dvě pořadatelství již zadána. Antický Řím se tak ucházel o olympiádu na zasedání MOV v Paříži v roce 1955. Další města, která o pořadatelství usilovala, byla: americký Detroit, Mexico,

²⁵¹ Čs. cyklisté získali 2 stříbrné medaili. *Rudé právo*, 7. 12. 1956, roč. 37, č. 341, s. 4.

²⁵² *V gymnastice nejlepší sovětské reprezentatky*. *Československý sport*, 6. 12. 1956, roč. 4, č. 146, s. 1.

²⁵³ *Bosáková si vybojovala stříbrnou medaili za cvičení na kladině*. *Svobodné slovo*, 6. 12. 1956, roč. 12, č. 295, s. 4.

Tokio (vzhledem k tomu, že se předchozí olympijské hry konaly v Austrálii, byly mimoevropské státy ve značné nevýhodě), Brusel, Budapešť a Lausanne. Do finálového klání se dostalo právě sídlo MOV Lausanne a italský Řím, jenž zvítězil v poměru 35:24. Řím tak dostal šanci uspořádat olympijské hry 54 let poté, co se Itálie musela pořadatelství vzdát.²⁵⁴

Hlavní město Itálie se na hry důkladně připravilo. Finanční stránku zabezpečovala především populární sázková soutěž Toto-calcio, která zafinancovala vybudování veškerých potřebných olympijských zařízení. Jednou z novinek, které se na těchto hrách objevily, byla koncepce olympijské vesnice, jež připomínala moderní město. To nabízelo v severní části města na 45 hektarech ve 4723 obytných a 2960 přilehlých místnostech ubytování pro 7000 sportovců a členů doprovodu jednotlivých výprav.²⁵⁵

Olympijským centrem Říma se stalo Foro Italico na severním břehu řeky Tibery. V sousedství Mramorového stadiónu, lemovaného množstvím antických soch, vyrostl Stadio Olimpico pro 80 000 diváků. Na těchto hrách došlo v tomto městě na břehu řeky Tiber s bohatou historickou minulostí k úzkému spojení mezi sportem a kulturou. V Caracallových lázních, postavených ve 2. století př. n. l., se proháněli gymnasté, v Maxentiově bazilice bojovali zápasníci a cíl maratonského běhu byl před Constantinovým vítězným obloukem – starobylé prostředí pro olympijské soutěže. 64 let po první novodobé olympiádě v Athénách to byl Řím, kdo dodal hrám historický a monumentální ráz.²⁵⁶

Olympijské hry oficiálně zahájil 25. srpna 1960 prezident Itálie Giovanni Gronchi, přičemž olympijský oheň zažehl domácí sportovec Giancarlo Peris a olympijský slib složil italský atlet Adolfo Consolini. Olympijská hymna, složená Spyrosem Samarasem a Kostisem Palamasem, zazněla poprvé na olympijských hrách roku 1896 v Athénách. Od té doby zdobila zahajovací ceremoniál různá hudební díla. V Římě se Samarasova a Palamasova skladba stala oficiální olympijskou hymnou.²⁵⁷

Olympiáda v Římě byla posledními hrami, kterých se Jihoafrická republika mohla účastnit po dobu přibližně 32 let – do roku 1992 – protože Mezinárodní olympijský výbor nemohl tolerovat rasistickou politiku (apartheid) jihoafrické vlády. Byly to právě africké

²⁵⁴ PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: od Athén 1896 po Moskvu 1980*. Praha: Olympia, 1984, s. 208.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 208.

²⁵⁶ KOVÁŘ, Pavel a Gérard SCHALLER. *Olympijské hry 1896-2004: od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2004, s. 141.

²⁵⁷ Tamtéž, s. 141.

státy, které rozšířily počet účastníků her na rekordních 83 zemí. Celkově dvanáct zemí bylo z Afriky a jednalo se zejména o nově vzniklé státy, které od olympiády v Melbourne získaly nezávislost: Kongo, Kamerun, Madagaskar, Belgické Kongo (budoucí Zaire), Somálsko, Senegal, Dahome (dnešní Benin), Niger, Guinea, Pobřeží Slonoviny, Mali, Horní Volta (dnešní Burkina Faso). Poprvé se na olympiádě představily San Marino, Maroko, Tunisko nebo Súdán. V Římě, v období od 25. srpna do 11. září 1960, soutěžilo o cenné kovy celkem 5 338 sportovců (611 žen a 4727 mužů), a byly to tak první hry, kde se počet účastníků přehoupl přes pět tisíc. Nejúspěšnější sportovec byl gymnasta Boris Šachlin ze Sovětského svazu se čtyřmi zlatými medailemi, tři zlaté získali americká sprinterka Wilma Rudolphová, sovětská gymnastka Larisa Latyninová, Japonec Takaši Ono v gymnastice a plavkyně ze Spojených států amerických Chris von Saltza. Celkově se na olympijských hrách rozdávaly medaile ve 150 disciplínách.²⁵⁸

Československo reprezentovalo v Itálii 120 sportovců, kteří přivezli celkem osm medailí. Zlato získali boxer Bohumil Němeček v lehké velterové váze, dvojskif Václav Kozák – Pavol Schmidt a gymnastka Eva Bosáková ve cvičení na kladině. Stříbrnou medaili vybojovaly Dana Zátopková v hodů oštěpem a družstvo sportovních gymnastek. Bronz přidali zápasník Bohumil Kubát, boxer Josef Němec a osmiveslice, kterou vedl Stanislav Lusk. V celkovém hodnocení se naše výprava s osmi medailemi umístila na 10. místě, nejúspěšnější zemí se stal Sovětský svaz.²⁵⁹

Naprosto zásadní novinkou v oblasti žurnalistiky byla přítomnost televizní společnosti Eurovision, která přenášela soutěže černobílým televizním kanálem. Tato olympiáda byla vysílána živě v 18 evropských zemích a pouze s několikahodinovým zpožděním do Spojených států amerických, Kanady a Japonska. Do Říma se sjelo téměř 1200 novinářů.²⁶⁰

²⁵⁸ KOVÁŘ, Pavel a Gérard SCHALLER. *Olympijské hry 1896-2004: od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2004, s. 141.

²⁵⁹ PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: od Athén 1896 po Moskvu 1980*. Praha: Olympia, 1984, s. 221-222.

²⁶⁰ KOVÁŘ, Pavel a Gérard SCHALLER. *Olympijské hry 1896-2004: od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2004, s. 141.

6.1. Mediální obraz LOH v Římě 1960

Sedmnácté novodobé olympijské hry v Římě byly sledovány vybranými periodiky, která měla v dějišti her své zpravodaje. Sportovní rubriku sledovaných médií zaplnilo v průběhu her olympijské zpravodajství, které se objevilo v každém vydání. Po konci her se tisk věnoval především hodnocení sportovců a souboji SSSR a USA.

V podkapitolách o římské olympiádě se věnují přípravě na olympijské hry, slavnostnímu zahájení, československé výpravě, hodnocení výkonů a ideologii, jež prostupovala sportovním zpravodajstvím včetně specifické pozice sovětských sportovců v čs. médiích.

6.1.1. Příprava na olympijské hry

Sledování mediálního obrazu XVII. olympijských her začíná ve čtvrtek 11. srpna 1960. V tento den všechna tři vybraná periodika publikovala předolympijské rubriky. *Rudé právo* zvolilo jako název *Olympijské zajímavosti*, *Svobodné slovo* rubriku nijak nepojmenovalo, pouze k ní přiložilo symbol olympijských her – pět propojených kruhů a *Československý sport* vsadil na název *Pod pěti olympijskými kruhy*. Obsah všech těchto rubrik byl víceméně podobný, či se některé zprávy shodovaly. Jednalo se o stručné informace, které se zajímaly o předolympijské dění.

Například *Rudé právo* a *Svobodné slovo* přebralo od agentury AP totožnou zprávu s prohlášením kancléře Mezinárodního olympijského výboru (IOC) Otto Mayera: „*Čankajškovští sportovci budou připuštěni k účasti na olympijských hrách v Římě jedině pod názvem Tchaj-wan nebo Formosa. Mezinárodní olympijský výbor nepřipustí, aby se olympijské hry staly jevištěm politických diskusí.*“²⁶¹

Československý sport s výše popsanou předolympijskou rubrikou přišel ještě se seriálem *Po stopách našich olympioniků*, ve kterém se zaměřil na přípravu československých sportovců před nadcházející olympiádou. Na některé reprezentanty se nedostalo, ale redakce se snažila pokrýt zástupce všech sportů, jejichž závodníci odjeli do Říma. V tento den se kupříkladu zaměřil na atleta Jaroslava Bohatého: „*Bohatý jde cílevědomě za svým přáním: finále v Římě. Za svou poctivost by si to opravdu zasloužil!*“²⁶²

²⁶¹ *Olympijské zajímavosti*. *Rudé právo*, 11. 8. 1960, roč. 40, č. 222, s. 4.

²⁶² *Po stopách našich olympioniků*. *Československý sport*, 11. 8. 1960, roč. 8, č. 160, s. 3.

Kromě toho publikoval *Československý sport* ještě rubriku na pokračování s názvem *Olympijská galerie*. V každém čísle se redakce sportovního periodika věnovala zahraničním sportovcům nebo týmům. Ať už to bylo z důvodu medailových ambicí nebo kvůli informacím, které měly čtenáře zaujmout. V pátečním vydání 12. srpna hodnotil autor možnosti maďarského pětibojaře Andrása Balczóa: „*Mnoho expertů se netajilo s názorem, že mladý András ještě postrádá zkušenosti a nemůže být platnou posilou reprezentačního družstva.*“²⁶³ Ve stejném čísle se objevily informace o změnách v nominaci československé výpravy: „*Je odvolána nominace plavkyně Skupilové pro slabou formu.*“²⁶⁴

V pátek byla otištěna i krátká zpráva o protestech Mussoliniho stoupenců: „*Skupina asi 150 neofašistů ztropila v Římě na protest proti rozhodnutí o odstranění fašistických hesel z olympijského stadiónu Foro Italico. Při těchto výtržnostech neofašisté rovněž demonstrativně spálili rudou vlajku.*“²⁶⁵

Ten samý den publikovalo *Svobodné slovo* obsáhlý článek o přípravě olympijského dějiště a československé výpravy: „*Snad ještě nikdy nemělo trochu chlubné tvrzení, že všechny cesty směřují do Říma takovou platnost jako v těchto dnech, kdy sportovci 87 zemí balí svá zavazadla k cestě do Věčného města. (...) Také tempo příprav československé olympijské výpravy se již dostalo do horečného stádia.*“²⁶⁶

O den později, 13. srpna 1960, se list věnoval dopravní situaci v Římě, která by pořadatelům mohla způsobit nesnáze: „*Prvním a nejzávažnějším problémem je doprava. Ruch v úzkých a silně frekventovaných ulicích ještě o mnoho vzroste nejen zmnožením domácích dopravních prostředků, ale značným přílivem zahraničních automobilů. A ty právě nadělaly Římanům velké starosti.*“²⁶⁷

Vzhledem k tomu, že sedmnácté novodobé olympijské hry měly být poprvé snímány televizními kamerami, informoval *Československý sport* na úterní titulní straně 16. srpna, jaký bude televizní program: „*Českoslovenští diváci se díky televizi stanou letos poprvé očitými svědky vrcholných olympijských bojů. Československá televize bude od 25. srpna do 11. září přenášet z Říma kromě úvodního a závěrečného ceremoniálu celkem 56 hodin*

²⁶³ *Olympijská galerie*. Československý sport, 12. 8. 1960, roč. 8, č. 161, s. 2.

²⁶⁴ *V Římě bez Skupilové*. Československý sport, 12. 8. 1960, roč. 8, č. 161, s. 3.

²⁶⁵ *Stoupenci Mussoliniho protestují*. Československý sport, 12. 8. 1960, roč. 8, č. 161, s. 3.

²⁶⁶ *Náš olympijský tým připraven k římské cestě*. Svobodné slovo, 12. 8. 1960, roč. 16, č. 196, s. 4.

²⁶⁷ *Ve víru římských příprav*. Svobodné slovo, 13. 8. 1960, roč. 16, č. 197, s. 4.

*přímých přenosů ze sportovních soutěží, hlavně v odpoledních hodinách. (...) Televizní diváci uvidí přenosy ze soutěží v 10 sportech – nejvíce z lehké atletiky (10), které potrvají celkem 25 hodin a zahrnou finálové boje ve všech disciplínách.*²⁶⁸

Československý sport ve středu 17. srpna na titulní straně rozebíral složitou účast Německa na nadcházejících olympijských hrách: „*Naděje miliónů německých sportovců se splnily přes všechny rušivé zásahy, přes velkou námahu jistých západoněmeckých kruhů se stalo společné mužstvo Německa pro olympijské hry skutečností. (...) Celoněmecké mužstvo je sestaveno a pojedou do Říma. A to je důležité.*“²⁶⁹

V rubrice s olympijskými zajímavostmi sportovní titul přišel o den později se zprávou o rozhlasovém vysílání z dějiště her: „*Reportáže ze sportovních soutěží v Římě budou vysílat reportéři 70 zahraničních rozhlasových společností a stanic. Italové pro ně připravili dvě velká rozhlasová střediska. Jedno bude přímo na stadiónu a bude mít 58 studií.*“²⁷⁰

Rudé právo 18. srpna začalo navozovat olympijskou atmosféru, neboť boje o medaile měly začít už za sedm dní. „*Již jen týden nás dělí od zahájení prvních soutěží slavného střetnutí sportovců z celého světa – XVII. olympijských her v Římě. Město na Tibeře patří již zcela tomuto setkání sportovců. Olympijské výpravy se již sjíždějí do Říma, zaplňují olympijskou vesnici a podrobují se závěrečné přípravě na olympijských sportovištích.*“²⁷¹

Periodikum *Svobodné slovo* poprvé umístilo zprávu spojenou s olympijskými hrami na titulní stranu v pátek 19. srpna a věnovalo se televizním přenosům z italského Říma. Vysílací čísla, která před pár dny uveřejnil *Československý sport*, se ale s těmi ve *Svobodném slově* lišila. „*Čs. televize zařadila do svých pořadů celkem 62 hodin vysílání olympijské tematiky. (...) Denní rozvrh televize počítá se dvěma vysílacími bloky. Odpolední začne ve 14,55 hod. a bude uveden filmovou zkratkou z dopoledních soutěží. Večerní programový blok bude zahájen vždy kolem 21 hod. (...) Tož takový je olympijský pořad naší televize.*“²⁷²

²⁶⁸ *56 hodin olympijských bojů v čs. televizi.* Československý sport, 16. 8. 1960, roč. 8, č. 163, s. 1.

²⁶⁹ *Přes všechny rušivé zásahy společné mužstvo Německa pro OH nominováno.* Československý sport, 17. 8. 1960, roč. 8, č. 164, s. 1.

²⁷⁰ *Olympijské zajímavosti.* Československý sport, 18. 8. 1960, roč. 8, č. 165, s. 2.

²⁷¹ *Řím už zcela patří XVII. olympijským hrám. Již za týden započnou první olympijské boje.* Rudé právo, 18. 8. 1960, roč. 40, č. 229, s. 4.

²⁷² *Olympijské boje na obrazkách.* Svobodné slovo, 19. 8. 1960, roč. 16, č. 202, s. 1.

Tentýž den se *Československý sport* ve svém „otvíráku“ zabýval budoucností běhu na 10 000 m, protože v olympijském závodě chyběli Zátopek i Kuc. „*Na olympiádách v Helsinkách i Melbourne vyhráli 5000 m i 10 000 m titíž závodníci: Zátopek a Kuc. Letos je pravděpodobné, že dvojnásobného vítěze ve vytrvaleckých disciplínách Řím neuvidí. Kdo přichází v úvahu na zlatou medaili? Světoví experti ve svých prognózách a tipech pro Řím uvádějí nejčastěji na prvních třech místech trojici Grodotzki–Hallberg–Krzyskowiak.*“²⁷³

Rudé právo otisklo 20. srpna na své úvodní straně zprávu k olympiádě. Jednalo se o krátký, spíše politický než sportovní, příspěvek převzatý od ČTK: „*Místopředseda vlády Rudolf Barák přijal v pátek odpoledne členy čs. výpravy sportovců, která se zúčastní XVII. olympijských her v Římě. Přátelské besedy se zúčastnili vedoucí výpravy a čs. reprezentanti v olympijských soutěžích. V závěru přál R. Barák čs. sportovcům v nejvýznamnější mezinárodní soutěži hodně zdaru.*“²⁷⁴

Zdrojem informací pro novináře i sportovce byl sportovní deník „ *který bude po dobu OH vycházet v Římě ve třech jazycích – italštině, angličtině a francouzštině. Jeho náklad bude 50 000 výtisků denně*“.²⁷⁵

Svobodné slovo v sobotu 20. srpna napsalo o složení olympijské slibu československými sportovci ve Sladkovského sále Obecního domu v Praze: „*Slibili, že dají všechny své nejlepší síly velkému boji na XVII. olympijských hrách, aby dobře reprezentovali naši socialistickou vlast a že učiní vše pro upevnění olympijské myšlenky, přátelského soužití všech sportovců i všech národů, soužití v míru a ve vzájemném porozumění.*“²⁷⁶

Byly to olympijské hry, které byly těžištěm zájmu redakce *Československého sportu*. Jejich hlavní redaktor napsal komentář, v němž se nejprve zmínil, že „*olympijské hry v Římě předstihnou vše, co dosud v novodobých olympijských hrách svět viděl. Bude to gigantické sportovní měření sil, jež nemá obdoby*“. Věnoval se také těžkému úkolu našich reprezentantů, aby navázali na výkony legendárního Emila Zátopka. „*V takové soutěži mají ovšem naši sportovci nesmírně těžkou úlohu, aby obhájili čestné postavení naší země v olympijských zápoleních. Slavná zátopovská éra přesvědčila celý svět o kvalitách a*

²⁷³ *V Římě se hledá nástupce Zátopka a Kuce. Budou rozběhy i na 10 000 m?* *Československý sport*, 19. 8. 1960, roč. 8, č. 166, s. 1.

²⁷⁴ *Čs. olympionici u soudruha R. Baráka.* *Rudé právo*, 20. 8. 1960, roč. 40, č. 231, s. 1.

²⁷⁵ *Řím pod pěti olympijskými kruhy.* *Rudé právo*, 20. 8. 1960, roč. 40, č. 231, s. 4.

²⁷⁶ *Olympijský slib čs. reprezentantů.* *Svobodné slovo*, 20. 8. 1960, roč. 16, č. 203, s. 1.

schopnostech československých sportovců, takže udržet a ještě dále zvedat jejich úroveň není snadné. “²⁷⁷

S organizací olympijských her je spojena i finanční stránka. Té se věnovalo *Svobodné slovo* 21. srpna 1960: „*Ale v západních kapitalistických státech musíme vidět i úhradu výdajů.*“ V Římě se podle deníku utvořily dvě protichůdné skupiny lidí: „*Pesimisté se domnívají, že příliv cizinců na sportovní podniky a jejich finanční přínos nebude stačit k úhradě vysokých výdajů. (...) Naproti tomu jejich odpůrci vidí situaci růžově a jejich slova jakoby byla obarvena cinkotem lir, které budou zvonit, na mramoru směnářenských pultů i v přihrádkách římských pokladen.*“ Pořadatelské výdaje se odhadovaly před začátkem her na 30 milionů lir.²⁷⁸

List ještě ve svém čísle upozornil v rubrice *Pro každého něco* na účast afrických států: „*K nejradostnější skutečností letošních olympijských her v Římě patří jistě to, že se jich prvně zúčastňují sportovci svobodných afrických republik, které teprve před nedávnem setřásly se svých beder kolonizátory.*“²⁷⁹

Rudé právo informovalo čtenáře o cestě československé výpravy do dějiště her: „*V sobotu dopoledne odcestovala druhá část čs. olympijské výpravy. Ve 47členné skupině byli vodáci, plavci, zápasníci, rohovníci, lékaři, rozhodčí, delegáti na kongresy mezinárodních sportovních federací, čestný host delegace Emil Zátopek a členové vedení.*“²⁸⁰

Vydání orgánu Ústředního výboru Komunistické strany Československa se 22. srpna 1960 věnovalo především „*historickému vítězství socialismu*“. O to se postaral vypuštěný kosmický koráb, který se vrátil na Zemi i se svou posádkou. „*S naprostým úspěchem byly provedeny pokusy směřující k tomu, aby na cestu do kosmu bylo možno vyslat první lidi.*“²⁸¹

V úterý 23. srpna napsal redaktor *Československé sportu* Karel Marek svou první římskou reportáž. Ta byla logicky umístěna na titulní straně jako „otvírák“. „*Dnes v pondělí ráno již telefonuji z Říma. Naši čtenáři mají však právo na to, abychom s nimi sdělili naše zážitky a dojmy od samého začátku naší cesty do Říma. Neboť to jsou nepřímo oni, kdo nás*

²⁷⁷ MAREK, Karel. *Na cestu do Říma*. Československý sport, 20. 8. 1960, roč. 8, č. 167, s. 1.

²⁷⁸ *A liry se budou kutálet*. Svobodné slovo, 21. 8. 1960, roč. 16, č. 204, s. 4.

²⁷⁹ *Afrika nastupuje*. Svobodné slovo, 21. 8. 1960, roč. 16, č. 204, s. 4.

²⁸⁰ *Olympionici jsou již v Římě*. Rudé právo, 21. 8. 1960, roč. 40, č. 232, s. 6.

²⁸¹ *Celý svět oceňuje obrovský úspěch sovětské vědy*. Rudé právo, 22. 8. 1960, roč. 40, č. 233, s. 1.

do Říma vyslali a kdo pověřili mne, abych se v Československém sportu stal spojkou mezi nimi a největší sportovní událostí světa všech dob.“²⁸²

Ve své reportáži popisoval cestu od sobotního rána, kdy se „za slunečného počasí vznesl štíhlý letoun TU 104 A OK z ruzyňského letiště“. Aby si čtenáři mohli jasněji představit prostředí a ovzduší, v nichž budou zahájeny olympijské hry, vyjádřil se lékař československé výpravy MUDr. Urbánek: „Je to tu jako v suché páře v lázních Na Slupi, ovšem s tím rozdílem, že když si zde lehneš v parku na lavičku, tak to máš zadarmo.“ Marek se pak zmínil i o olympijské vesnici, kterou ovšem označil za „olympijské město nebo alespoň městečko“.²⁸³

Kromě toho se u reportáže objevila fotografie hlavní části československé výpravy, která přilétla na letiště Ciampino v sobotu před polednem. „Přivítali ji pracovníci čs. vyslanectví v čele s vyslancem soudruhem dr. Jáno Pudlákem.“²⁸⁴

Svobodné slovo pro své čtenáře připravilo 23. srpna na titulní straně „procházku“ římskými ulicemi. Redaktor Jiří Pechr, který byl za redakci *Svobodného slova* vyslán na olympiádu, například napsal o trojúhelníku evropské krásy „tvořeném Prahou, Paříží a Římem. Od Prahy se poslední jmenovaný bod trojúhelníka liší především tím, že je tu značné vedro ovlivňující vlastně celý italský život“.²⁸⁵

Na sportovní čtvrté straně čísla Pechr sledoval první kroky našich olympioniků v Římě, které „byly provázeny spokojenými úsměvy“.²⁸⁶

Kromě toho se věnoval olympijské vesnici, jejíž název zněl „Villagio Olimpico“. „Brány jsou střeženy bezmála stejně pečlivě jako zlatý poklad Itálie. Ba možná ještě obezřetněji, protože je celkem dobře známo, že stav zdejší pokladny není nijak růžový.“ Vesnice nabízela sportovcům naprosto vše, mohli tam naleznout „kino, velký, zatím ještě neúplně vybavený klub.“²⁸⁷

Stejným tématem se zabýval redaktor *Rudého práva* Václav Švadlena v poslední den sledovaného období před zahájením olympijských her. Zmapoval ve svém fejetonu

²⁸² MAREK, Karel. *Řím ještě před zahájením*. Československý sport, 23. 8. 1960, roč. 8, č. 168, s. 1.

²⁸³ Tamtéž, s. 1.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 1.

²⁸⁵ PECHR, Jiří. *Procházka římskými ulicemi*. Svobodné slovo, 23. 8. 1960, roč. 16, č. 205, s. 1.

²⁸⁶ PECHR, Jiří. *Českoslovenští sportovci v branách olympijského Říma*. Svobodné slovo, 23. 8. 1960, roč. 16, č. 205, s. 4.

²⁸⁷ PECHR, Jiří. *Villagio Olimpico ostrovem klidu*. Svobodné slovo, 23. 8. 1960, roč. 16, č. 205, s. 4.

čtyřadvacet hodin v olympijské vesnici, která se „*pozvolna probouzí. Před jejím vchodem je ještě poměrně klid. I sběrači autogramů přijdou až po desáté, a to tu bude jako na trhu*“. Popsal ubytovací blok československých sportovců, ve kterém „*je poklidno, většina reprezentantů odjela na trénink, košíkáři mají právě přípravu v kryté hale v těsné blízkosti olympijské vesnici*“. Na rozdíl u sovětských reprezentantů „*je živo. Část se jich připravuje na výlet po římských památkách*“.²⁸⁸

Současně s přípravami sportovců probíhaly i kongresy jednotlivých mezinárodních federací: „*Na kongresu FIFA došlo k bouřlivé debatě, když se na zasedání dostavila delegace černošských sportovců z jižní Afriky, která se dožadovala, aby černošská organizace fotbalistů z jižní Afriky byla přijata za řádného člena FIFA*“.²⁸⁹

S blížícím se datem zahájení olympijských her se zvětšoval prostor dění v Římě ve vybraných periodikách. Redaktor *Svobodného slova* informoval čtenáře o neutuchající popularitě Emila Zátopka, který do dějiště her dorazil jako host naší delegace: „*Nejpopulárnějším členem československé výpravy je Emil Zátopek. Jezdí denně po všech sportovištích, kde trénují čs. reprezentanti. Kdekoliv se objeví, je obklopen sportovci, novináři i zaměstnanci stadiónů a dělníky, kteří dokončují stavby závodních. Novináři ho žádají o rozhovory a snímky Emila Zátopka ve stejnokroji čs. výpravy se slamáčkem na hlavě se objevují v italském a zahraničním tisku*“.²⁹⁰

Emilu Zátopkovi se ve stejný den věnoval ve svém vydání i *Československý sport*. Redaktor Karel Marek v telefonickém rozhovoru z Říma popsal velký rozhovor římského časopisu *Totosport* s našim běžcem. V článku obdivoval, že Zátopek stále trénuje a projevuje lítost, že již nezávodí alespoň prý v maratónu. Redaktor tohoto časopisu se ptal i na tipy vítězů na 5 a 10 km. „*Zátopek tipuje za vítěze na 5 km Grodockého z NDR a na 10 km Halberga z Nového Zélandu*“.²⁹¹

²⁸⁸ ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma. Den v olympijské vesnici*. Rudé právo, 24. 8. 1960, roč. 40, č. 235, s. 4.

²⁸⁹ Tamtéž, s. 4.

²⁹⁰ PECHR, Jiří. *Zájem o Zátopka*. *Svobodné slovo*, 24. 8. 1960, roč. 16, č. 206, s. 4.

²⁹¹ MAREK, Karel. *Zátopek tipuje Grodockého a Halberga*. *Československý sport*, 24. 8. 1960, roč. 8, č. 169, s. 1.

6.1.2. Zahájení olympijských her v Římě 1960

Hlavní zprávou bylo ve čtvrtek 25. srpna blížící se zahájení olympijských her: „*Dnes v 16 hodin budou v Římě slavnostně zahájeny XVII. letní olympijské hry. Poslední běžec olympijské štafety přinese na stadión olympijský oheň a veterán italské atletiky Adolfo Consolini složí za více než 7000 sportovců z celého světa olympijský slib.*“²⁹²

Sportovní periodikum upozornilo své čtenáře, že v době olympijských her „*vyjde Čs. sport mimořádně i o nedělích 28. srpna, 4. září a 11. září v rozšířeném rozsahu 8 stran s bohatým olympijským zpravodajstvím*“.²⁹³

O den později se sledované tituly věnovaly ve svých reportážích slavnostnímu zahájení olympijských her. Zajímavostí určitě bylo, že *Československý sport* i *Svobodné slovo* na titulní stranu zařadily stejnou fotografii převzatou od ČTK (*Rudé právo* totožnou fotku použilo na straně číslo čtyři). Na ní byl zachycen „*okamžik, který očekával s netrpělivostí celý sportovní svět. Na římském Stadio Olimpico vzplál olympijský oheň – XVII. olympijské hry byly zahájeny. Posledním běžcem štafety byl italský atlet Giovanni Paris*“.²⁹⁴

Obrázek 4 – Titulní strana Československého sportu 26. srpna 1960 po slavnostním zahájení olympiády v Římě

²⁹² *Velké je vítězství, větší je však přátelství všech.* Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.

²⁹³ *Československý sport i v neděli.* Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.

²⁹⁴ *V Římě hoří olympijský plamen přátelství a míru.* Československý sport, 26. 8. 1960, roč. 8, č. 171, s. 1.

Reportáž v *Rudém právu* sledovala československou výpravu, kterou vedl „předseda ÚV ČSTV Fr. Vodsloň. Vlajkonošem naší delegace byl zápasník Jiří Kormaník. Potlesk diváků vyvrcholil, když naše delegace zdravila hlavu italského státu. Srdečně zdravili diváci i zasloužilého mistra sportu Emila Zátopka, kterého poznávali v první řadě čs. delegace“.²⁹⁵

Slavnostní nástup se podle V. Švadleny neobešel bez komplikací. „Jediným rušivým momentem při tomto slavnostním defilé byl transparent nesený jedním z členů výpravy Tchaj-wanu, jenž snad měl vyjádřit nesouhlas s tím, že Tchaj-wan může vystoupit na olympijských hrách jen pod názvem Tchaj-wan, a nikoliv Čína. Řada diváků tento pokus o provokaci odsoudila.“²⁹⁶

Svobodné slovo se ve slavnostní den zabývalo televizním přenosem, o nějž projevil zájem více než 80 zemí, a poslalo tak do Říma své komentátory. „Dobře – řekli pořadatelé – vysílejte si, ale nemáme peníze ani možnosti zřídit vám potřebná stanoviště a vybavení na všech sportovištích.“ I z toho důvodu přišel společný návrh: „Zřídí se televizní pracoviště na Stadio Olimpico, Stadio Flaminio, v Paláci sportu a na plaveckém stadiónu. Odtud se pomocí kontrolních obrazovek, tzv. monitorů, budou komentovat např. i soutěže vysílané z cyklistické dráhy, jezera Albana a odjinud. (...) Takové jsou přípravy a plány televizních pracovníků.“²⁹⁷

Komentář, ve kterém hodnotil zahajovací ceremoniál, sepsal Karel Marek: „A přece má každý olympijský zahajovací ceremoniál poněkud jinou atmosféru. Ta italská, a to bylo při temperamentu Italů pro nás největším překvapením, byla poněkud chladná. (...) I v Helsinkách bylo daleko rušnější a živější prostředí. (...) A konečně v Melbourne to byl nepřetržitý a nepředstavitelný nadšený přívál radosti 100 000 lidí, kteří by se byli nejraději objímali s každým sportovcem zvlášť.“²⁹⁸

Marek chladnou italskou atmosféru odůvodnil drahými vstupenkami, které nebyly pro „prostý lid“ k dostání. Dotkl se také výpravy Tchaj-wanu, která „pochodovala podle rozhodnutí MOV pod jménem Formosa. Vedoucí nesl před tribunou nápis „Under protest“

²⁹⁵ ŠVADLENA, Václav. *Olympijský oheň plane nad Stadio Olimpico*. Rudé právo, 26. 8. 1960, roč. 40, č. 237, s. 4.

²⁹⁶ Tamtéž, s. 4.

²⁹⁷ PECHR, Jiří. *Z Říma na obrazovky*. Svobodné slovo, 26. 8. 1960, roč. 16, č. 208, s. 4.

²⁹⁸ MAREK, Karel. *Římský komentář*. Československý sport, 26. 8. 1960, roč. 8, č. 171, s. 2.

(s protestem). *Chtěli by nosit jméno Číny, k čemuž tito zrádci velké země nemají nejmenšího práva.*“²⁹⁹

Ve stejném čísle redakce *Československého sportu* pokračovala v rozboru olympijského sportu číslo jedna, lehké atletiky. Ve svém několikadílňém seriálu označovala největší favority vybraných disciplín. V komentáři se věnovala více charakteru olympijského zápolení a vyhlídkám československých účastníků.

V sobotu 27. srpna se noviny zaměřily na první rozdané medaile v Římě. *Svobodné slovo* krátkou zmínku o zlaté medaili, kterou získali v silniční cyklistice Italové, umístilo na titulní stranu včetně dalších bodových zpráv. Je to změna oproti předchozí olympiádě, kde často nedostal prostor na úvodní straně ani úspěch československých sportovců, natož obecný výsledkový servis bez české stopy.³⁰⁰

Pro toto periodikum zpracovával výsledky a z Říma telefonoval redaktor Jiří Pechr. *„Římská sportoviště se v pátek proměnila v plátno obrovitých rozměrů, na němž se promítl úchvatný sportovní film. Jeho režiséry, dramaturgy i hlavními představiteli byli sportovci všech pěti dílů světa, bojující na vlnách jezera Albano, na cyklistické elipse, v ringu Paláce sportů, na žíněnce v kongresové hale, pod koši v malém sportovním paláci, v plaveckém bazénu i na silnicích v bezprostředním okolí Říma o první olympijský vítězství, o prvním medaile.*“³⁰¹

Rudé právo ve své rubrice *Z olympijského zákulisí* informovalo o tragické události, která se stala během olympijského závodu družstev na 100 km, v němž *„člen týmu Dánska Knut Enemark-Jensen pro sluneční úpal vzdal, byl převezen v bezvědomí do nemocnice, kde se z bezvědomí již neprobral a zemřel“.*³⁰²

Na druhé straně sportovní titul reflektoval světový tisk, který označil zahájení her jako *„den Emila Zátopka“*. Například britský list Daily Express nadepsal reportáž slovy: *„Zátopek vyvolal nadšení v Římě.“* Noviny pak psaly: *„Byl to Emil Zátopek, nezapomenutelný Čech, legendární držitel zlatých olympijských medailí, ... hrdina*

²⁹⁹ MAREK, Karel. *Římský komentář*. Československý sport, 26. 8. 1960, roč. 8, č. 171, s. 2.

³⁰⁰ *První zlatá v Římě*. Svobodné slovo, 27. 8. 1960, roč. 16, č. 209, s. 1.

³⁰¹ PECHR, Jiří. *První zlatá medaile olympijských her zůstala v Římě*. Svobodné slovo, 27. 8. 1960, roč. 16, č. 209, s. 4.

³⁰² *Z olympijského zákulisí*. Rudé právo, 27. 8. 1960, roč. 40, č. 238, s. 4.

olympijských her 1952 v Helsinkách, jenž byl v čele československé výpravy. Zdravil tribuny a 90 000 lidí vstalo a odpovídalo mu mohutným skandováním ZÁ-TO-PEK, ZÁ-TO-PEK.“³⁰³

Karel Marek se ve své čtvrté římské reportáži zaobíral vysokými teplotami, které „Řím nepamatuje po celá desetiletí“. Právě horké klima mělo za následek smrt dánského cyklisty, když „jeho organismus nesnesl ukrutnou kombinaci vrcholného fyzického i nervového úsilí v závodě a úžehu ze stojatého, neúprosně sálajícího čtyřicetipětistupňového vedra“.³⁰⁴

K tragické události se vyjádřil i redaktor *Svobodného slova* Jiří Pechr, který se zprávu dozvěděl z novinářské informační tabule krátce před půlnocí z pátku na sobotu. „*Smutná zvěst dorazila právě v okamžiku, kdy jsme v hledišti velodromu povstáním vzdávali čest vlajkám Itálie, Německa a Sovětského svazu, vztyčovaným při vyhlásování výsledků. Hluboká otřesnost a bolestnost této zprávy rázem zatlačila do pozadí všechny tzv. olympijské tragédie, k nimž došlo v průběhu pátečních bojů.*“³⁰⁵

V *Dopisech z Říma* Václav Švadlena napsal o údajné chamtivosti římských podnikatelů, kteří „*těsně před zahájením her majitelé všech hotelů a penzionů vystupňovali ceny tak, že jsou dnes několikanásobně vyšší než za normálních okolností*“.³⁰⁶

O den později 29. srpna ve stejném seriálu zprostředkoval reakci Emila Zátopka po prohlídce maratónské trati: „*Je to těžká trať. Při tomto vedru musejí všichni, kdo chtějí doběhnout, podat velký výkon. Mám za sebou dva olympijské maratóny a vím, co to znamená. (...) Poběží i Mimoun, ale nemyslím si, že vyhraje.*“³⁰⁷

6.1.3. Košíková

Redakce *Československého sportu* převzala 16. srpna původní telefonickou zprávu z italské Bologni, kde v pátek slavnostně zahájili předolympijský kvalifikační turnaj

³⁰³ *Světový tisk o olympijských hrách.* „Byl to den Emila Zátopka...“. *Československý sport*, 27. 8. 1960, roč. 8, č. 172, s. 2.

³⁰⁴ MAREK, Karel. *Den vysoké horečky.* *Československý sport*, 28. 8. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 3, s. 2.

³⁰⁵ PECHR, Jiří. *Slzy nestejné hořkosti.* *Svobodné slovo*, 28. 8. 1960, roč. 16, č. 210, s. 4.

³⁰⁶ ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Z olympijských sportovišť.* *Rudé právo*, 28. 8. 1960, roč. 40, č. 239, s. 6.

³⁰⁷ ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Den u naší výpravy.* *Rudé právo*, 29. 8. 1960, roč. 40, č. 240, s. 4.

košíkáři. „Československý tým po snadném vítězství nad Surinamem 121:49 porazil také Španělsko 64:52.“³⁰⁸

Následujícího dne *Svobodné slovo* oslavovalo postup československých košíkářů na olympiádu. „Naši basketbalisté vyhráli nad Tchaj-wanem 86:67 a zajistili si tak prakticky účast v olympijském turnaji, neboť se stali vítězem skupiny, bez ohledu na výsledek zápasu se Súdánem.“³⁰⁹

Na titulní straně se objevila ještě původní telefonická zpráva z Říma o československých cyklistech. „Na římských sportovištích už je opravdu živo. Ve čtvrtek večer bylo v olympijské vesnici ubytováno již na 1000 sportovců. Byla mezi nimi i první část čs. výpravy – družstvo cyklistů. Přiletěli do Říma ve středu navečer.“ Cyklisté se stihli seznámit i s kvalitou dráhy na olympijském velodromu a jednohlasně prohlásili: „Takovou dráhu jsme dosud neviděli.“ Pochvala přišla i směrem k olympijské vesnici: „Byty jsou dobře připraveny. Také strava ve společné jídelně, připravovaná kuchaři jídelních vozů, je vydatná a chutná.“³¹⁰

Československý sport 27. srpna využil jako „otvírák“ svého čísla utkání československých košíkářů s Francouzi, ve kterém jsme zvítězili 56:53. Kromě toho se na titulní straně objevila fotografie Emila Zátopka s dobrým přítelem da Silvou. Pro brazilského trojskokana to byly čtvrté olympijské závody, na které se připravoval.³¹¹

Sportovní periodikum kromě neúspěchu vodáků publikovalo o tři dny později na titulní straně článek o postupu košíkářů do čtvrtfinále. „Dali do hry veškerou bojovnost a dostatek hráčského umění a zkušenosti a podařilo se jim toužebné přání proměnit ve skutečnost.“³¹²

Československý sport se v sobotu 10. září věnoval poslednímu utkání československých košíkářů, kteří se nakonec umístili na 5. místě olympijského turnaje. „Včerejším vítězstvím nad Jugoslávií 98:93 v prodloužení obsadili naši reprezentanti v košíkové první místo ve své skupině o 5.–8. místo. To znamená, že v celkovém pořadí

³⁰⁸ Dvě vítězství čs. košíkářů. *Československý sport*, 16. 8. 1960, roč. 8, č. 163, s. 4.

³⁰⁹ Košíkáři postoupili do Říma. *Svobodné slovo*, 17. 8. 1960, roč. 16, č. 200, s. 4.

³¹⁰ Naši cyklisté trénují už v Římě. *Československý sport*, 19. 8. 1960, roč. 8, č. 166, s. 1.

³¹¹ ČSSR-Francie po tuhém boji 56:53 (26:22). *Československý sport*, 27. 8. 1960, roč. 8, č. 172, s. 1.

³¹² MAREK, Karel. Košíkáři ČSSR postoupili mezi posledních osm. *Československý sport*, 30. 8. 1960, roč. 8, č. 173, s. 1.

olympijského turnaje se umístili jako pátí. Je to jistě velmi pěkný úspěch, jakého ještě naši nikdy na olympijském turnaji nedosáhli.“³¹³

6.1.4. Vodáci

Sportovně zaměřený titul hodnotil 27. srpna výkony československých reprezentantů, kteří na olympijských hrách první den startovali. Jedni z nich byli vodáci: „Opravdovou radost můžeme mít z taktické jízdy singl-kanoisty Polakoviče, který se probojoval do semifinále. (...) A tak jen dva závody přinesly rozčarování. Dokonalým neúspěchem skončila rozjízdka kajakářské štafety na 4x500 m, ve které se Pavelec udělal po nárazu pádlem na bojku.“³¹⁴

V neděli 28. srpna pochválilo *Rudé právo* československé reprezentanty ve vodáckých soutěžích, kteří se probojovali do finále. „Pochvalu si zaslouží především naši vodáci, kteří se s výjimkou Čepčianského všichni probojovali do závěrečných finálových jízd.“³¹⁵

Karel Marek zprostředkoval pro *Československý sport* rozhovor s ústředním trenérem československých kanoistů Václavem Vackem, který současně působil jako rozhodčí na trati při olympijských soutěžích: „Jaké je prostředí na Albanu? Po všech stránkách výborné. Voda je velmi rychlá, hlavně zásluhou značné hloubky. (...) Co říkáte na výkony našich reprezentantů? Věřili jsme Polakovičovi a zatím nezklamal. Není přehnané tvrdit, že v pondělí může zasáhnout do boje o některou medaili.“³¹⁶

Ve finálových jízdách se československým vodákům tolik nedařilo a na medaile nedosáhli. *Svobodné slovo* vidělo jako jeden z důvodů špatnou fyzickou připravenost. „Naše tréninkové metody byly konkurencí zřejmě předstiženy. Vždyť všechny bitvy na jezeře Albano jsme prohrávali až v závěru, v němž se nedostávalo našim vodákům sil k rozhodujícímu finiši.“³¹⁷

³¹³ ČSSSR–Jugoslávie 98:93 v prodloužení. *Československý sport*, 10. 9. 1960, roč. 8, č. 182, s. 3.

³¹⁴ *Radost i zklamání na jezeru Albano*. *Československý sport*, 27. 8. 1960, roč. 8, č. 172, s. 1.

³¹⁵ ŠVADLENA, Václav. *Čs. reprezentanti do finále vodáckých soutěží*. *Rudé právo*, 28. 8. 1960, roč. 40, č. 239, s. 6.

³¹⁶ MAREK, Karel. *Tři otázky Václavu Vackovi*. *Československý sport*, 28. 8. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 3, s. 4.

³¹⁷ PECHR, Jiří. *Naši vodáci se z Říma vracejí bez medaile*. *Svobodné slovo*, 30. 8. 1960, roč. 16, č. 211, s. 4.

6.1.5. Rohovníci

Zpráva o první československé medaili přišla z Říma 1. září. Byla to zpráva nečekaná, i proto nedostala takový prostor, jaký by si zasloužila. Zápasník Bohumil Kubát vybojoval bronzovou medaili v těžké váze. Trenér našich zápasníků Karel Boháček při cestě do Říma předpovídal, že by se úspěch na olympijské žíněnce mohl dostavit: *„Bude-li nám jen trochu přát štěstí, nevrátíme se bez medaile. Kluci se budou bit jako lvi. Jsou skvělou partou.“*³¹⁸

A jeho slova se potvrdila, přestože se naši zápasníci připravovali na olympijské boje celkem v tichosti. Veřejnost neměla náležitou představu o jejich vyhlídkách. O to radostnější zprávy pak přicházely v posledních dnech z římské žíněny. *„Ve středu dopoledne ve finálovém střetnutí nastoupil Kubát proti mistru světa Bogdanovi (SSSR). Bogdan volil velmi opatrný, taktický způsob boje, a také Kubát příliš neriskoval. A tak bylo střetnutí v parteru v závěrečném postoji naprosto vyrovnané. (...) V posledních třech minutách předvedli oba soupeři urputný boj, ale ani jednomu z nich se nepodařilo získat potřebné body.“*³¹⁹

Kubát ovšem v rozhodujícím utkání nesměl prohrát, a to se mu povedlo, protože utkání skončilo po velkém boji nerozhodně, a to znamenalo zisk první medaile. Zajímavé bylo rozhodování o rozdělení medailí mezi naším Kubátem a Němcem Dietrichem. *„Rozhodovala mezi nimi větší tělesná váha, a tak o 20 kg těžší Kubát obsadil třetí místo za Němcem. I to je mimořádný úspěch, povzbudivý pro všechny naše reprezentanty, kteří teprve nastoupí k olympijským bojům.“*³²⁰

Pouze Rudé právo neuveřejnilo zprávu o první československé medaili na titulní straně, věnovalo se začátku školního roku. *„Dnes začíná nový školní rok. Nikoliv jako kterýkoliv v řadě jiných, ale školní rok, který začíná ve znamení dvou historických událostí: nové, socialistické ústavy a usnesení strany o poskytování učebnic a učebních pomůcek zdarma všem žákům.“*³²¹

³¹⁸ PECHR, Jiří. *Boháčkova parta se držela*. Svobodné slovo, 1. 9. 1960, roč. 16, č. 213, s. 4.

³¹⁹ MAREK, Karel. *Bronzová medaile Kubáta v těžké váze*. Československý sport, 1. 9. 1960, roč. 8, č. 175, s. 1.

³²⁰ Tamtéž, s. 1.

³²¹ *Do nového školního roku*. Rudé právo, 1. 9. 1960, roč. 40, č. 243, s. 1.

Redakce sepsala profil Bohumila Kubáta: „*Je mu teprve 25 let, a přestože již zápasí od svého mládí, teprve letos poprvé získal titul mistra republiky.*“³²²

Noviny byly v neděli 4. září plné radostných zpráv, další takové přišly z olympijského ringu. „*Nikdo věru nečekal, že by naši rohovníci mohli na XVII. olympijských hrách v Římě navázat na veliké úspěchy svých předchůdců.*“ Před Římem budily výkony našich rohovníků rozpaky: „*Mají vůbec na OH jezdit? V zahraničí jim nedával nikdo nejmenší naději.*“ Svou příležitost chytil příslušník mladé boxerské generace, Bohumil Němeček, dorostenecký přeborník republiky a mistr ČSSR. „*Nejdříve vyřadil rakouskou olympijskou naději Königa. Pak přišel na řadu Ir vyzbrojený tradiční irskou houževnatostí. (...) Aby se však dostal mezi poslední čtyři, musel náš rohovník vyřadit Itala Brandiho. Zdálo se, že Brandi v domácím prostředí bude k neporažení. Němeček si však nelámal hlavu s prognózami, nepřipustil si ani špetku nevíry.*“³²³

Samotné vítězství nad Brandim zajistilo československému reprezentantovi nejhůře bronzovou medaili. „*Ukázalo se však, že Němečkovi matný lesk bronzu nestačí. (...) Němečkovo vítězství nad Američanem Danielsem bylo zcela jasné. Má už tak v „záloze“ rezervovanu stříbrnou medaili,*“ napsal *Československý sport*.³²⁴

Ze zápasu rohovníků to však ještě nebylo vše. „*V sobotu večer nastoupil čs. reprezentant v těžké váze Josef Němec k boji o postup do finále. Jeho soupeřem byl favorizovaný Ital De Piccoli.*“ Autor textu odsoudil rozhodnutí rozhodčích o výsledku zápasu, po němž získal náš reprezentant bronzovou medaili: „*Rozhodčí se neodvážili vyhlásit správný výsledek. Označili za vítěze na body Itala. (...) Náš borec byl takto vyřazen, ale odnese si z Říma bronzovou medaili.*“³²⁵

Druhá zlatá zpráva se objevila na pultech novinových stánků v úterý 6. září. „*Je 22.40 HOD., PONDĚLÍ. V našem rozhlase hrají československou hymnu, která k nám letí až z Itálie na počest dalšího československého sportovce, který získal na olympijských hrách zlatou medaili. Na nejvyšším stupni vítězů, v ringu Palazzo dello Sport, stanul dvaadvacetiletý reprezentant Bohumil Němeček.*“ *Československý sport* hodnotil rohovníky jako naše nejúspěšnější reprezentanty, protože ze tří účastníků získali dva olympijské

³²² *Zasloužený úspěch.* Rudé právo, 1. 9. 1960, roč. 40, č. 243, s. 4.

³²³ *Němeček se nespokojil s bronzovou.* Československý sport, 4. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 4, s. 1.

³²⁴ Tamtéž, s. 1-2.

³²⁵ Tamtéž, s. 2.

medaile. Němeček zlatou v lehké walterové váze a Němec bronzovou medaili za třetí místo v těžké váze. „Úspěch dvojnásob radostný, protože je naprosto nečekaný.“³²⁶

Obrázek 5 - Titulní strana Československého sportu 6. září 1960 po vítězství Bohumila Němečka v olympijském ringu

Z Říma telefonoval reportáž do Rudého práva zpravodaj Václav Švadlena: „K finálovému utkání olympijského rohovnického turnaje nastupuje náš Němeček proti Quarteyovi z Ghany. Podívejme se na krátký film tohoto devítiminutového boje.“ Švadlena poskytl detailní rozbor finálového klání, každé kolo mělo svůj odstavec. Závěrečný patřil rozhodnutí. „Československý reprezentant zvítězil všemi pěti hlasy rozhodčích a připravuje se na slavnostní ceremoniál. Němeček dostává zlatou medaili. Na stožár stoupá československá vlajka a zaznívá naše hymna na počest vítěze.“³²⁷

Svobodné slovo k fotce ze zápasu rohovníka Němečka připojilo informace o jeho tréninku před Římem. „Tvrdá, nesmlouvavá příprava Bohumila Němečka, v níž porážel

³²⁶ ŘÍM XVII. OH. Československý sport, 6. 9. 1960, roč. 8, č. 178, s. 1.

³²⁷ ŠVADLENA, Václav. Rozhodujících devět minut. Rudé právo, 6. 9. 1960, roč. 40, č. 248, s. 4.

stromy a kopal pařezy, se projevila i v jeho tvrdé ráně, která jej přivedla až do olympijského finále.“³²⁸

Zpravodaj sportovního periodika Karel Marek se ve své rubrice s reportážemi vrátil 7. září zpět v čase a provedl čtenáře finálovým soubojem československého rohovníka Němečka. Ještě předtím ovšem popsal atmosféru v hale: *„Jakmile vstoupil do ringu kterýkoliv z pěti italských olympijských finalistů, rozpoutalo se v hale hotové peklo jinak zcela správného povzbuzování.“* Po finále se halou rozezněla hymna, protože *„několik desítek Čechoslováků zpívalo „Kde domov můj“ a čs. vlajka se pomalu šinula výš, na nejvyšší stožár. Němeček na stupni olympijských vítězů se neubráníl slzám a my jsme za něj přijímali gratulace od našich sovětských, polských a maďarských přátel.“*³²⁹

V témže vydání se objevilo i hodnocení trenéra československých reprezentantů v rohování Miloše Králíčka, který si pochvaloval trénink svých svěřenců: *„Úspěch tříčlenného rohovnického týmu je výsledkem dobře promyšlené a uskutečněné přípravy.“* Ta byla vcelku neobvyklá, protože proběhla v lese na brigádě. *„Odmítli jsme i „malou mechanizaci“ a hleděli si jen seker a krumpáčů, aby práce byla co nejtěžší.“* Následně Československo zařadil do evropské rohovnické školy, která *„staví na technice a inteligenci rohovníka“*.³³⁰

6.1.6. Dana Zátopková

Druhý zářijový den přišla z Říma radostná zpráva, protože Dana Zátopková získala v oštěpu stříbrnou medaili pro Československo. *„Jakou radost jsme prožívali, když proti nepopsatelně modrému italskému nebi se nad hlavami diváků rozevlála československá vlajka na počest úspěchu Dany Zátopkové.“*³³¹

³²⁸ PECHR, Jiří. *B. Němeček nám v ringu vybojoval druhou zlatou*. Svobodné slovo, 6. 9. 1960, roč. 16, č. 217, s. 6.

³²⁹ MAREK, Karel. *V aréně slávy i hanby*. Československý sport, 7. 9. 1960, roč. 8, č. 179, s. 2.

³³⁰ *Řím viděl dvě rohovnické školy*. Československý sport, 7. 9. 1960, roč. 8, č. 179, s. 3.

³³¹ PECHR, Jiří. *D. Zátopková získala v oštěpu stříbrnou medaili*. Svobodné slovo, 2. 9. 1960, roč. 16, č. 214, s. 4.

D. Zátopková získala v oštěpu stříbrnou medaili

ČTVRTĚCNÍ DOPOLEDNE

SKOKY DO VODY: muži a ženy — do 1000 m postoupili: Tschun (USA), Phipps (Austr.), Winkler (USA), Sperling (Něm.), Galkin (SSSR), Madzdzigi (Mex.), Svanoyev (SSSR), Kmit (Maďarsko).

VODNÍ PÓLO: Rumunsko—Německo 3:3, Itálie—SSSR 2:0, USA—Maďarsko 7:0, Jugoslávie v. Maďarsko 2:1.

PLAVÁNÍ: 200 m motýlek muži — do 10 min postoupili: Troy (USA) 2:18, Hayes (Austr.) 2:24, Kolumba (Itálie) 2:27, Gillanders (USA) 2:29, Korman (SSSR) 2:30, Bonnerstein (Itálie) 2:32, Izuta (Jap.) 2:45, Berry (Austr.) 2:51, Fiedorczak z 2:25,5 m nequalifikovaly.

SEKM: (teoret. žen — semifinále): Schmidtová (Něm.), Kawonowa (Pol.), Orbanová (Rum.), Kostrovová (SSSR), Gorochovová (SSSR), Koldanová (Mex.), Eberová (Viel.), Voklavá (Pom.).

VZKLAD: dvojky ženy — o oprav postoupily: Nakamoto (Austrálie), Matico (Argentina), Uza (Dánsko), Jopová (Sv. Cyráck), Šmit — do 10 min postoupily o opravu: A. Hill (Něm.), P. Kacer (USA), Kocská (Pol.), a samy předejí Ivanov (SSSR), Pechová (Itálie), Hill (USA), J. Kasper (USA), opřava: L. USA, H. Svjatecká, III. Itálie — dvojky o opravu: I. Molat, Šov, II. SSSR, III. Něm.

KOŠKOVÁ: čtyřka: Francie—japonsko 10:14, Anglie—Španělsko 20:89.

ČTVRTĚCNÍ ODPOLEDNE

KOŠKOVÁ: semifinále — SSSR—Fragary 89:31.

POZEMNÍ HOKEJ: Kuba—Itálie 7:0.

KOPANÁ: Maďarsko—Francie 7:0.

ATLETIKA: 100 m muži — semifinále: I. Radford (Angl.) 10,4, Figueroa (Kuba) 10,4, Dodd (USA) 10,5, H. Berry (Něm.) 10,5, Sime (USA) 10,4, Norton (USA) 10,4, a 400 m překážek — semifinále: I. Davis (USA) 1:10,5, Stancová (Fia) 1:11, Janz (Něm.) 1:14, H. Cushman (USA) 1:10, Howard (USA) 1:10, Galtier (Fia) 1:11, a 800 m — finále: I. Orolinson (SSSR) 2:08,5, (olympijský rekord), Z. Zátopková (SSSR) 2:07,3, a Melodurova (SSSR) 2:06,4, Pelková (SSSR) 2:05,8, Eigerová (Pol.) 2:07,8, a Pazárová (Austr.) 2:05,5 — 1000 m žen — semifinále: I. Rudolphová (USA) 1:15, Krepsková (SSSR) 1:12, Willardová (Austr.) 1:21, H. Hill (Něm.) 1:17, Hendricková (Něm.) 1:18, Richterová (Pol.) 1:21, H. Ledová (Itálie) 1:22, (nepostoupila) Ute 1:22, Smarčová (Angl.) 1:24, H. Hymanová (Angl.) 1:18, Jonesová (USA) 1:16, Orbanová (Pol.) 1:22, a 800 m překážek — finále: I. L. Pressová (SSSR) 2:02, a Norton (USA) 2:04, H. — Semifinále muži na 100 m a výškové Kanadana Jerome v semifinále stovky, kde vzal pro mrtvého svetu.

Dana Zátopková připojila ke svým čtyřem úspěšným také druhé místo na olympijských hrách v Římě, kde si získala vybojované stříbrnou medaili.

Oštěpařka Pešková v silné konkurenci čtvrtá ● Sovětské atletky Pressová a Ozolinová získaly zlaté medaile a překonaly olympijský rekord ● Němec Hary potvrdil svoje prvenství na 100 m ● Sovětsí výškaři překonali americké černochy ● Světové rekordy plavců USA

Z Říma telefonuje náš redaktor Jiří Pechr

Jak úchvatnou podívanou přinesl druhý den atletických souher XVII. olympijských her, jaká překvapení, nádherné výsledky, strhující zážitky jsme sdělili. Jakou radost jsme prožili, když proti nepostatelné moudré italskému nebi se nad hlavami diváků rozvedla československá letka na počest úspěšné Dany Zátopkové, jaké napětí jsme cítili ve ztichlém hledišti, když v rohořila dramatická bitva výškařů triumfalním úspěchem sovětských reprezentantů, a nepochybně největší zážitky z olympijských her a světových rekordů černého Thomase. Až žárko nám z toho všeho bylo z obavy, že k poslednímu zážitku nebudou žádná dosti vyžitná, že se o svou radost nebudeme umět se těšením spravedlivě rozdělit. Věřte, prožili jsme nádherné odpoledne, silnou předzvěst, že jsme svědky her, jimiž bylo zřejmě souzeno stát se mezinárodně nejvýznamnějším sportovním akčním dnem.

První velké olympijské překvapení máme za sebou. Naši na sebe ještě medaile dleho čeká.

Dana-bojovnice
Ale vrazme se k závodě v hodě oštěpem žen. Z doplnění kvalifikace prošla k odpovídání finále 13 závodnic, mezi nimi naše Zátopková i Pešková. Už prvním hodem se pokusila sovětská rekordmanka Ozolinová vrst dech svým souppokřem vykonem 55,88 m, zsumarizoval nový olympijský rekord. Pešková odpověděla 50,84 m, Zátopková 49,48 m, což značilo na 5. resp. 6. místě. Brnky pokus přinesl zborcení Ozolinová, přikrášlující Pešková, ale zlepšila Zátopková, postupující hodem 50,25 m za 5. místo. Rozhodující třetí hodky, zavřítelci hodů v sérii finále šly nejlepší, zastihla naše reprezentantky v prvním hodě chut. Pešková si vybojovala postup hodem 53,28 m. Zátopková po druhém soustředěvaném se kusem rozběhla a s plavě silou než svítem, poslala oštěp na meta 53,78 m. Byla zářnou druhou nejlepší závodnicí, postoupila tři hodky a tři. Billi sprinterů. Nejlepší šestice světla při prvním startu se

stýpaním klesl, třetí došel americký Anglian štádnr. Teprve další zátky patřily mavným štědnám, z nichž největším překvapením je Kubanecká Figueralis. Také jejíto výsledky je komek. Třetí povrtal od on 1121 metrů Američané o první a nejvyšší klasické atletické tradi.

Pressová bez rekordu
vystřelila 134,1 metru. Věští i Motuchová, z druhého Šmit, Moens a Schmidt. Drama se odehrálo na cílové páse patnáctého rohu, kde Němce Hary přeláznou vyvádí a přímo v cíli byl předstílán překvapením zářdo, Kocpálenem Kneandem. Na štitě zátky i bývalý světový rekordman na této trati Polák chromik. K překvapení naše je jistě naše zastupitelství vystřelil nejrychlejší ženy z Melbourne Anas-trailky Duthertové se čtyřtřetině 100 m a výškové Kanadana Jerome v semifinále stovky, kde vzal pro mrtvého svetu.

Poraden ve žtace
Škvalo postavená plavčica při semifinále běhu na 100 m, z nichž si postup vybojoval kerz to olympijského rekordu.

Jan jednou větou...
a BILL MEYER, držitel zlaté ve vrbu profesionálním bojem. ● VĚCHTA, který se chce stát zjedbovatelí prokázal ve třetím rozhodující pokusů ve vrbu, který ve snaze o zářitost postoupil se vrhl skokem plavce na cílovou čaru a ohkivě upalil ● FADET skoků 118 ve svých 16 letech do výšky 204 cm, což je rekord po třech letech ani teno

ČSSR-Polsko 88:75

Řím (ř). Ve čtvrtek poáží v noci nastoupili československí kolektivi k prvnému semifinálovému utkání proti Polsku v základní páse: Tetiva, Rohrovský, K. Lukáš, Tomáček, Baumruk. Po vítězství v zápětí, v něm po bývalé územní obrana Poláků a špatná vstřelba našich přinesly vedení Polska 11:8. Upravil náš nápor stav z 12:8 na 24:18 a klad Poláků byl ten sam. Zásluhou Rohrovského, Kocpáleného a Baumruka jsme do poločasu vedli 44:30. Po zakončení v nástupu do druhé poloviny se výkono našeho družstva usadilo. Přesto vyřsne 44:41 Poláků vystupovalo tenpo a získal naše velmi zajímavý průběh. Nejlepší hráči ČSSR byli Rohrovský, Baumruk, Tetiva a Kocpálený, Polska Kacrovský, Trzawski a Wicchowci.

Závod, jaký tu ještě nebyl!

Obrázek 6 - Článek Svobodného slova 2. září 1960 k finálovému závodě oštěpařek

Československý sport oslavoval naši oštěpařku velkým titulkem: **DANA ZÁTOPKOVÁ ZÍSKALA STŘÍBRNOU MEDAILI!** Kromě toho na titulní stranu umístil fotografii Dany Zátopkové společně s další oštěpařkou, její mladší žákní, Vlastou Peškovou-Hrbkovou, která v olympijském závodě skončila na velmi povzbudivém čtvrtém místě. K této zprávě byla připojena reportáž ze závodu, ve které sportovní periodikum připomnělo světový tisk, který po hrách v Melbourne napsal „Éra Zátopků u konce“. Emil sice opravdu ukončil svou závodní kariéru, ale Dana Zátopková „však znovu zatnula zuby. Světový rekord a titul mistryně Evropy v roce 1958 byl důkazem, že stále ještě nepomýšlí na odchod z atletického hřiště“.³³²

První hod Daně Zátopkové nevyšel, „bylo tedy potřeba v dalších dvou pokusech, rozhodujících pro možnost dalšího pokračování v závodě, hodně přidat. (...) Pak přišla Zátopková – výborně provedeným třetím hodem se probojovala na druhé místo 53,78 m. (...)

³³² Dramatický boj oštěpařek. Československý sport, 2. 9. 1960, roč. 8, č. 176, s. 1.

*První stříbrná pro Československo a neméně cenné čtvrté místo Vlasty Peškové znamenají v dnešní světové soutěži opravdu velký úspěch naší atletiky“.*³³³

Rudé právo napsalo, že „Dana Zátopková svými úspěchy nejlépe dokazuje, že záleží především na samém sportovci, na jeho přístupu k přípravě, sebekázní i vytrvalosti. (...) Úspěchy Dany Zátopkové jsou příkladem pro naši mládež, pro všechny naše sportovce“.³³⁴

Svobodné slovo se na sportovní straně 3. září ještě vrátilo k závodu oštěpařek a spolupráci našich reprezentantek: „Čiperné naší oštěpařce Vlastě Peškové je 22 let a váží pouhých 58 kg. S Danou Zátopkovou o 18 let starší vytvořily skvělou, dobře se doplňující dvojici. Po boku zkušené Dany, která ke své zlaté medaili z Helsinek připojila nyní stříbrnou z Říma, se živelné Peškové, na níž nebylo vidět trému, jistě dobře zavedlo.“³³⁵

Československý sport čtenáře informoval o malé slavnosti, kterou „vystrojil štáb československé olympijské výpravy v pátek ráno na počest úspěchu našich oštěpařek Zátopkové a Peškové. Vzorné reprezentantky ČSSR dostaly květiny a velkou mísu bonbonů“.³³⁶

Po úspěchu Dany Zátopkové bylo kolem budovy olympijské výpravy československých sportovců živo. Ptali se po Daně, ta ovšem přenechala mnohé rozhovory svému manželovi. Ten událost komentoval takto: „Připadám si už nikoli jako Emil Zátopek, ale jako manžel Dany Zátopkové. Přijímám za ní blahopřání a sděluji Daniny názory.“³³⁷ Při závodě byl Emil na tribuně mezi cizími novináři, kteří mu půjčovali dalekohled, aby se podíval, jak si Dana vede. „Když dostala stříbrnou medaili, přijal jsem od okolních diváků víc gratulací než před osmi lety v Helsinkách, kde jsem sám třikrát vyhrál.“³³⁸

Čtvrtého září zprostředkovala redakce *Rudého práva* telefonický rozhovor z Říma s manželi Zátopkovými: „Chcete vědět, jak se tu v Římě máme. Ted už moc dobře, je po závodě, a tak tu můžeme sedět oba hezky na tribuně a dívat se, jak ostatní bojují.“ Okomentovali i boj sovětských a amerických atletů: „Američané se od posledních olympijských her soustředili především na sporty, v nichž v Melbourne nebyli úspěšní. (...)“

³³³ *Dramatický boj oštěpařek*. Československý sport, 2. 9. 1960, roč. 8, č. 176, s. 1.

³³⁴ ŠVADLENA, Václav. *Stříbrná medaile Dany Zátopkové*. Rudé právo, 2. 9. 1960, roč. 40, č. 244, s. 4.

³³⁵ *Mládí a zkušenost*. Svobodné slovo, 3. 9. 1960, roč. 16, č. 215, s. 4.

³³⁶ *Řím XVII. OH*. Československý sport, 3. 9. 1960, roč. 8, č. 177, s. 1.

³³⁷ *Jsem manžel Dany Zátopkové*. Svobodné slovo, 4. 9. 1960, roč. 16, č. 216, s. 8.

³³⁸ Tamtéž, s. 8.

Mužskou atletiku považovali natolik za svou doménu, že se v ní konkurence neobávali. V žádném sportu se však nedá odpočívat na vavřínech. ³³⁹

6.1.7. Veslaři

Po deseti dnech olympijských bojů se Československo dočkalo první zlaté medaile, kterou pro naši zemi získal dvojskif Kozák–Schmidt. Byla to zpráva, která nechyběla na titulních stranách všech sledovaných periodik. *Rudé právo* i *Svobodné slovo* neposkytly úspěchu československých reprezentantů větší prostor, informovaly pouze v několika větách. *Československý sport* naopak zprávu použil jako „otvírák“ nedělního čísla. „*Náš dvojskif Václav Kozák–dr. Pavel Schmidt vyhrál olympijský závod.*“ ³⁴⁰

U tohoto článku byla publikována fotografie (zdroj Foto Jebavý), u které byl připojen popis sebevědomých vyhlídek našich veslařů při závěrečném tréninku před dvěma týdny na Slapském jezeře. „*Půjdeme do toho a bez medaile z lodě nevylezeme.*“ ³⁴¹

Podle redaktora *Svobodného slova* Jiřího Pechra to bylo pro novináře i diváky nekonečných sedm minut, během nichž se rozhodoval olympijský závod. „*V 500 m nás zamrazí. Vede francouzská dvojice před lodí Československa. V půlce trati už je pořadí obráceně. (...) A nadchází finiš. V nádherné souhře, opření do vesel a se zaťatými zuby zabírají naši veslaři a příd' jejich lodi metr po metru ukrajuje z krajíce albánské hladiny. (...) Jak jasně a přesvědčivě vítězství! Vítězství je slavné a naše!*“ ³⁴²

Ale to nebylo z pohledu československých barev na jezeře Albano všechno. V posledním závodě dne se jelo finále osmiveslic. Startovali v něm také čs. reprezentanti, kteří dosáhli vynikajícího úspěchu a obsadili třetí místo. „*Od začátku vedla německá loď před Kanadou a československými veslaři. Toto pořadí zůstalo až do cíle. Naši veslaři potvrdili svou velikou bojovnost.*“ ³⁴³

Kromě reportáže doplnilo *Rudé právo* svou stranu pro sportovní zpravodajství o profil československých veslařů. „*Veslařský sport je jedním z nejzdravějších, ale cesta*

³³⁹ *O horku a sedících atletech.* Československý sport, 4. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 4, s. 1-2.

³⁴⁰ MAREK, Karel. *Zlatá medaile našim veslařům Kozákovi a Schmidtovi.* Československý sport, 4. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 4, s. 1.

³⁴¹ Tamtéž, s. 1.

³⁴² PECHR, Jiří. *Zlatá i bronzová medaile se staly kořistí našich veslařů.* Svobodné slovo, 4. 9. 1960, roč. 16, č. 216, s. 8.

³⁴³ ŠVADLENA, Václav. *Zlatá medaile dvojskifu Kozák–Schmidt.* Rudé právo, 4. 9. 1960, roč. 40, č. 246, s. 6.

*k úspěchu je vskutku chlapsky tvrdá. To konečně je zřejmé právě u dr. Pavla Schmidta, jenž teprve dnes sklízí ovoce mnohaleté poctivé každodenní přípravy.*³⁴⁴

Redakce *Svobodného slova* přinesla 6. září ve své rubrice *jedna denně* ohlasy zlatých českých veslařů, kteří šli svou radost zchladit do vln jezera Albano. Dr. Schmidt jen stručně řekl: „*Nepřeháním, řeknu-li, že to byl nejkrásnější okamžik v mém životě a ani v nejmenším nelituji těch let dřiny a odříkání.*“³⁴⁵

6.1.8. Gymnastika

Nejdůležitější sportovní zprávou ve čtvrtek 8. září bylo představení československého družstva gymnastů, kteří po dramatickém boji skončili na čtvrtém místě. „*Ve znamení vystupňované dramatickosti byl pro naše reprezentanty ve sportovní gymnastice středeční boj o bronzovou medaili v zápolení družstev ve volných sestavách. (...) Druhá polovina volných sestav začala pro čs. družstvo nezdary na bradlech – a pak už se naši nedokázali do konce soutěže „chytit“. A tak nakonec obsadili čtvrté místo jako v Melbourne.*“ Boj o zlatou medaili byl taktéž obrovsky vyrovnaný. „*Vyvrcholila soutěž mužů. Jaká neměla dosud ve světě obdoby. Diváci, kteří zhlédli souboj družstev Japonska a SSSR, si odnášeli nezapomenutelné zážitky na celý život.*“³⁴⁶

V pátek 9. září zaplnil obsah novin úspěch československých gymnastek, které v soutěži družstev obsadily druhé místo za družstvem SSSR a získaly tak stříbrnou medaili. *Rudé právo* napsalo: „*Naše gymnastky šly do boje s největší soustředěností a bojovností, zacvičily podle svých nejlepších sil. Odrazily nápor skvěle připravených a pohybově nadaných Japonek a udržely si druhé místo, což znamená zisk stříbrné medaile.*“³⁴⁷

Svobodné slovo chválilo „*vůli a bojovnost, jež provázely naše gymnastky při závodu ve volných sestavách, kde musely obhájit malý náskok 1,1 bodu z povinných cviků*“.³⁴⁸

Fotografie všech členek družstva gymnastek uveřejnil na své titulní straně *Československý sport* a jejich výkon ohodnotil jako „*krásný a vyrovnaný.*“ A připojil

³⁴⁴ *Olympijští vítězové.* Rudé právo, 4. 9. 1960, roč. 40, č. 246, s. 6.

³⁴⁵ *Jedna denně.* Svobodné slovo, 6. 9. 1960, roč. 16, č. 217, s. 6.

³⁴⁶ MAREK, Karel. *Vzrušující boj mezi ČSSR a Itálií o bronzovou medaili.* Československý sport, 8. 9. 1960, roč. 8, č. 180, s. 1.

³⁴⁷ ŠVADLENA, Václav. *Gymnastika žen: 1. SSSR, 2. ČSSR.* Rudé právo, 9. 9. 1960, roč. 40, č. 251, s. 6.

³⁴⁸ PECHR, Jiří. *Gymnastky vybojovaly v Římě další stříbrnou.* Svobodné slovo, 9. 9. 1960, roč. 16, č. 220, s. 4.

k němu i pohled odborníků, které krásný úspěch „ani příliš nepřekvapil. Vědělo se o tom, že naše ženy jsou dobře připraveny. Ovšem olympijská soutěž už zklamala mnohé jasné favority, a proto se jen s napětím čekalo, jak gymnastky obstojí“.³⁴⁹

Po skončení olympijské soutěže družstev ve sportovní gymnastice žen udělal *Československý sport* rozhovor s Evou Bosákovou, která řekla: „Závodilo se nám velice dobře. Šťastně jsme začaly na bradlech a ještě lépe se nám dařilo na kladině a v prostných. (...) Příjemné prostředí pro nás vytvořila skupina čs. turistů, jež nás bouřlivě povzbuzovala, jsme jim za to vděčné.“³⁵⁰

V sobotu 10. září dorazila do Československa další radostná zpráva. V boji o tituly olympijských vítězek na jednotlivých náradích předvedla ve cvičení na kladině Eva Bosáková „svou náročnou sestavu s plnou jistotou a přesností. A její hodnocení znamenalo třetí zlatou olympijskou medaili pro Československo“. Tak vypadala krátká informace na titulní straně *Rudého práva*.³⁵¹

Všechny sledované tituly přišly s oznámením o další zlaté medaili na titulní straně. *Československý sport* použil výstižný titulek *Československá hymna zazněla v lázních Caracalla. Bosáková obhájila na kladině titul nejlepší na světě a je olympijskou vítězkou*. K tomu připojil velkou fotku Bosákové při cvičení na kladině.³⁵²

V reportáži sportovního periodika se psalo: „Soutěž na kladině nám přinesla největší vzrušení. Boje na nejriskantnějším náradí, na deseticentimetrovém pruhu kladiny začaly. (...) Přestože ještě v poledne se nám svěřovala, že cítí velkou trému, vstoupila na závodistiště klidně. A běžel ten úžasný film ladnosti, ovládání celého těla, zpěvnosti a vyváženosti. (...) Mistrovský výkon pokračuje bez nejmenšího zakolísání. Ještě závěr! Riskantní závěr. Z váhy obrat a – salto stranou. Zazněl ohlušující potlesk. Potlesk za nádhernou podívanou.“³⁵³

Svobodné slovo zdůraznilo, že Bosáková za sebou nechala jinak skvělé sovětské soupeřky. „Blokádu skvělých sovětských gymnastek, vyhrávajících s naprostou převahou jednu disciplínu za druhou a vždy znovu udivujících stylovostí a vybroušeností svých výkonů,

³⁴⁹ MAREK, Karel. *Stříbrná československým gymnastkám*. *Československý sport*, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 1.

³⁵⁰ E. Bosáková: *Závodilo se nám dobře*. *Československý sport*, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 3.

³⁵¹ *Třetí zlatá medaile pro Československo*. *Rudé právo*, 10. 9. 1960, roč. 40, č. 252, s. 1.

³⁵² MAREK, Karel. *Československá hymna zazněla v lázních Caracalla. Bosáková obhájila na kladině titul nejlepší na světě a je olympijskou vítězkou*. *Československý sport*, 10. 9. 1960, roč. 8, č. 182, s. 1-4.

³⁵³ Tamtéž, s. 1-4.

prorazila jedna jediná soupeřka – Čechoslovačka Eva Bosáková. Zasloužilá mistryně sportu. Její zásluhou stoupala na nejvyšší stožár vítězů červenomodrobílá vlajka a deset tisíc diváků v hledišti Caracallových lázní vzdávalo poctu hymně opěvující krásu země, jež je naším domovem.³⁵⁴

Ve vydání se ještě objevila reakce trenérky našich žen Matlochové, která byla po cvičení na kladině „snad víc zpotená než Eva Bosáková. Když šla kolem nás, jen povzdechla: *To byly nervy! Vždyť stačilo jen trochu zakolísat a bylo po všem*“.³⁵⁵

6.1.9. Hodnocení olympijských her v tisku

Sportovní periodikum začalo 11. září s prvním hodnocením československých sportovců: „*Naši reprezentanti bojovali ze všech sil. Pravda, někdy jsme nebyli právě spokojeni s jejich umístěním, někdy i výkony byly slabší, než dosahovali reprezentanti v normálních závodech. Svě tu jistě zahrála nervozita, tréma před eventuálním nezdarem. Někdy se zjevně ukázalo, že v určitém sportovním odvětví jasně zaostáváme a opět to nekladme za vinu neumístěnému závodníkovi. Chyba je hlubší a určitě vězí v trenérské práci i možnostech, jaké právě onen sport má.*“³⁵⁶

Redaktor *Svobodného slova* Jiří Pechr mluvil o únavě, kterou na sobě všichni na konci her pocítovali. „*Dnes jsou už unavení nejen závodníci, ale i pořadatelé, obyvatelé Říma a v neposlední řadě i ti, jimž připadl krásný úkol referovat o těchto rekordních olympijských hráčích. Až budeme dnes večer balit zavazadla, učiníme tak s vědomím, že nám tu bylo dobře, že jsme viděli přenáramné výkony, ale přece ze všeho nejlépe nám bude u našich doma...*“³⁵⁷

Karel Marek ve svých římských reportážích zmínil vliv a sílu televize, která však zážitek přímo z místa dění nenahradí. „*Teprve v období olympijských her plně pochopily milióny lidí na celém světě, jakým epochálním vynálezem je televize. Skoro se zdá člověk jako novinářský zpravodaj zbytečný, když všechno je u nás předem známo, předem viděno, předem odjásáno nebo odsouzeno.*“³⁵⁸ Marek zároveň konstatoval, že „*ani televize nemůže*

³⁵⁴ PECHR, Jiří. *Bosáková dobyla na kladině klidem a odvahou třetí zlatou*. Svobodné slovo, 10. 9. 1960, roč. 16, č. 221, s. 4.

³⁵⁵ Tamtéž, s. 4.

³⁵⁶ *Řím XVII. OH*. Československý sport, 11. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 5, s. 1.

³⁵⁷ PECHR, Jiří. *V Římě bylo hezky, ale...* Svobodné slovo, 11. 9. 1960, roč. 16, č. 222, s. 8.

³⁵⁸ MAREK, Karel. *Nejotřesnější a nekrásnější zážitky*. Československý sport, 11. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 5, s. 2.

nahradit onen přímý, bezprostřední a celkový prožitek, ono účastenství a podílnictví při vytváření atmosféry, ono soužití s dramatickým děním na olympijských sportovištích.“³⁵⁹

Československý sport poskytl čtenářům reportáž ze závěrečného ceremoniálu, na kterém všechny delegace určily za vlajkonoše nejúspěšnější sportovce. Naši československou vlajku nesl olympijský vítěz ve dvojskifu Václav Kozák. „*K mikrofonu přichází předseda Mezinárodního olympijského výboru Avery Brundage. Děkuje sportovcům za vynikající výkony, organizačnímu výboru i všem italským funkcionářům za dobrý průběh XVII. olympijských her a prohlašuje je za zakončené.*“³⁶⁰

Sportovní titul publikoval na dvojstraně obsáhlou čestnou listinu všech vítězů XVII. olympijských her v Římě 1960. Současně s ní zpracoval přehlednou tabulku bodování prvních 25 národů v jednotlivých olympijských sportech. Na titulní straně stejného čísla se objevila fotografie od Františka Jebavého, na kterém byli vidět naši úspěšní sportovci: „*Dívčí trojlístek, jenž nejvíce přispěl ke stříbrné medaili žen – gymnastky Čáslavská, uprostřed nositelka zlaté medaile Bosáková a Táčová. A pod nimi nositelé zlaté medaile veslaři Kozák a Schmidt.*“³⁶¹

Všichni reprezentanti se shodli, že to „*byl krásný pobyt v Římě, ale nejhezčí okamžik jsme prožívali v pondělí ráno, když jsme nastupovali do letadla k návratu domů*“.³⁶²

Svobodné slovo přineslo reakce manželů Zátopkových po příletu. Emil Zátopek zaujal především svým rozhodným postojem k diskutované bojovnosti našich atletů. „*Výkonnost rozhoduje. Bez té nejde ani bojovat. A mnohým z našich chyběla. Jak mohl obstát i při nejlepší vůli Bohatý na 10 kilometrů? Ostatně procento některých slabších výkonů u našich atletů nebylo větší než u jiných cizích závodníků, včetně našich sovětských přátel. (...) Ne, neměl jsem chuť si zaběhnout maratón. Ta člověka přejde, když vidí tu nepředstavitelně vysokou výkonnost dnes již v širokém průměru.*“ A manželka Dana se připojila: „*Výkony doma a na olympiádě, to je nebetyčný rozdíl. Limity, které se nám doma*

³⁵⁹ MAREK, Karel. *Nejotřesnější a nekrásnější zážitky*. Československý sport, 11. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 5, s. 2.

³⁶⁰ MAREK, Karel. *Sovětsští sportovci nejlepší na světě*. Československý sport, 13. 9. 1960, roč. 8, č. 183, s. 1.

³⁶¹ Tamtéž, s. 1.

³⁶² Tamtéž, s. 1.

zdály hračkou, v nervově vybičovaném prostředí narostly do netušené výše. Ted' nechci oštěp vidět, mám před sebou státní zkoušky na trenérské škole.“³⁶³

Československý sport se pustil do prvních závěrů z římských soutěží a konstatoval, že „lehká atletika si nadále zachovala své postavení olympijského sportu číslo jedna: počtem startujících i zúčastněných národů, úrovní výkonů, zájmem diváků a světové sportovní veřejnosti, počtem negativních i pozitivních překvapení“.³⁶⁴

Následující den sportovní list pokračoval s hodnocením olympijských výsledků, ve kterých byla podle něj k nepřehlédnutí jména afrických sportovců: „Ještě nikdy nedosahovali sportovci Afriky na olympijských hrách takových výsledků jako letos. V Římě se otevřely dveře pro vrcholné sportovní úspěchy i zástupcům Ghany, Nigérie, Ugandy atd. Hovoříme o novém činiteli v mezinárodním sportu, který dnes vyrůstá ve stoupající výkonnosti atletů nedávno osvobozených zemí černé Afriky.“³⁶⁵

Dopisovatel Československého sportu z Londýna Phil Sheridan bilancoval výkony britských sportovců: „Je přirozené, že se nyní hledá viník a hledají chyby. V typicky britské samolibosti se chyby ovšem nehledají doma, ale obviňují se – ti ostatní. Totiž, že byli příliš dobří, že byli příliš dobře připraveni. Vytáhla se zase již obehnaná deska o „poloamatérech“, o státních podporách sportu, o tom že Britové, byli „jediní amatéři“ na širém poli v Římě.“³⁶⁶

Stejně jako Československý sport neopomenulo Svobodné slovo účast afrických států: „Byla to především přátelství se sportovci někdejších koloniálních zemí, jimž opojný vzduch svobody přinesl kromě nových škol a výrobních podniků i možnost sportovního vyžití a uplatnění. Právě v Římě se ukázalo, jakou injekcí budou světovému sportu tito lidé, jimž je vlajka a hymna svobodné vlasti nejcennějším majetkem.“ V závěru došlo k hodnocení výkonů československé výpravy. Zisk tří zlatých, dvou stříbrných a tří bronzových medailí hodnotil jako „žeň velmi cennou“. Nicméně varoval před „přílišným sebeuspokojením a před záměrem sledovat počínání soupeřů s rukama složenýma v klín“.³⁶⁷

³⁶³ V náručí medaile a květiny. Svobodné slovo, 13. 9. 1960, roč. 16, č. 223, s. 6.

³⁶⁴ Nová etapa poměru sil ve světové atletice. Československý sport, 14. 9. 1960, roč. 8, č. 184, s. 1.

³⁶⁵ I v lehké atletice černá Afrika nastupuje. Československý sport, 15. 9. 1960, roč. 8, č. 185, s. 4.

³⁶⁶ Zklamání Londýn hledí do Tokia. Československý sport, 15. 9. 1960, roč. 8, č. 185, s. 4.

³⁶⁷ PECHR, Jiří. Římské zkušenosti. Svobodné slovo, 15. 9. 1960, roč. 16, č. 225, s. 1.

Páteční vydání *Československého sportu* 16. září analyzovalo vodácké soutěže XVII. olympijských her: „*Letošní olympijské soutěže vodáků potvrdily prvenství Sovětského svazu.*“ Redakce ani širší veřejnost prý příliš mnoho neočekávaly od československých závodníků, protože nemáme v současné době mužstvo, které by „*mohlo ohrozit světovou špičku*“. V článku se autor zamýšlel, kde jsou slabiny naší kanoistiky: „*Určitě nejsou naši soupeři lepší v technice. Alfou a omegou dnešní výkonnosti však je fyzická příprava. (...) Vyjádřit se to dá jedině slovy – maximální dřina. Ta byla a vždy bude v kanoistice denním chlebem.*“³⁶⁸

Ve stejném čísle vyšel krátký příspěvek o Československé televizi, která v době olympijských her „*odvysílala z Říma celkem 63 hod. 29 minut přímých přenosů. Největší část byla věnována lehké atletice - 29 hod*“.³⁶⁹

Sportovní periodikum otisklo vyjádření předsedy ústřední veslařské sekce Jindřicha Gottwalda, podle kterého plán splnili (dvojskif vyhrál zlatou, osma bronzovou a čtyřka bez kormidelníka byla čtvrtá). „*Na římských OH jsme si nesporně vydobyli ve veslování dobré postavení. Jsme si vědomi toho, že si je musíme udržet a v některých disciplínách ještě zlepšit.*“³⁷⁰

V sobotu 17. září sledovaná periodika pokračovala v hodnocení nedávno skončených olympijských her v Římě. *Rudé právo* napsalo: „*Patříme v lehké atletice k dobrému evropskému průměru. Nebylo by dobré nad výsledky Říma lomit rukama. Ukazuje se však nutnost změny v systému přípravy na podobné soutěže, zvýšení požadavků hlavně po stránce bojovnosti na naše reprezentanty, odstranění pocitu sebeuspokojení nad některými dobrými výkony.*“³⁷¹

Svobodné slovo zdůraznilo, že „*mnohé naše tréninkové metody jsou zastaralé, ne dost účinné a nebojme se říci i správné*“.³⁷²

Redaktor *Československého sportu* Jan Popper se vrátil k olympijským hrám a napsal k nim své zamyšlení, kde se mimo jiné věnoval i maratónskému závodu: „*Když bosý Abebe*

³⁶⁸ VACEK, Václav a Pavel NOVOTNÝ. *Velký rozmach světové kanoistiky.* Československý sport, 16. 9. 1960, roč. 8, č. 186, s. 1-3.

³⁶⁹ *Tribuna olympijských her v televizi.* Československý sport, 16. 9. 1960, roč. 8, č. 186, s. 1-3.

³⁷⁰ „*Byla to ale šichta!*“ Československý sport, 16. 9. 1960, roč. 8, č. 186, s. 3.

³⁷¹ *Správně využít poznatky z Říma.* Rudé právo, 17. 9. 1960, roč. 40, č. 259, s. 4.

³⁷² *Římské poznatky pomocníkem našich trenérů.* Svobodné slovo, 17. 9. 1960, roč. 16, č. 227, s. 4.

Bikila vyhrál olympijský maratón a vlajka svobodné Etiopie stoupala na nejvyšší stožár v těsném sousedství Stadia del Marmi, kde před 25 lety Mussolini hlásal svá hesla. ³⁷³

Svobodné slovo nabídlo čtenářům rubriku *Z olympijského kufru*, ve které novinář Jiří Pechr vzpomínal na své zážitky z olympiády. V neděli 18. září napsal o americké sprinterce Rudolphové, která „zachraňovala ve věčném městě zle pošramocenou prestiž zaoceánské sprinterské školy“. A promluvil i o nerovnoprávnosti v Americe. „*Určitě však uvažovalo o tom, jak krásně by se dýchalo, kdyby všichni černí byli svým americkým spoluobčanům vždy tak dobří, jako ve dnech olympijských her, kdy za ně musejí lovit z ohně nesmiřitelných bojů to cenné olympijské zlato.*“ ³⁷⁴

Emil Zátopek se zúčastnil Běhu Rudého práva a před závodem se rozpovídal o největším překvapení letošních olympijských her, o olympijském maratónu a jeho vítězi Bikilovi Abebe. *Československý sport* zprostředkoval ve čtvrtek 22. září čtenářům toto vyprávění. „*Nad Abebovým jménem jsme všichni kroutili hlavou. Pane, to už je senzace.*“ Emil po závodě hovořil v olympijské vesnici s Rhadim o Abebem a ten mu řekl: „*Běžím, běžím, koukám, vedle mě jen ten bosonohý neznámý. A tak to napálím ještě víc – řekl jsem si. A on stále za mnou. Upaloval jsem to stále rychleji, všechno marné. Nakonec se kolem mne přehnal jako sprinter. Na mně už zbyla jen stříbrná, ale jen tak tak jsem doběhl.*“ ³⁷⁵

Zátopek po závodě mluvil i s vítězem maratónu Abebem a ptal se ho na jeho taktiku: „*Trenér mi říkal, abych se držel těch prvních, a do 30 km abych se moc neukazoval. Až v závěru. Byl přesvědčen o mé dobré formě, tak jsem mu věřil. Když začal vpředu utíkat Rhadi, běžel jsem s ním. A v závěru jsem viděl, že už nemůže, tak jsem mu utekl.*“ Československý běžec poznamenal, že Etiopan zvítězil zaslouženě, protože byl chytřejší než ostatní a v době závodu opravdu nejlepší. ³⁷⁶

O den později sportovní titul rozebral olympijský turnaj v pozemním hokeji, protože vítězství Pákistánu nad Indií patřilo mezi největší překvapení olympiády v Římě. „*Indové se v Římě pochlubili opět jedinečnou technikou hole, ukázalo se však, že spoléhat pouze na tuto zbraň nestačí. (...) Ve finále se však Pákistáncům podařilo slabiny indického pojetí hry*

³⁷³ POPPER, Jan. *Olympijské zamyšlení*. Československý sport, 17. 9. 1960, roč. 8, č. 187, s. 4.

³⁷⁴ PECHR, Jiří. *Z olympijského kufru*. Svobodné slovo, 18. 9. 1960, roč. 16, č. 228, s. 8.

³⁷⁵ *Přišel, viděl, vyhrál*. Československý sport, 22. 9. 1960, roč. 8, č. 190, s. 2.

³⁷⁶ Tamtéž, s. 2.

*dokonale odkryt. Vsadili vše na jednu kartu: dát branku a pak bránit ze všech sil. To se jim podařilo.*³⁷⁷

Čtyřicetátého září *Československý sport* analyzoval olympijský závod mužů ve sportovní gymnastice a snažil se dopátrat, proč československé družstvo prohrálo s Itálií. *„Musíme přiznat, že Italové byli lepší našich. Měli výhodu domácího prostředí a uměli ji podepřít v mnoha disciplínách vynikajícími výkony. (...) Hlavní problém naší gymnastiky tkvěl v tom, že „nemáme dostatečnou zálohu prvotřídních závodníků, kteří by mohli družstvo kdykoliv a v plné hodnotě doplnit“.*³⁷⁸

Poslední den sledovaného období po olympijských hrách vyšla ve *Svobodném slově* rubrika redaktora Jiřího Pechra, ve které se tentokrát zaměřil na televizní přenosy z Říma. *„Televize vykonala svými přímými přenosy olympijských soutěží kus zasloužené práce. Přenesla římské boje do místnosti závodních klubů i do pohodlí domácích lenošek, rozšířila řady diváků o další miliony z těch, kteří až dosud o olympijských hrách jen četli nebo slyšeli.*³⁷⁹

6.1.10. Ideologie ve sportovním zpravodajství

Stejně jako předchozí olympiáda v Melbourne, tak i v Římě olympijské zpravodajství obsahovalo do určité míry ideologii, která rozdělovala svět na „socialistické státy“ a „kapitalistické státy“.

To využilo *Svobodné slovo* v krátké zprávě 14. srpna v rubrice *Pro každého něco*. *„Pořadatelé římských her jsou překvapeni nejen početností výprav sportovců ze zemí tábora míru, na něž nebylo zapotřebí, jako mnohde na Západě pořádat veřejné sbírky, ale i počtem turistů. (...) Všichni jistě využijí setkání na olympijské půdě k lepšímu vzájemnému poznání i porozumění, aby se včas prolomily nově narůstající ledy studené války, mezi něž patří i pověsti o „železné oponě“.*³⁸⁰

Československý sport na titulní straně 20. srpna publikoval příspěvek, který nekorespondoval se sportovní tematikou, ale vyjadřoval se k aktuálnímu společenskému tématu, kterým bylo vypuštění druhého sovětského korábu do kosmického prostoru.

³⁷⁷ *Porážka Indie – porážkou starého pojetí.* *Československý sport*, 23. 9. 1960, roč. 8, č. 191, s. 3.

³⁷⁸ *Proč jsme prohráli s Itálií?* *Československý sport*, 24. 9. 1960, roč. 8, č. 192, s. 2.

³⁷⁹ PECHR, Jiří. *Z olympijského kufříku.* *Svobodné slovo*, 25. 9. 1960, roč. 16, č. 234, s. 8.

³⁸⁰ *Proti válce.* *Svobodné slovo*, 14. 8. 1960, roč. 16, č. 198, s. 4.

„Hlavním úkolem tohoto vypuštění je další prověření systému zajišťujících normální životní podmínky pro člověka a také bezpečnost jeho letu a návratu na Zemi.“³⁸¹

Naprostoto totožná zpráva vyšla týž den v *Rudém právu*, avšak byla doplněna o spoustu dalších informací, neboť se jednalo o velký krok v pokračování sovětské přípravy na let člověka do vesmíru.³⁸²

Redaktor Karel Marek ve svém komentáři vzpomenu na myšlenku „není důležité vyhrát, ale zúčastnit se“. Tu podtrhl glosou, že pokud se nedostaví úspěch, je důležité dokázat, že sportovec bojoval poctivě a ze všech sil. A upozornil, že na olympiádě nejde pouze o sportovní výsledky a svůj komentář zakončil s politickým nádechem: *...v boji o přátelství mezi sportovci všech zemí, v boji za posílení míru ve světě, v boji proti všemu válkychtivému, proti mezinárodní temné reakci. I v tom smyslu mají XVII. letní olympijské hry sehrát významnou úlohu, i když se do Říma soustřeďují i ty temné síly, které by tomu chtěly zabránit.“³⁸³*

Vzhledem k tomu, že se olympijské hry konaly v Římě, kritizovalo 22. srpna v sobotním vydání *Rudé právo* úlohu Vatikánu a jeho aktivity. *„Přes všechna protestující vystoupení pokrokového italského tisku a veřejnosti začíná Vatikán svoji klerikální propagandu, jež je v příkrém rozporu s olympijskými ideami. (...) Také desítky speciálně vyškolených mnichů a jeptišek již „pracují“ v olympijské vesnici „ve jménu křesťanského slova“, jak píší italské listy. Věru, zajímavý přístup k myšlenkám míru, přátelství a porozumění, jež jsou vepsány v záhlaví olympijských her.“³⁸⁴*

Sportovní list se zaměřil o dva dny později na politické vlivy, o které se měl pokoušet Arthur Lenz. Zástupce předsedy olympijského výboru USA a manažer amerického týmu, ale *„neoficiálně však agent americké společnosti Pro svobodu. Přinesl v kufříku brožurky v ruském jazyce, které chtěl rozdávat sportovcům SSSR.“³⁸⁵*

Ve čtvrtek 25. srpna 1960 byly zahájeny sedmnácté olympijské hry v Římě. U této příležitosti bylo otištěno poselství N. S. Chruščova na titulních stranách všech tří sledovaných periodik. Ve svém proslovu především apeloval na to, aby olympijské hry

³⁸¹ *Druhý kosmický koráb SSSR*. Československý sport, 20. 8. 1960, roč. 8, č. 167, s. 1.

³⁸² *Druhý kosmický koráb letí kolem Země*. Rudé právo, 20. 8. 1960, roč. 40, č. 231, s. 1.

³⁸³ MAREK, Karel. *Na cestu do Říma*. Československý sport, 20. 8. 1960, roč. 8, č. 167, s. 1.

³⁸⁴ *Již za tři dny začínají XVII. olympijské hry*. Rudé právo, 22. 8. 1960, roč. 40, č. 233, s. 4.

³⁸⁵ *Dnes olympijský oheň na Kapitolu*. Československý sport, 24. 8. 1960, roč. 8, č. 169, s. 1.

sloužily k dalšímu posílení bratrských svazků mezi sportovci různých zemí. „*At' roste družba a vzájemné poznání mezi národy a at' se tím upevňuje mír na celém světě!*“³⁸⁶

Kromě poselství předsedy rady ministrů SSSR publikovaly *Svobodné slovo* a *Československý sport* na úvodní straně komentáře ke startu olympiády od svých redaktorů přímo z dějiště her. Novinář *Svobodného slova* Jiří Pechr osvětlil význam této největší sportovní události, který „*navíc podtrhuje skutečnost, že na antukovou dráhu římského stadiónu vypochoďují poprvé pod svými vlajkami závodníci mladých afrických a asijských republik, kteří si museli cestu k olympijskému plamenu proklestit ohněm houževnatých bojů s vykořisťovatelskými kolonizátory*“.³⁸⁷

Naopak redaktor *Československého sportu* Karel Marek se věnoval reakci na prohlášení N. S. Chruščova: „*List Komunistické strany Itálie hned ráno a mnohé jiné listy odpoledne přinesly znění poselství a komentáře k němu.*“ V domě tisku krátce po poledni před počtým shromážděním novinářů z různých zemí přednesl výše zmiňované poselství předseda svazu sportovních organizací SSSR N. N. Romanov, který následně odpověděl na otázky novinářů, zejména ze západních zemí. „*Všech více než 1000 novinářů dostalo vkusnou publikaci o rozvoji fyskultury v SSSR. Vytištěno v pěti světových jazycích poselství N. S. Chruščova a sovětské vlády, oceňující význam olympijských her a jejich přínos věci přátelství mezi sportovci a míru.*“³⁸⁸

Nejprve sportovní článek v *Československém sportu* se již tradičně stočil k „bitvě“ zástupců „tábora míru“ a imperialismu: „*Nejzarytější představitelé světového imperialismu by chtěli i letos využít římských her, stejně jako před osmi lety v Helsinkách, ke svým nečistým cílům, chtěli by otrávit čisté a přátelské ovzduší, ve kterém budou mladí sportovci bojovat o nejvyšší sportovní pocty. Jako však neuspěli tehdy, neprojdou ani dnes. Nejen sovětsí sportovci, nejen sportovci mohutného tábora míru, do něhož se hrdě hlásíme a jehož jsme významnými reprezentanty, ale i mladí lidé z celého světa chtějí proměnit olympijské hry ve skutečně mírové, přátelské setkání.*“³⁸⁹

Finálovým závodem skokanů do výšky se ve svém komentáři zabýval 3. září Jiří Pechr. „*Jak už to tak bývá, nedrží se komentáře jen daného tématu a mezi řádkami západního*

³⁸⁶ N. S. Chruščov: *Nechť slouží olympijské hry dalšímu posílení bratrských svazků*. Rudé právo, 25. 8. 1960, roč. 40, č. 236, s. 1.

³⁸⁷ PECHR, Jiří. *Před boji v Římě*. Svobodné slovo, 25. 8. 1960, roč. 16, č. 207, s. 1.

³⁸⁸ MAREK, Karel. *Římský komentář*. Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.

³⁸⁹ *Velké je vítězství, větší je však přátelství všech*. Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.

*tisku můžeš číst dychtivě pokládanou otázku, kde vlastně leží hranice možností sovětského člověka, z které strany ještě můžeme čekat podobné či větší překvapení.*³⁹⁰

Ve *Svobodném slovu* se 6. září objevil článek, který přinesl reakce zahraničního tisku na neúspěchy reprezentantů USA, především lehkých atletů. V nedělním vydání *New York Times* napsal, že „americký tým musí nést odpovědnost za neúspěchy v Římě“. Dle zdrojů amerického listu se atleti pustili do hádek a vzájemného obviňování.³⁹¹

Ve stejný den se stejně zaměřeným článkem přišel i *Československý sport*. Ten připojil citaci nedělního vydání britského deníku *Sunday Dispatch*, ve kterém se psalo: „XVII. olympijské hry v Římě jsou vítězstvím SSSR a těžkou ranou americké prestiži.“ Jak je z těchto příspěvků vidno, přebírali je kompletně od ČTK.³⁹²

Československý sport ještě svým čtenářům zprostředkoval přes svého zpravodaje v Římě Jana Poppera rozhovory. Mezi respondenty se řadil například jeden z předních polských trenérů Gierutto mistr Evropy 1954 na 100 a 200 m Fütteter nebo americký sportovní znalec dr. Potts, který uvedl: „Těžko nalézám vysvětlení pro taková zásadní zklamání, jaká připravili Thomas, Norton, Connoly a Beaty. Trénink a hlavně životospráva v červenci a srpnu neměly u mnoha olympioniků olympijský formát.“³⁹³

Osmého září napříč všemi sledovanými periodiky nejvíce rezonovala zpráva, která neměla žádnou spojitost se sportem. O smrti prezidenta NDR Wilhelma Piecka informoval na titulní straně (včetně fotografie) i *Československý sport*: „Těžká ztráta postihla naše přátele z Německé demokratické republiky: Po několikadenní vážné nemoci zemřel ve věku 84 roků president NDR soudruh Wilhelm Pieck. V něm odchází přední bojovník německého i mezinárodního dělnického hnutí, bojovník proti imperialistickým válkám, za mírovou a socialistickou budoucnost Německa.“³⁹⁴

Poslední den lehkootletických soutěží vrcholil souboj nejsilnějších atletických států na světě – SSSR a USA o celkové prvenství. Tomuto tématu se také na titulní straně věnoval *Československý sport*. „Zvítězili atleti SSSR o pět desetin bodu před USA. Byl to vyrovnaný boj. Oba soupeři měli na svém kontě kromě radostných překvapení i nečekaná zklamání.

³⁹⁰ PECHR, Jiří. *Účet bez hostinského*. Svobodné slovo, 3. 9. 1960, roč. 16, č. 215, s. 4.

³⁹¹ *Tisk o neúspěchu atletů USA*. Svobodné slovo, 6. 9. 1960, roč. 16, č. 217, s. 6.

³⁹² *Světový tisk komentuje OH*. Československý sport, 6. 9. 1960, roč. 8, č. 178, s. 6.

³⁹³ POPPER, Jan. *Římské rozhovory*. Československý sport, 6. 9. 1960, roč. 8, č. 178, s. 6.

³⁹⁴ *Zemřel Wilhelm Pieck*. Československý sport, 8. 9. 1960, roč. 8, č. 180, s. 1.

*Dnes jsou obě atletické velmoci rovnocennými soupeři. Na prvním místě v celkové klasifikaci však se ocitli závodníci, kteří přijeli do Říma prodchnuti vůlí po vítězství. A zvítězili!*³⁹⁵

K tomu připojil Karel Marek svůj tradiční komentář: „*Je dobojováno, nastane čas detailních rozborů příčin úspěchů i neúspěchů. Nic však to nezmění na skutečnosti, že v boji rovného s rovným, v boji dvou atletických velmocí, zvítězili reprezentanti pokrokového, socialistického světa – velcí bojovníci ze Sovětského svazu!*“³⁹⁶

V sobotním vydání Československého sportu byl publikován článek o údajné západní propagandě, která na olympijských hrách probíhala: „*V Římě však jsou lidé, kteří přehlížejí velkou ideu olympijských her, ideu přátelství, a využívají jich stále ke svým nepřátelským propagandistickým cílům. Sovětští novináři, sportovci i turisté dostávají v Římě propagační brožury od neznámých lidí. Ve všech těchto brožurách je vychvalována studená válka, rozsévána nenávist k jiným zemím.*“³⁹⁷

Po skončení olympijských her se v *Rudém právu* řešila v pondělí 12. září dvě základní témata: velké vítězství sportovců SSSR nad Američany a poslání olympijských her. Zpravodaj Václav Švadlena poznamenal, že „*setkání sportovců celého světa svoje poslání – tak jak o něm hovořil soudruh Chruščov v poselství k účastníkům her – splnilo. Olympijské hry v Římě potvrdily, že drtivá většina sportovců si přeje žít v přátelství a vzájemném porozumění. Některé pokusy v zákulisí her narušovat tuto jednotu, provokace čankajškovců při zahájení her, tažení bonnské propagandy proti sportovcům NDR a dalších socialistických zemí, čím dál tím více ztrácely půdu pod nohama. Každý, kdo v Římě tři týdny prožil, se sám nejlépe přesvědčil o vynikajících vlastnostech sportovců Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí, o tom, že přátelství není pro ně pouze fráze, ale sami jsou příkladem v jeho navazování a upevňování*“.³⁹⁸

³⁹⁵ *Sovětské atleti zvítězili.* Československý sport, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 1-4.

³⁹⁶ MAREK, Karel. *Římský komentář.* Československý sport, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 2.

³⁹⁷ „*Studená válka*“ i v římském vedru. Československý sport, 10. 9. 1960, roč. 8, č. 182, s. 2.

³⁹⁸ ŠVADLENA, Václav. *Dobří přátelé se rozjíždějí...* Rudé právo, 12. 9. 1960, roč. 40, č. 254, s. 4.

XVII. OLYMPIJSKÉ HRY V ŘÍMĚ SKONČILY

Velké vítězství sportovců SSSR

Řím se loučí – na shledanou v Tokiu 1964

Z Říma telefonuje náš zvláštní zpravodaj Václav Švadlena

Po 18 dnech slavnosti v Římě XVII. letní olympijské hry nové doby, napoleónsky zapletl v neděli noc Římem sběhl slavnostní jásání a pak už slavnost slavnostně. V olympijské péči se dostalo místo až jen jednotlivým sportům a objektivně na rozdíl od toho, jak bylo napoleónsky na 2000 sportovců a 66 zemí v největší podobě. Český světový vítěz československé přehládky světové olympijské hry v Římě, který se účastnil světové olympijské hry a své rekordy v rekordních soutěžích světové olympijské hry – šel na místo a přerušil.

Řím nedávno večer. Na štadión Olympio zasedla veřejnost. Zasedla olympijských her. Řím v tomto ohledu byl světovým vítězem. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry.

Olympijské množství světové olympijské hry. Na pravém okraji světového olympijského vítěze, který byl světovým vítězem v Římě. Na levém okraji světového olympijského vítěze, který byl světovým vítězem v Římě.

Výzva čs. olympijské delegace

XVII. olympijské hry byly až dosud bez rozdílu politického převažování a vítězství.

Na tribuně pak vystoupil předseda Mezinárodního olympijského výboru Avery Brundage. Ústřední olympijské hry, které se o obě strany, zejména v Římě, byly světovým vítězem. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry.

Mezinárodní olympijský výbor, který se účastní světové olympijské hry, který se účastní světové olympijské hry, který se účastní světové olympijské hry, který se účastní světové olympijské hry.

Vlasov překonal Andersonův rekord o 25 kg!

Poslední vzpírkačská olympijská soutěž skončila v Římě. Palazzetto della Sport posad v ústřední soutěži se světovým vítězem. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry.

Pro nás je patrné, že každá z republik, která se účastní světové olympijské hry, která se účastní světové olympijské hry, která se účastní světové olympijské hry, která se účastní světové olympijské hry.

1. Sovětský svaz	43	29	31	103
2. USA	28	21	16	65
3. Německo	13	19	11	43
4. Itálie	13	10	13	36
5. Madžarsko	6	8	7	21
6. Polsko	4	5	11	20
7. Japonsko	4	7	7	18
8. Austrálie	2	8	6	16
9. Velká Británie	2	8	12	22
10. Rumunsko	2	1	6	9
11. Československo	2	2	3	7
12. Turecko	2	2	0	4
13. Švédsko	1	2	3	6
14. Francie	1	2	1	4
15. Finsko	1	1	3	5
16. Dánsko	2	3	1	6
17. Bulharsko	1	3	2	6
18. Holandsko	0	1	2	3
19. Kuba	0	3	2	5
20. Nový Zéland	2	0	1	3
21. Belgie	0	2	2	4
22. Itálie	0	1	2	3
23. Jugoslávie	1	1	0	2
24. Íránská Alžírka	0	1	2	3
25. Kanada	0	1	0	1
26. SAK	0	1	1	2
27. Norsko	1	0	0	1
28. Rakousko	1	1	0	2
29. Pákistán	1	0	1	2
30. Argentína	0	1	1	2

Poslední světový olympijský vítěz, který byl světovým vítězem v Římě. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry.

Dobré výkony mladých

Mistrovství kanoistů bez překvapení

V SOBOTU A V NEDELI HOSTILA HRANIČI VILAVSKÁ DRÁHA nejlepším československým kanoistům – kajakářům i kanoistům. V průběhu těchto mistrovství nastala k zájmu veřejnosti překvapení. Favoriti, československé družstvo, které má reprezentativní na OH v Římě, celkem soustavně vyhráli své soutěže. Přitom nejvýraznějším překvapením však byl výkon mladých československých kanoistů a kanoisek, které překročily rekordy, které má letos poprvé světová olympijská soutěž. Jejich výkon byl velmi dobrý a v několika soutěžích překročili i světové rekordy. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry.

SPORTOVNÍ

Mezinárodní olympijský výbor a mistrovství USA v Římě. Každý z nás, kdo byl v Římě, měl pocit, že se účastní největší světové přehládky světové olympijské hry.

Obrazek 7 - Rudé právo hodnotilo 12. září 1960 římské hry jako velké vítězství Sovětského svazu

Současně s tímto textem otisklo *Rudé právo* výzvu československé olympijské delegace ke všem organizátorům XVII. olympijských her v Římě a ke všem účastníkům „příslušníkům 85 zemí všech světadílů – bez rozdílu politického přesvědčení a náboženského vyznání: Vynaložte veškeré úsilí k upevnění míru a osvobození lidstva od hrozby světové války! Odsudte všechny pokusy a snahy o zhoršení mezinárodního napětí. Pouze trvalý mír umožní uskutečnění ušlechtilých ideálů, které vyznačovaly starověké olympijské hry a které jsou duchovní základem her naší doby. Přejeme proto všem sportovcům, kteří se zúčastnili olympijských her, ještě větší úspěchy a rozvoj přátelské mezinárodní spolupráce ve světě beze zbraní, ve světě trvalého míru.“³⁹⁹

Výše zmíněnou výzvu otiskly o den později i *Československý sport* a *Svobodné slovo*. Redaktor Jiří Pechr se stejně jako jiní sportovní novináři vyjádřil k vítězství přátelství: „V běžném pozdravu Na shledanou v Tokiu! vyslovují mladí lidé přesvědčení, že mírovým silám

³⁹⁹ Výzva čs. olympijské delegace. *Rudé právo*, 12. 9. 1960, roč. 40, č. 254, s. 4.

se podaří zvítězit nad ledaři studené války, že svět se bude i nadále rozvíjet v míru a že žádné temné síly nezkříží jejich cestu do Tokia.“⁴⁰⁰

Čtrnáctého září *Rudé právo* otisklo citace světových novin a hlavním tématem bylo vítězství přátelství a práce SSSR: „*V utkáních na stadiónech a v přátelských besedách se zakalovala družstva sportovců a tál led studené války. Základ velkého úspěchu sovětského sportu v Římě je v jeho masovosti, ve starostlivé péči komunistické strany a sovětské vlády o rozvoj tělovýchovy v SSSR.*“⁴⁰¹

Olympijskou myšlenku rozvíjel také příspěvek ve *Svobodném slovu*: „*Sportovci socialistických zemí, zvláště sovětské, vědomě a aktivně usilovali o prohloubení a praktické uskutečňování olympijské myšlenky přátelství, kterou se snaží z mysli západních sportovců vytlačovat protimírová a protisovětská propaganda reakčních kruhů.*“⁴⁰²

Ke zkušenostem a poznatkům, které načerpal v Římě, napsal svůj komentář zpravodaj *Svobodné slova* Jiří Pechr. Vyjádřil se v něm k úspěchu sovětských sportovců: „*Po sportovní stránce přinesly nejvýraznější úspěch silám pokrokového světa, vedeného socialistickou velmocí – Sovětským svazem.*“⁴⁰³

6.1.10.1. Specifická pozice sovětských sportovců v československých médiích

Československý tisk věnoval po našich reprezentantech nejvíce prostoru sovětským sportovcům. O nich se média nejčastěji zmiňovala v kontextu souboje s Američany, se kterými soupeřili o pozici nejlepšího státu v neoficiálním bodovém hodnocení.

Redaktor *Rudého práva* Václav Švadlena napsal 23. srpna druhý díl seriálu *Dopisy z Říma*, ve kterém se věnoval souboji sovětských a amerických sportovců v neoficiální klasifikaci zemí. „*Italský i všechn zahraniční tisk, především na Západě, staví nastávající souboj sovětských a amerických sportovců na první místo.*“ V této souvislosti se zajímal i o trénink olympioniků SSSR, k němuž se vyjádřil trenér sovětských atletů Stěpanov: „*Lhal bych, kdybych říkal, že jsme připraveni špatně. Udělali jsme všechno, aby reprezentace naší*

⁴⁰⁰ PECHR, Jiří. *XVII. olympijské hry skončily vítězstvím míru*. Svobodné slovo, 13. 9. 1960, roč. 16, č. 223, s. 6.

⁴⁰¹ *Tál led studené války – zvítězilo přátelství*. Rudé právo, 14. 9. 1960, roč. 40, č. 256, s. 4.

⁴⁰² *Olympijská myšlenka se šíří celým světem*. Svobodné slovo, 14. 9. 1960, roč. 16, č. 223, s. 6.

⁴⁰³ PECHR, Jiří. *Římské zkušenosti*. Svobodné slovo, 15. 9. 1960, roč. 16, č. 225, s. 1.

vlasti byla co nejúspěšnější. A to ostatní uvidíme až na sportovištích. Kdo bude lepší, vyhraje.“⁴⁰⁴

Redaktor Václav Švadlena referoval 1. září z Říma o dni, který strávil ve společnosti sovětských sportovců: „V olympijské vesnici, v bloku sovětských sportovců, panovala včera sváteční nálada. (...) Příjemné a velmi radostné jsou chvílky mezi sovětskými sportovci.“⁴⁰⁵

Novinami v pátek 3. září rezonovalo střetnutí nejlepších světových skokanů do výšky. Svobodné slovo ho nadepsalo titulkem *Závod, jaký tu ještě nebyl.*⁴⁰⁶

Československý sport v titulku vychválil výkony atletů SSSR *Senzační triumf sovětské atletiky*. Měl to být jasný závod pro amerického skokana Johna Thomase a málokdo tušil, že „dojde k senzaci, která bude přirovnávána k největším překvapením světového sportovního dění vůbec“. Sovětští atleti Robert Šavlakadze a Valerij Brumel udolali světového rekordmana a získali zlatou a stříbrnou medaili. Úspěch sovětské školy podtrhl čtvrtým místem Bolšov.⁴⁰⁷

Redaktor Karel Marek k tomuto závodě sepsal svůj komentář: „Olympijský závod ve skoku vysokém v Římě ukázal současnost v poměru sil stejně převratně jako soutěže na olympijských hrách ve Stockholmu 1912 a v Berlíně 1936 – že nadvláda Američanů v lehké atletice již neexistuje!“⁴⁰⁸

V *Dopisech z Říma* se u bitvy skokanů do výšky zastavil taktéž Václav Švadlena, který citoval slova německého novináře Krause: „Kdybych v Římě neviděl už nic jiného, tenhle zážitek stojí za to, aby člověk byl velmi spokojen, že se letošní olympiády zúčastnil. Redaktor potvrdil, že většina z dalších novinářů měla stejné pocity. Připojil k tomu i titulky v pátečních italských a dalších zahraničních novinách: „Největší zážitek olympijských her – proti americké „raketě“ poslali Sověti hned tři najednou.“⁴⁰⁹

⁴⁰⁴ ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma. Pan Parker dělá proroka*. Rudé právo, 23. 8. 1960, roč. 40, č. 234, s. 4.

⁴⁰⁵ ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Mezi sovětskými sportovci*. Rudé právo, 1. 9. 1960, roč. 40, č. 243, s. 4.

⁴⁰⁶ *Závod, jaký tu ještě nebyl*. Svobodné slovo, 2. 9. 1960, roč. 16, č. 214, s. 4.

⁴⁰⁷ *Senzační triumf sovětské atletiky*. Československý sport, 2. 9. 1960, roč. 8, č. 176, s. 1.

⁴⁰⁸ MAREK, Karel. *Římský komentář*. Československý sport, 2. 9. 1960, roč. 8, č. 176, s. 2.

⁴⁰⁹ ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Vůle a bojovnost rozhodují*. Rudé právo, 3. 9. 1960, roč. 40, č. 245, s. 4.

V soutěži gymnastek zvítězily reprezentantky Sovětského svazu, které *Rudé právo* náležitě vychválilo: „Sovětské reprezentantky ojedinělými, vsutku virtuózními výkony znovu dokázaly, že jim světové prvenství i nadále patří naprosto zaslouženě.“⁴¹⁰

Souboji dvou velkých sportovních mocností se 10. září ve své rubrice *Dopisy z Říma* věnoval zpravodaj *Rudého Práva* Václav Švadlena: „Když před čtyřmi lety získali sportovci SSSR jasné prvenství, většina západních expertů našla těšínské jablíčko v tom, že nejpřednější pozice Američanů v lehké atletice zůstala neotřesená, a to prý je třeba cenit mnohem víc než cokoliv jiného. Dnes je však skutečností, že sověští sportovci za čtyři roky dosáhli to, co málokdo si ještě v průběhu olympijských her v Římě troufal tvrdit. Zvítězit v disciplínách, kde Američané měli světové rekordmany a najisto počítali se zlatými medailemi.“⁴¹¹

Rudé právo přiblížilo ve svém vydání 13. září reakce zahraničního tisku na vítězství Sovětského svazu nad USA. „*List Corriere Sportivo* píše: Nejskvělejší setkání sportovců všech dob skončilo jasnou převahou sportovců SSSR. *List Avanti* prohlašuje: Sověští sportovci ukázali sílu i připravenost ve všech sportovních odvětvích na rozdíl od Američanů. *List Unita* v úvodníku píše: Vítězství SSSR je zároveň novým úspěchem té organizace společnosti, která již poskytla tolik důkazů o své převaze v oblasti vědy, techniky a kultury, v níž má člověk možnost plně projevit všechny své schopnosti.“⁴¹²

Rudé právo se 16. září stručně zmínilo o slavnosti na počest olympijské výpravy SSSR, pro kterou byl „ve čtvrtek na moskevském Stadiónu V. I. Lenina uspořádán mítink na jejich počest. Za mohutného potlesku 100 000 Moskvanů prošli členové sovětské olympijské výpravy čestný kruh kolem stadiónu“.⁴¹³

7. Závěrečné porovnání proměny mediálního pokrytí sledovaných médií

K pochopení toho, jak vybraná periodika informovala své čtenáře o olympijských hrách v Melbourne i Římě, je nejprve důležité připomenout historický kontext. Po

⁴¹⁰ ŠVADLENA, Václav. *Gymnastika žen: 1. SSSR, 2. ČSSR*. *Rudé právo*, 9. 9. 1960, roč. 40, č. 251, s. 6.

⁴¹¹ ŠVADLENA, Václav. *Úspěch velké vůle a bojovnosti*. *Rudé právo*, 10. 9. 1960, roč. 40, č. 252, s. 6.

⁴¹² *SSSR je sportovní velmocí*. *Rudé právo*, 13. 9. 1960, roč. 40, č. 255, s. 4.

⁴¹³ *Slavnost na počest olympijské výpravy*. *Rudé právo*, 16. 9. 1960, roč. 40, č. 258, s. 6.

únorových událostech 1948 došlo k nástupu komunistické strany k moci. A jedním z nejdůležitějších úkolů vládnoucích představitelů bylo ovládnutí veřejného mínění. Cílem Komunistické strany Československa bylo mít dohled nad průběhem mediální komunikace. K tomu jim zásadně pomohla vyhláška o hospodaření s papírem. V roce 1953 došlo k vytvoření Státního tiskového dozoru. Jednalo se o neveřejný orgán, který měl za úkol preventivní kontrolu. Ve stejném roce vznikla specializovaná cenzurní instituce Hlavní správa tiskového dohledu, pod níž pracovali tzv. cenzori. Ti měli za úkol kontrolu mediálního obsahu, a to se projevilo i na olympijském zpravodajství.

Na olympijských hrách v Melbourne 1956 i v Římě 1960 bylo zpravodajství ideologicky zatížené nepochybně i vlivem výše zmíněných cenzurních redaktorů. Všechny sledované tituly (*Rudé právo*, *Svobodné slovo*, *Československý sport*) byly prostoupené ideologií v každém čísle. Perspektivu dominantní komunistické ideologie nejvíce udržovalo ve svých vydáních *Rudé právo*, následované *Československým sportem* a *Svobodným slovem*. Z mediálního obsahu vybraných periodik v době melbournské i římské olympiády je patrné, že byl tisk zcela ideologicky sjednocený a výstupy všech periodik byly jednohlasné.

V tisku se neustále objevovalo téma souboje SSSR s kapitalistickými státy. Téměř při každé příležitosti autoři zmiňovali dva „různé“ politické světy, které soupeří na sportovištích i mimo ně. Před začátkem her v Melbourne novinami rezonovaly dvě politické události: zásah sovětských armád v Maďarsku a suezská krize. KSČ prosazovala postoje, názory a stanoviska SSSR (např. podpora Egyptu) v tisku i prostřednictvím sportovního zpravodajství, ve kterém se několikrát k těmto citlivým tématům vracela, přestože k tomu nebyl z pohledu žurnalistiky jediný důvod. Periodika prosazovala názor bipolárního rozdělení světa na sovětský blok a Západ. Svět byl rozdělený na dva tábory a Československo patřilo do světa se sovětským vlivem. Jako příklad svědčí text z 10. listopadu 1956 v *Československém sportu*: „*Je charakteristické, že právě země jako Holandsko a Švýcarsko, které hlásají „nepolitičnost“ sportu, se spojily s fašistickým Španělskem v protestu proti zásahu sovětských armád v Maďarsku.*“⁴¹⁴

Sledovaná periodika v textech svět rozdělovala svými označováním a pojmenováními, která by se dala označit za propagandistická. Čtenáři se setkali s frázemi

⁴¹⁴ *Kam vede „nepolitičnost“ ve sportu!* Československý sport, 10.11. 1956, roč. 4, č. 135, s. 2.

jako „kapitalistické státy“, „země tábora míru“, „lidově demokratické státy“, „pokrokový pracující lid“, „vykořisťovatelé“, „západní vlivy“, „studená válka“, „železná opona“ nebo „vítězství socialismu“. Silná byla též snaha o vystupování proti emigraci, se kterou se u sportovců socialistické země neustále po velkých sportovních akcích potýkaly.

V období před olympiádou a také po zakončení her se nejvíce otevíralo téma „pravé myšlenky“ pořádání olympijských her. V textech to byli podle novinářů právě sportovci ze „zemí tábora míru“, kteří se snažili o vzájemné přátelství mezi všemi sportovci bez ohledu na „politickou příslušnost“.

Svědčí o tom i následující citace: *„Do Melbourne se již sjeli sportovci ze všech světadílů, aby se nejen vzájemně střetli, ale i oslavili olympijskou myšlenku, které dal zakladatel novodobých olympiád Francouz Coubertin do vínku to nejcennější: mír a přátelství mezi národy.“*⁴¹⁵

*„Avšak jsou i takoví, kteří by chtěli narušit vznešenou myšlenku olympijských her a využít je k rozsévání nepřátelství mezi národy. Jedna z koloniálních mocností – Holandsko – odvolalo účast svých sportovců v Melbourne.“*⁴¹⁶

*„Každý, kdo v Římě tři týdny prožil, se sám nejlépe přesvědčil o vynikajících vlastnostech sportovců Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí, o tom, že přátelství není pro ně pouze frází, ale sami jsou příkladem v jeho navazování a upevňování.“*⁴¹⁷

Často docházelo i k obviňování lidí ze západních států, kteří přijeli do dějiště her „rozbít“ tuto přátelskou atmosféru s cílem poškodit socialistickou reputaci: *„V Římě však jsou lidé, kteří přehlížejí velkou ideu olympijských her, ideu přátelství, a využívají jich stále ke svým nepřátelským propagandistickým cílům. Sověští novináři, sportovci i turisté dostávají v Římě propagační brožury od neznámých lidí. Ve všech těchto brožurách je vychvalována „studená válka, rozsévána nenávist k jiným zemím.“*⁴¹⁸

Na základě porovnání mediálního pokrytí obou her sledovanými tituly jsem dospěl k závěru, že olympijskému zpravodajství, jak v roce 1956 i 1960, dominovala vládnoucí ideologie bez pozorovatelného rozdílu. Vzhledem k tomu, že po smrti Stalina přišla kritika

⁴¹⁵ Dnes zahajují XVI. olympijské hry. Ve jménu přátelství a míru. Rudé právo, 22. 11. 1956, roč. 37, č. 326, s. 1.

⁴¹⁶ Tamtéž, s. 1.

⁴¹⁷ ŠVADLENA, Václav. Dobří přátelé se rozjíždějí... Rudé právo, 12. 9. 1960, roč. 40, č. 254, s. 4.

⁴¹⁸ „Studená válka“ i v římském vedru. Československý sport, 10. 9. 1960, roč. 8, č. 182, s. 2.

kultu osobnosti, ústup ze sovětského směru není nikterak patrný. Naopak v mediálním zpracování olympiády v roce 1960 se více otevíralo téma studené války.

V kontextu tohoto rozdělení světa je potřeba zmínit i sportovní stránku. Nejen československá média, ale i ta mezinárodní, řešila souboj SSSR a USA v neoficiálním bodování států. Před olympijskými hrami byly publikovány články s predikcemi, jak by to na dané olympiádě mohlo dopadnout. Po skončení her se bilancovalo a vzhledem k tomu, že jak v Melbourne, tak i v Římě, byli úspěšnější Sověti, využily to noviny pro propagandu socialistické práce, jak ve sportu, tak v běžném životě: *„Po sportovní stránce přinesly nejvýraznější úspěch silám pokrokového světa, vedeného socialistickou velmocí – Sovětským svazem.“*⁴¹⁹

Výše zmíněný neoficiální bodový systém, který určoval nejúspěšnější zemi olympiády, používala periodika velice často. Sportovní úspěch Sovětů byl čtenářům předkládán jako balíček úspěšné socialistické země: *„Je dobojováno, nastane čas detailních rozborů příčin úspěchů i neúspěchů. Nic však to nezmění na skutečnosti, že v boji rovného s rovným, v boji dvou atletických velmocí, zvítězili reprezentanti pokrokového, socialistického světa – velcí bojovníci ze Sovětského svazu!“*⁴²⁰

V souvislosti s perspektivou dominantní komunistické ideologie a jejího prostoupení napříč všemi sledovanými periodiky dostávali sovětští sportovci velký obsahový prostor. Vedle našich reprezentantů se stávali ústředním bodem zpravodajství a častokrát i na úkor Čechoslováků. Nejzářnějším příkladem byla 6. prosince 1956 stříbrná medaile Evy Bosákové za cvičení na kladině, přednost však dostaly zlaté sovětské gymnastky. Projevilo se to jak v titulcích, tak v perexu. Totožně se zachovala média o dva dny později při stříbrné medaile československých cyklistů. První místo tehdy zaujala zpráva o zisku zlatých medailí sovětských gymnastů.

Zcela opačně jednalo *Svobodné slovo*, které úspěch československé gymnastky do titulku *Bosáková si vybojovala stříbrnou medaili za cvičení na kladině* 6. prosince zařadilo a o sovětských gymnastkách se téměř v článku nezmiňovalo. *„Do Československa letí další zpráva o zisku olympijské medaile: Eva Bosáková si vybojovala stříbrnou na kladině.“*⁴²¹

⁴¹⁹ PECHR, Jiří. *Římské zkušenosti*. Svobodné slovo, 15. 9. 1960, roč. 16, č. 225, s. 1.

⁴²⁰ MAREK, Karel. *Římský komentář*. Československý sport, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 2.

⁴²¹ *Bosáková si vybojovala stříbrnou medaili za cvičení na kladině*. Svobodné slovo, 6. 12. 1956, roč. 12, č. 295, s. 4.

Tento příklad potvrdil výše vytvořený „žebříček“ prostoupení ideologie sledovanými médii. *Svobodné slovo* sice publikovalo politické články, psalo o reprezentantech SSSR, ale na prvním místě pro ně byli naši sportovci. To se nedá tvrdit o *Rudém právu* ani o *Československém sportu*. I ten, přestože byl sportovně zaměřeným titulem, otiskl zprávy, které neměly ani náznak sportovního přesahu. Bylo to například vypuštění druhého sovětského korábu do vesmíru nebo informace o snížení maloobchodních cen spotřebního zboží.

V rámci porovnání obou olympiád je zřejmé, jakou postavou v dějinách sportu byl Emil Zátopek. Nemusel závodit ani ukazovat své vyčerpané grimasy z běhu. Jeho jméno bylo v této době pojem, jakým se nemohl chlubit nikdo jiný. Svědčila o tom především olympiáda v Římě, na kterou už odcestoval pouze jako člen československé delegace. Světový tisk dokonce označil zahájení sedmnáctých olympijských her jako „*den Emila Zátopka*“. Zároveň ho režim jednoznačně využíval k propagandě. Svědčí o tom řada jeho citací zvýznamněná novináři všech tří analyzovaných periodik.

Je patrné, že během čtyř let nedošlo v médiích k žádné změně v kontextu dominantní komunistické ideologie. Hlavní rozdíl byl především ve dvou kritériích. Olympiáda v roce 1956 se konala poprvé v Oceánii. To znamenalo velkou vzdálenost mezi dějištěm her a redakcemi v Praze a současně také velký časový posun. Naproti tomu olympijské hry o čtyři roky později pořádané v Římě se konaly ve stejném časovém pásmu a byly finančně mnohem dostupnější než melbournské hry. Druhým aspektem byl fakt, že olympiáda v roce 1960 byla poprvé přenášena televizním vysílání. Československá televize odvysílala z Říma celkem 63 hodin přímých přenosů.

Jak blízkost olympiády v Římě, tak televizní přenosy přispěly k širšímu obsahu. V novinách se objevovalo mnohem více rubrik a volnější ruku pro psaní komentářů, referátů nebo fejetonů dostali zpravodajové sledovaných periodik přímo z místa dění, aby čtenářům předložili informace či zajímavosti, které v televizi vidět nemohou. Dalo by se to označit za historický milník sportovní žurnalistiky, kdy se k psané a rozhlasové složce přidala ta televizní.

Nejvíce obsahu nabídl svým čtenářům *Československý sport*, který během olympijských her publikoval i několik zvláštních vydání zaměřených striktně na zpravodajský olympijský servis. Naopak nejméně se hrám věnovalo *Rudé právo*, které například téměř nevyužívalo titulní stranu ke sportovnímu zpravodajství.

Summary

Using a qualitative content analysis, the diploma thesis compared the change in the media coverage of the 1956 Summer Olympic Games in Melbourne and the 1960 edition in Rome in the Czechoslovak contemporary press. The time range of the period studied was divided into two large fundamental sections – the Olympic Games in Melbourne and the Olympic Games in Rome. Each of the Olympic Games was then monitored for three time periods: fourteen days prior to the beginning of the Games, during the Games and fourteen days after the Games. In 1948, the Communist Party took power in Czechoslovakia, and this event, to a certain degree, affected the delivery of sports news reporting from the Olympics. The journalist scene and the structure of periodical press, including media legislation, underwent a significant change, which resulted in gradual restriction of freedom of speech. The dominant communist ideology permeated not only to political news, but also sports news. This was also reflected in the articles published during the reviewed time periods. The ideological narrative promoted Soviet political interests, praised the performances of USSR representatives, or condemned the actions of "capitalist states". Similar propaganda phrases kept appearing in the Olympic news reporting. The aim of the reports was to convince readers of the bipolar division of the world into "peace camp countries" and the West, with the socialist bloc states being the good ones. I consider the biggest change to be the involvement of television broadcasting, used at the Summer Olympic Games in Rome for the first time. This provided for greater and more diverse content, which, for instance, manifested itself in more numerous Olympic sections and rubrics. Last but not least, I would like to draw attention to Emil Zátopek, who was the most popular athlete at the time. At the Melbourne Olympics, he was watched by the media as an athlete getting ready and running a marathon. Four years later, he travelled to Rome only as a member of the delegation, and yet he was still the centre of attention.

Použitá literatura

ANGELIS, Ivan. *Československá socialistická republika*. Praha: PRESSFOTO, 1976. ISBN 59-087-75.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BERÁNKOVÁ, Milena, Alena KŘIVÁNKOVÁ a Fraňo RUTTKAY. *Dějiny československé žurnalistiky: Díl 3. Český a slovenský tisk v letech 1918-1944*. Praha: Novinář, 1988.

BĚLINA, Pavel. *Kronika Českých zemí*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Fortuna Libri, 2012. ISBN 978-80-7321-651-1.

ČAPKA, František a Jitka LUNEROVÁ. *1948: Vítězný únor: cesta k převratu*. Brno: CPress, 2012. Zlomové okamžiky. ISBN 978-80-264-0089-9.

ČTK. *Socialistické Československo*. Praha: Pressfoto, 1975. ISBN 59-098-74.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HOŘENÍ, Zdeněk. *Naše Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 1980.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno, 2005. ISBN 80-865-9898-5.

KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2008. ISBN 978-80-87029-31-2.

KAPLAN, Karel a Dušan TOMÁŠEK. *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-38-2.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8

KOVÁŘ, Pavel a Gérard SCHALLER. *Olympijské hry 1896-2004: od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, [2004]. ISBN 80-7033-852-0.

- KŘIVÁNKOVÁ, Alena. Dějiny československé žurnalistiky. IV. díl: český a slovenský tisk v letech 1944-1987. Praha: Novinář, 1989. ISBN 80-7077-036-8.
- KULHÁNEK, Ivan. *Kult osobnosti*. Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, katedra společenských věd, 2007. ISBN 978-80-01-03713-3.
- RANDÁK, Jan. *Kult osobnosti*. Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, katedra společenských věd, 2007. ISBN 978-80-01-03713-3.
- MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.
- PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 2., dopl. vyd., V Albatrosu 1. vyd. Praha: Albatros, 2001. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-000-0987-0.
- PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: od Athén 1896 po Moskvu 1980*. Praha: Olympia, 1984.
- STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. ISBN 80-85834-60-x.
- VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-4178-9.

Elektronické zdroje

Dějiny Československa (1918-1992) [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <http://ksv.upol.cz/txt/DejinyCSR.pdf>.

O kultu osobnosti a jeho důsledcích: Projev prvního tajemníka ÚV KSSS N.S. Chruščov na XX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu (25. února 1956). *Praguecoldwar* [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <http://www.praguecoldwar.cz/kult.htm>.

The Official Report of the Organizing Committee for the Games of the XVI Olympiad. Melbourne 1956 [online]. Organizing Committee for the Games of the XVI Olympiad. Melbourne [cit. 2021-03-30], s. 145. Dostupné z: https://library.olympic.org/Default/doc/SYRACUSE/27188/the-official-report-of-the-organizing-committee-for-the-games-of-the-xvi-olympiad-melbourne-1956?_lg=en-GB#_ga=2.93359197.1729631689.1617107576-1865419532.1617107576

XX. sjezd KSSS a jeho místo v dějinách bolševismu [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1601/003-012.pdf>.

Diplomové práce

RIETHOFOVÁ, Alžběta. *Vývoj periodika Československý sport od svého vzniku do roku 1988*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd Institutu komunikačních studií a žurnalistiky, 2012.

Seznam zkoumaných článků Melbourne 1956

Americký tisk o olympijských hrách. Československý sport, 15. 12. 1956, roč. 4, č. 150, s. 4.

Bannister o Kucovi a Zátopkovi. Rudé právo, 30. 11. 1956, roč. 37, č. 333, s. 6.

Blahopřání olympijské vítězce Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 1.

Bosáková si vybojovala stříbrnou medaili za cvičení na kladině. Svobodné slovo, 6. 12. 1956, roč. 12, č. 295, s. 4.

Cyklisté si na betonovém oválu v Melbourne vyšlapali dvě stříbrné. Svobodné slovo, 7. 12. 1956, roč. 12, č. 296, s. 4.

Čs. cyklisté získali 2 stříbrné medaili. Rudé právo, 7. 12. 1956, roč. 37, č. 341, s. 4.

Čs. olympijská výprava Gruzii přes Vladivostok. Svobodné slovo, 12. 12. 1956, roč. 12, č. 300, s. 4.

Dnes přiletí první naši olympionici. Československý sport, 18. 12. 1956, roč. 4, č. 151, s. 4.

Dnes vzplane v Melbourne olympijský oheň. Svobodné slovo, 22. 11. 1956, roč. 12, č. 283, s. 1.

Dnes zahajují XVI. olympijské hry. Ve jménu přátelství a míru. Rudé právo, 22. 11. 1956, roč. 37, č. 326, s. 1.

Druhá část našich sportovců odletí dnes ze Sydney. Svobodné slovo, 12. 12. 1956, roč. 12, č. 300, s. 4.

Gymnastky statečně proti rozhodčím. Svobodné slovo, 4. 12. 1956, roč. 12, č. 293, s. 4.

HOCHMAN, Jiří. *Nejmladší kontinent.* Rudé právo, 21. 11. 1956, roč. 37, č. 325, s. 4.

Hořínkův skvělý výkon. Rudé právo, 5. 12. 1956, roč. 37, č. 339, s. 4.

Hovoří Zátopkův soupeř na 10.000 m. Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 5.

Charles Dumas (USA). Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 3.

Její zásluhou zazněla naše hymna. Svobodné slovo, 24. 11. 1956, roč. 12, č. 285, s. 4.

Kam vede „nepolitičnost“ ve sportu! Československý sport, 10.11. 1956, roč. 4, č. 135, s. 2.

Kdo dřív přijde.... Svobodné slovo, 23. 11. 1956, roč. 12, č. 284, s. 4.

KROUTIL, František. *Z cesty našich olympioniků*. Rudé právo, 10. 11. 1956, roč. 37, č. 314, s. 4.

Lehká a střední váha: dvě zlaté sovětských vzpěračů. Československý sport, 27.11. 1956, roč. 4, č. 142, s. 2.

LION, J. *Jak budeme sledovat olympijské hry*. Svobodné slovo, 8. 11. 1956, roč. 12, č. 271, s. 3.

MAREK, Karel. „*Arrivederci a Roma!*“. Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. 148, s. 1.

MAREK, Karel. *Hořínek stříbrná, naši cyklisté ve finále tandemů*. Československý sport, 5.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 3, s. 1.

MAREK, Karel. *Když nervy hrozí prasknutím*. Československý sport, 28.11. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 1, s. 1.

MAREK, Karel. *Melbournský stadion pod lupou*. Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 3.

MAREK, Karel. *MIMOUN VYHRÁL MARATHON*. Československý sport, 2.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 2, s. 1.

MAREK, Karel. *Olga Fikotová zvítězila v hodu diskem v novém olympijském a čs. rekordu – 53, 69 m*. Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 1.

MAREK, Karel. *Olympijská kamera*. Československý sport, 28.11. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 1, s. 1.

MAREK, Karel. *Olympijské hry přede dveřmi*. Československý sport, 17.11. 1956, roč. 4, č. 138, s. 1.

MAREK, Karel. *Olympijské hry zakončeny*. Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 4, s. 1.

MAREK, Karel. *Pandie Sun se nebojí o přízeň*. Československý sport, 20.11. 1956, roč. 4, č. 139, s. 6.

MAREK, Karel. *Přípravy na XVI. olympijské hry vyvrcholily. Pozitří vzplane v Melbourne olympijský oheň*. Československý sport, 20.11. 1956, roč. 4, č. 139, s. 1.

MAREK, Karel. *Slunečný den...* Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 1.

MAREK, Karel. *Vyvrcholení příprav olympioniků ze 68 zemí.* Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 1.

MAREK, Karel. *Zátopkův „stín MIMOUN konečně vítězem.* Československý sport, 2.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 2, s. 3.

Martin Řehák v trojskoku pátý před Ščerbakovem a Japoncem Kogake. Rudé právo, 28. 11. 1956, roč. 37, č. 332, s. 4.

Melbourne v záplavě slavnostního osvětlení a nový světový rekord. Svobodné slovo, 18. 11. 1956, roč. 12, č. 280, s. 4.

MELBOURNE žije olympijským ruchem. Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 1

MOTL, Miroslav. *Kruhy, které znamenají přátelství.* Rudé právo, 9. 12. 1956, roč. 37, č. 343, s. 8.

MOTL, Miroslav. *Marné provokace.* Rudé právo, 13. 12. 1956, roč. 37, č. 347, s. 4.

MOTL, Miroslav. *Olga Fikotová získala zlatou medaili.* Rudé právo, 24. 11. 1956, roč. 37, č. 328, s. 1.

MOTL, Miroslav. *Olympijské hry byly zahájeny.* Rudé právo, 23. 11. 1956, roč. 37, č. 327, s. 6.

MOTL, Miroslav. *První zastávka – Paříž.* Rudé právo, 12. 11. 1956, roč. 37, č. 316, s. 4.

MOTL, Miroslav. *V Melbourne se dnes rozhoří olympijský oheň.* Rudé právo, 22. 11. 1956, roč. 37, č. 326, s. 4.

MOTL, Miroslav. *Volá Melbourne.* Rudé právo, 18. 11. 1956, roč. 37, č. 322, s. 8.

MOTL, Miroslav. *Volá Melbourne.* Rudé právo, 20. 11. 1956, roč. 37, č. 324, s. 4.

MOTL, Miroslav. *Z olympijského zápisníku.* Rudé právo, 27. 11. 1956, roč. 37, č. 331, s. 4.

MOTL, Miroslav. *Z olympijského zápisníku.* Rudé právo, 28. 11. 1956, roč. 37, č. 332, s. 4.

MOTL, Miroslav. *Zítرا budou v Melbourne zahájeny XVI. olympijské hry.* Rudé právo, 21. 11. 1956, roč. 37, č. 325, s. 6.

Na nejvyšším stupni... Rudé právo, 24. 11. 1956, roč. 37, č. 328, s. 6.

Na stupních vítězů. Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 3.

Najednou. Rudé právo, 8. 12. 1956, roč. 37, č. 342, s. 4.

Nákupčíci... Rudé právo, 15. 12. 1956, roč. 37, č. 349, s. 4.

Naši chodci nevydrželi tempo. Rudé právo, 25. 11. 1956, roč. 37, č. 329, s. 6.

Našim čtenářům! Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 2.

Nej, nej, nej... Svobodné slovo, 9. 12. 1956, roč. 12, č. 298, s. 4.

Nejúspěšnější českoslovenští representanti. Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 4, s. 1.

NEZKLAMAL. Československý sport, 5.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 3, s. 1.

Očekávaný vítěz skoku do výšky – Dumas. Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 4.

OKTÁBEC, Josef. Pod olympijskou vlajkou. Československý sport, 9.12. 1956, roč. 4, č. zvláštní vydání 4, s. 1.

Olympijské hry – svátek přátelství a míru. Československý sport, 15. 12. 1956, roč. 4, č. 150, s. 4.

Olympijské soutěže už rozlosovány. Svobodné slovo, 20. 11. 1956, roč. 12, č. 281, s. 4.

Olympijské. Svobodné slovo, 8. 11. 1956, roč. 12, č. 271, s. 4.

Olympijské. Svobodné slovo, 24. 11. 1956, roč. 12, č. 285, s. 4.

Olympijské. Svobodné slovo, 25. 11. 1956, roč. 12, č. 286, s. 8.

Olympijské. Svobodné slovo, 1. 12. 1956, roč. 12, č. 291, s. 4.

Olympionici SSSR nejúspěšnější. Rudé právo, 8. 12. 1956, roč. 37, č. 342, s. 4.

Plamen olympijského ohně září z Melbourne do všech končin světa. Svobodné slovo, 23. 11. 1956, roč. 12, č. 284, s. 4.

Po šesté! Československý sport, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 1.

Pod vyjasněnou oblohou v Melbourne se lepší nálada účastníků XVI. Olympiády. Svobodné slovo, 21. 11. 1956, roč. 12, č. 282, s. 4.

Poolympijské... Svobodné slovo, 11. 12. 1956, roč. 12, č. 299, s. 4.

Projev soudruha Václava Kopeckého. Rudé právo, 23. 11. 1956, roč. 37, č. 327, s. 1.

První zlatá pro ČSR. Svobodné slovo, 24. 11. 1956, roč. 12, č. 285, s. 1.

Předolympijský světový přehled. Československý sport, 13.11. 1956, roč. 4, č. 133, s. 5.

Převaha sovětských sportovců na olympijských hrách. Rudé právo, 10. 12. 1956, roč. 37, č. 344, s. 4.

Rudé právo, 19. 11. 1956, roč. 37, č. 323, s. 4.

„*Rychleji, výše, silněji*“. Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 1.

Skobla překonal Bantuma a tak dobyl bronzovou medaili. Zátoková čtvrtá. Svobodné slovo, 29. 11. 1956, roč. 12, č. 289, s. 4.

Skobla přiveze bronzovou medaili. Československý sport, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 4.

Sovětský svaz v čele. Rudé právo, 6. 12. 1956, roč. 37, č. 340, s. 6.

Špalírem k dortu a polibek dr. Grusse. Svobodné slovo, 25. 11. 1956, roč. 12, č. 286, s. 8.

ŠVADLENA, Václav. *Zátopek – bojovník z největších.* Rudé právo, 3. 12. 1956, roč. 37, č. 337, s. 4.

TECHNIK, Ladislav. *Odkaz Klementa Gottwalda.* Svobodné slovo, 23. 11. 1956, roč. 12, č. 284, s. 1.

Trojškokan Řehák si vybojoval v Melbourne páté místo čs. rekordem 15.85 m. Svobodné slovo, 28. 11. 1956, roč. 12, č. 288, s. 4.

Usnesení Ústředního výboru KSČ a vlády republiky Československé o snížení maloobchodních cen spotřebního zboží. Rudé právo, 29. 11. 1956, roč. 37, č. 333, s. 1.

Vánoce v Ballaratu. Svobodné slovo, 5. 12. 1956, roč. 12, č. 294, s. 4.

V gymnastice nejlepší sovětské reprezentantky. Československý sport, 8.12. 1956, roč. 4, č. 147, s. 3.

V gymnastice nejlepší sovětské reprezentantky. Československý sport, 6.12. 1956, roč. 4, č. 146, s. 1.

Vánoce v Ballaratu. Svobodné slovo, 5. 12. 1956, roč. 12, č. 294, s. 4.

Vladimír Kuc (SSSR). Československý sport, 24.11. 1956, roč. 4, č. 141, s. 3.

Vladimír KUC ve šlápějích Zátopka: druhá zlatá v běhu na 5000 m za 13:39.6 minuty. Československý sport, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 3.

VLK, Gustav a Vladimír V. BERNÁŠEK. *Šedesát let olympijských her.* Československý sport, 15.11. 1956, roč. 4, č. 137, s. 2.

VLK, Gustav a Vladimír V. BERNÁŠEK. *Šedesát let olympijských her.* Československý sport, 22.11. 1956, roč. 4, č. 140, s. 2.

Vynikající úroveň sovětských gymnastek. Rudé právo, 6. 12. 1956, roč. 37, č. 340, s. 6.

Z Melbourne do Vladivostoku. Svobodné slovo, 22. 12. 1956, roč. 12, č. 309, s. 4.

Z MELBOURNÉHO KALEIDOSKOPU. Československý sport, 29.11. 1956, roč. 4, č. 143, s. 5.

Z příprav na MELBOURNE. Československý sport, 8.11. 1956, roč. 4, č. 134, s. 6.

Zamyšlení nad olympijským ringem. Československý sport, 2.12. 1956, roč. 4, č. 145, s. 3.

Zátopek hrdinou. Svobodné slovo, 2. 12. 1956, roč. 12, č. 292, s. 4.

Zátopek: MIMOUN byl skvěle připraven. Rudé právo, 2. 12. 1956, roč. 37, č. 336, s. 6.

Seznam zkoumaných článků Řím 1960

56 hodin olympijských bojů v čs. televizi. Československý sport, 16. 8. 1960, roč. 8, č. 163, s. 1.

A liry se budou kutálet. Svobodné slovo, 21. 8. 1960, roč. 16, č. 204, s. 4.

Afrika nastupuje. Svobodné slovo, 21. 8. 1960, roč. 16, č. 204, s. 4.

„Byla to ale šichta!“ Československý sport, 16. 9. 1960, roč. 8, č. 186, s. 3.

Celý svět oceňuje obrovský úspěch sovětské vědy. Rudé právo, 22. 8. 1960, roč. 40, č. 233, s. 1.

Československý sport i v neděli. Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.

Čs. olympionici u soudruha R. Baráka. Rudé právo, 20. 8. 1960, roč. 40, č. 231, s. 1.

ČSSR-Francie po tuhém boji 56:53 (26:22). Československý sport, 27. 8. 1960, roč. 8, č. 172, s. 1.

ČSSSR–Jugoslávie 98:93 v prodloužení. Československý sport, 10. 9. 1960, roč. 8, č. 182, s. 3.

Dnes olympijský oheň na Kapitolu. Československý sport, 24. 8. 1960, roč. 8, č. 169, s. 1.

Do nového školního roku. Rudé právo, 1. 9. 1960, roč. 40, č. 243, s. 1.

Dramatický boj oštěpařek. Československý sport, 2. 9. 1960, roč. 8, č. 176, s. 1.

Druhý kosmický koráb letí kolem Země. Rudé právo, 20. 8. 1960, roč. 40, č. 231, s. 1.

Druhý kosmický koráb SSSR. Československý sport, 20. 8. 1960, roč. 8, č. 167, s. 1.

Dvě vítězství čs. košíkářů. Československý sport, 16. 8. 1960, roč. 8, č. 163, s. 4.

E. Bosáková: Závodilo se nám dobře. Československý sport, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 3.

I v lehké atletice černá Afrika nastupuje. Československý sport, 15. 9. 1960, roč. 8, č. 185, s. 4.

Jedna denně. Svobodné slovo, 11. 9. 1960, roč. 16, č. 222, s. 8.

Jedna denně. Svobodné slovo, 6. 9. 1960, roč. 16, č. 217, s. 6.

Již za tři dny začínají XVII. olympijské hry. Rudé právo, 22. 8. 1960, roč. 40, č. 233, s. 4.

- Jsem manžel Dany Zátopkové.* Svobodné slovo, 4. 9. 1960, roč. 16, č. 216, s. 8.
- Košikáři postoupili do Říma.* Svobodné slovo, 17. 8. 1960, roč. 16, č. 200, s. 4.
- MAREK, Karel. *Bronzová medaile Kubáta v těžké váze.* Československý sport, 1. 9. 1960, roč. 8, č. 175, s. 1.
- MAREK, Karel. *Československá hymna zazněla v lázních Caracalla. Bosáková obhájila na kladině titul nejlepší na světě a je olympijskou vítězkou.* Československý sport, 10. 9. 1960, roč. 8, č. 182, s. 1-4.
- MAREK, Karel. *Den vysoké horečky.* Československý sport, 28. 8. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 3, s. 2.
- MAREK, Karel. *Košikáři ČSSR postoupili mezi posledních osm.* Československý sport, 30. 8. 1960, roč. 8, č. 173, s. 1.
- MAREK, Karel. *Na cestu do Říma.* Československý sport, 20. 8. 1960, roč. 8, č. 167, s. 1.
- MAREK, Karel. *Na cestu do Říma.* Československý sport, 20. 8. 1960, roč. 8, č. 167, s. 1.
- MAREK, Karel. *Nejotřesnější a nekrásnější zážitky.* Československý sport, 11. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 5, s. 2.
- MAREK, Karel. *Řím ještě před zahájením.* Československý sport, 23. 8. 1960, roč. 8, č. 168, s. 1.
- MAREK, Karel. *Římský komentář.* Československý sport, 2. 9. 1960, roč. 8, č. 176, s. 2.
- MAREK, Karel. *Římský komentář.* Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.
- MAREK, Karel. *Římský komentář.* Československý sport, 26. 8. 1960, roč. 8, č. 171, s. 2.
- MAREK, Karel. *Římský komentář.* Československý sport, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 2.
- MAREK, Karel. *Sovětské sportovci nejlepší na světě.* Československý sport, 13. 9. 1960, roč. 8, č. 183, s. 1.
- MAREK, Karel. *Stříbrná československým gymnastkám.* Československý sport, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 1.
- MAREK, Karel. *Tři otázky Václavu Vackovi.* Československý sport, 28. 8. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 3, s. 4.

MAREK, Karel. *V aréně slávy i hanby*. Československý sport, 7. 9. 1960, roč. 8, č. 179, s. 2.

MAREK, Karel. *Vzrušující boj mezi ČSSR a Itálií o bronzovou medaili*. Československý sport, 8. 9. 1960, roč. 8, č. 180, s. 1.

MAREK, Karel. *Zátopek tipuje Grodockého a Halberga*. Československý sport, 24. 8. 1960, roč. 8, č. 169, s. 1.

MAREK, Karel. *Zlatá medaile našim veslařům Kozákovi a Schmidtovi*. Československý sport, 4. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 4, s. 1.

Mláďi a zkušenost. Svobodné slovo, 3. 9. 1960, roč. 16, č. 215, s. 4.

N. S. Chruščov: Necht' slouží olympijské hry dalšímu posílení bratrských svazků. Rudé právo, 25. 8. 1960, roč. 40, č. 236, s. 1.

Náš olympijský tým připraven k římské cestě. Svobodné slovo, 12. 8. 1960, roč. 16, č. 196, s. 4.

Naši cyklisté trénují už v Římě. Československý sport, 19. 8. 1960, roč. 8, č. 166, s. 1.

Němeček se nespokojil s bronzovou. Československý sport, 4. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 4, s. 1.

Nová etapa poměru sil ve světové atletice. Československý sport, 14. 9. 1960, roč. 8, č. 184, s. 1.

O horku a sedících atletech. Československý sport, 4. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 4, s. 1-2.

Olympijská galerie. Československý sport, 12. 8. 1960, roč. 8, č. 161, s. 2.

Olympijská myšlenka se šíří celým světem. Svobodné slovo, 14. 9. 1960, roč. 16, č. 223, s. 6.

Olympijské boje na obrazovkách. Svobodné slovo, 19. 8. 1960, roč. 16, č. 202, s. 1.

Olympijské zajímavosti. Československý sport, 18. 8. 1960, roč. 8, č. 165, s. 2.

Olympijské zajímavosti. Rudé právo, 11. 8. 1960, roč. 40, č. 222, s. 4.

Olympijský slib čs. reprezentantů. Svobodné slovo, 20. 8. 1960, roč. 16, č. 203, s. 1.

Olympijští vítězové. Rudé právo, 4. 9. 1960, roč. 40, č. 246, s. 6.

- Olympionici jsou již v Římě.* Rudé právo, 21. 8. 1960, roč. 40, č. 232, s. 6.
- PECHR, Jiří. *B. Němeček nám v ringu vybojoval druhou zlatou.* Svobodné slovo, 6. 9. 1960, roč. 16, č. 217, s. 6.
- PECHR, Jiří. *Boháčková parta se držela.* Svobodné slovo, 1. 9. 1960, roč. 16, č. 213, s. 4.
- PECHR, Jiří. *Bosáková dobyla na kladině klidem a odvahou třetí zlatou.* Svobodné slovo, 10. 9. 1960, roč. 16, č. 221, s. 4.
- PECHR, Jiří. *Českoslovenští sportovci v branách olympijského Říma.* Svobodné slovo, 23. 8. 1960, roč. 16, č. 205, s. 4.
- PECHR, Jiří. *D. Zátopková získala v oštěpu stříbrnou medaili.* Svobodné slovo, 2. 9. 1960, roč. 16, č. 214, s. 4.
- PECHR, Jiří. *Gymnastky vybojovaly v Římě další stříbrnou.* Svobodné slovo, 9. 9. 1960, roč. 16, č. 220, s. 4.
- PECHR, Jiří. *Naši vodáci se z Říma vracejí bez medaile.* Svobodné slovo, 30. 8. 1960, roč. 16, č. 211, s. 4.
- PECHR, Jiří. *Procházka římskými ulicemi.* Svobodné slovo, 23. 8. 1960, roč. 16, č. 205, s. 1.
- PECHR, Jiří. *První zlatá medaile olympijských her zůstala v Římě.* Svobodné slovo, 27. 8. 1960, roč. 16, č. 209, s. 4.
- PECHR, Jiří. *Před boji v Římě.* Svobodné slovo, 25. 8. 1960, roč. 16, č. 207, s. 1.
- PECHR, Jiří. *Římské zkušenosti.* Svobodné slovo, 15. 9. 1960, roč. 16, č. 225, s. 1.
- PECHR, Jiří. *Římské zkušenosti.* Svobodné slovo, 15. 9. 1960, roč. 16, č. 225, s. 1.
- PECHR, Jiří. *Slzy nestejně hořkosti.* Svobodné slovo, 28. 8. 1960, roč. 16, č. 210, s. 4.
- PECHR, Jiří. *Účet bez hostinského.* Svobodné slovo, 3. 9. 1960, roč. 16, č. 215, s. 4.
- PECHR, Jiří. *V Římě bylo hezky, ale...* Svobodné slovo, 11. 9. 1960, roč. 16, č. 222, s. 8.
- PECHR, Jiří. *Villagio Olimpico ostrovem klidu.* Svobodné slovo, 23. 8. 1960, roč. 16, č. 205, s. 4.
- PECHR, Jiří. *XVII. olympijské hry skončily vítězstvím míru.* Svobodné slovo, 13. 9. 1960, roč. 16, č. 223, s. 6.

PECHR, Jiří. *Z olympijského kufru*. Svobodné slovo, 18. 9. 1960, roč. 16, č. 228, s. 8.

PECHR, Jiří. *Z olympijského kufru*. Svobodné slovo, 25. 9. 1960, roč. 16, č. 234, s. 8.

PECHR, Jiří. *Říma na obrazovky*. Svobodné slovo, 26. 8. 1960, roč. 16, č. 208, s. 4.

PECHR, Jiří. *Zájem o Zátopka*. Svobodné slovo, 24. 8. 1960, roč. 16, č. 206, s. 4.

PECHR, Jiří. *Zlatá i bronzová medaile se staly kořistí našich veslařů*. Svobodné slovo, 4. 9. 1960, roč. 16, č. 216, s. 8.

Po stopách našich olympioniků. Československý sport, 11. 8. 1960, roč. 8, č. 160, s. 3.

POPPER, Jan. *Olympijské zamyšlení*. Československý sport, 17. 9. 1960, roč. 8, č. 187, s. 4.

POPPER, Jan. *Římské rozhovory*. Československý sport, 6. 9. 1960, roč. 8, č. 178, s. 6.

Porážka Indie – porážkou starého pojetí. Československý sport, 23. 9. 1960, roč. 8, č. 191, s. 3.

Proč jsme prohráli s Itálií? Československý sport, 24. 9. 1960, roč. 8, č. 192, s. 2.

Proti válce. Svobodné slovo, 14. 8. 1960, roč. 16, č. 198, s. 4.

První zlatá v Římě. Svobodné slovo, 27. 8. 1960, roč. 16, č. 209, s. 1.

Přes všechny rušivé zásahy společné mužstvo Německa pro OH nominováno. Československý sport, 17. 8. 1960, roč. 8, č. 164, s. 1.

Přišel, viděl, vyhrál. Československý sport, 22. 9. 1960, roč. 8, č. 190, s. 2.

Radost i zklamání na jezeru Albano. Československý sport, 27. 8. 1960, roč. 8, č. 172, s. 1.

Řím pod pěti olympijskými kruhy. Rudé právo, 20. 8. 1960, roč. 40, č. 231, s. 4.

Řím už zcela patří XVII. olympijským hrám. Již za týden započnou prvé olympijské boje. Rudé právo, 18. 8. 1960, roč. 40, č. 229, s. 4.

Řím viděl dvě rohovnické školy. Československý sport, 7. 9. 1960, roč. 8, č. 179, s. 3.

Řím XVII. OH. Československý sport, 11. 9. 1960, roč. 8, č. mimořádné vydání 5, s. 1.

Řím XVII. OH. Československý sport, 3. 9. 1960, roč. 8, č. 177, s. 1.

ŘÍM XVII. OH. Československý sport, 6. 9. 1960, roč. 8, č. 178, s. 1.

Římské poznatky pomocníkem našich trenérů. Svobodné slovo, 17. 9. 1960, roč. 16, č. 227, s. 4.

Senzační triumf sovětské atletiky. Československý sport, 2. 9. 1960, roč. 8, č. 176, s. 1.

Slavnost na počest olympijské výpravy. Rudé právo, 16. 9. 1960, roč. 40, č. 258, s. 6.

Sovětsští atleti zvítězili. Československý sport, 9. 9. 1960, roč. 8, č. 181, s. 1-4.

Správně využít poznatky z Říma. Rudé právo, 17. 9. 1960, roč. 40, č. 259, s. 4.

SSSR je sportovní velmocí. Rudé právo, 13. 9. 1960, roč. 40, č. 255, s. 4.

Stoupenci Mussoliniho protestují. Československý sport, 12. 8. 1960, roč. 8, č. 161, s. 3.

Světový tisk komentuje OH. Československý sport, 6. 9. 1960, roč. 8, č. 178, s. 6.

Světový tisk o olympijských hrách. „Byl to den Emila Zátopka...“. Československý sport, 27. 8. 1960, roč. 8, č. 172, s. 2.

„Studená válka“ i v římském vedru. Československý sport, 10. 9. 1960, roč. 8, č. 182, s. 2.

ŠVADLENA, Václav. *Čs. reprezentanti do finále vodáckých soutěží.* Rudé právo, 28. 8. 1960, roč. 40, č. 239, s. 6.

ŠVADLENA, Václav. *Dobří přátelé se rozjíždějí...* Rudé právo, 12. 9. 1960, roč. 40, č. 254, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Den u naší výpravy.* Rudé právo, 29. 8. 1960, roč. 40, č. 240, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Mezi sovětskými sportovci.* Rudé právo, 1. 9. 1960, roč. 40, č. 243, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Vůle a bojovnost rozhodují.* Rudé právo, 3. 9. 1960, roč. 40, č. 245, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma – Z olympijských sportovišť.* Rudé právo, 28. 8. 1960, roč. 40, č. 239, s. 6.

ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma. Den v olympijské vesnici.* Rudé právo, 24. 8. 1960, roč. 40, č. 235, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Dopisy z Říma. Pan Parker dělá proroka.* Rudé právo, 23. 8. 1960, roč. 40, č. 234, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Gymnastika žen: 1. SSSR, 2. ČSSR.* Rudé právo, 9. 9. 1960, roč. 40, č. 251, s. 6.

ŠVADLENA, Václav. *Gymnastika žen: 1. SSSR, 2. ČSSR*. Rudé právo, 9. 9. 1960, roč. 40, č. 251, s. 6.

ŠVADLENA, Václav. *Olympijský oheň plane nad Stadio Olimpico*. Rudé právo, 26. 8. 1960, roč. 40, č. 237, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Rozhodujících devět minut*. Rudé právo, 6. 9. 1960, roč. 40, č. 248, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Stříbrná medaile Dany Zátopkové*. Rudé právo, 2. 9. 1960, roč. 40, č. 244, s. 4.

ŠVADLENA, Václav. *Úspěch velké vůle a bojovnosti*. Rudé právo, 10. 9. 1960, roč. 40, č. 252, s. 6.

ŠVADLENA, Václav. *Zlatá medaile dvojskifu Kozák-Schmidt*. Rudé právo, 4. 9. 1960, roč. 40, č. 246, s. 6.

Tál led studené války – zvítězilo přátelství. Rudé právo, 14. 9. 1960, roč. 40, č. 256, s. 4.

Tisk o neúspěchu atletů USA. Svobodné slovo, 6. 9. 1960, roč. 16, č. 217, s. 6.

Tribuna olympijských her v televizi. Československý sport, 16. 9. 1960, roč. 8, č. 186, s. 1-3.

Třetí zlatá medaile pro Československo. Rudé právo, 10. 9. 1960, roč. 40, č. 252, s. 1.

V náručí medaile a květiny. Svobodné slovo, 13. 9. 1960, roč. 16, č. 223, s. 6.

V Římě bez Skupilové. Československý sport, 12. 8. 1960, roč. 8, č. 161, s. 3.

V Římě hoří olympijský plamen přátelství a míru. Československý sport, 26. 8. 1960, roč. 8, č. 171, s. 1.

V Římě se hledá nástupce Zátopka a Kuce. Budou rozběhy i na 10 000 m? Československý sport, 19. 8. 1960, roč. 8, č. 166, s. 1.

VACEK, Václav a Pavel NOVOTNÝ. *Velký rozmach světové kanoistiky*. Československý sport, 16. 9. 1960, roč. 8, č. 186, s. 1-3.

Ve víru římských příprav. Svobodné slovo, 13. 8. 1960, roč. 16, č. 197, s. 4.

Velké je vítězství, větší je však přátelství všech. Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.

Velké je vítězství, větší je však přátelství všech. Československý sport, 25. 8. 1960, roč. 8, č. 170, s. 1.

Výzva čs. olympijské delegace. Rudé právo, 12. 9. 1960, roč. 40, č. 254, s. 4.

Z olympijského zákulisí. Rudé právo, 27. 8. 1960, roč. 40, č. 238, s. 4.

Zasloužený úspěch. Rudé právo, 1. 9. 1960, roč. 40, č. 243, s. 4.

Závod, jaký tu ještě nebyl. Svobodné slovo, 2. 9. 1960, roč. 16, č. 214, s. 4.

Zemřel Wilhelm Pieck. Československý sport, 8. 9. 1960, roč. 8, č. 180, s. 1.

Zklamáný Londýn hledí do Tokia. Československý sport, 15. 9. 1960, roč. 8, č. 185, s. 4.

Teze diplomové práce

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Špaček Martin	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2019	
E-mail diplomantky/diplomanta: martinspacek13@seznam.cz	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční	
Název práce v češtině: Mediální obraz letních olympijských her 1956 a 1960 v československém dobovém tisku	
Název práce v angličtině: The media image of the 1956 and 1960 Summer Olympic Games in the Czechoslovak press	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezi) LS 2020/2021	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Diplomová práce si klade za cíl analýzu mediálního pokrytí letních olympijských her 1956 v Melbourne a 1960 v Římě v československém dobovém tisku, konkrétně novinách a časopisech. V Československu se po tzv. Únorovém puči drží moci Komunistická strana, jejíž ideologie se projevuje i na mediální scéně. Smrt sovětského vůdce a diktátora J. V. Stalina přinesla v celém světě napjatou pozornost, jakým směrem se bude ubírat další vývoj v SSSR i v ostatních komunistických státech. Po jeho smrti přichází kritika kultu osobnosti. XVI. letní olympijské hry se uskutečnily v roce 1956 v australském Melbourne, šlo o první olympijské hry, které se pořádaly na jižní polokouli. Hry se konaly v období po povstání v Maďarsku, z politických důvodů opustila olympiádu Čína. Do paměti československých sportovních fanoušků se nesmazatelně zapsala atletka Olga Fikotová, která získala zlatou medaili v hodu diskem. Následující letní olympijské hry pořádala v roce 1960 Itálie v Římě. Poprvé byly z her vysílány televizní přenosy do celého světa. Svou první olympijskou medaili získala československá gymnastka Věra Čáslavská. Tato diplomová práce se bude zabývat dosud nezmapovaným obdobím v dějinách československé sportovní žurnalistiky, kterému se dosud žádná bakalářská či diplomová práce nevěnovala. Úkolem tedy bude zmapovat další „bílé místo“ v medializaci sportu za minulého režimu.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem diplomové práce je zanalyzovat mediální pokrytí LOH v letech 1956 a 1960 v československém tisku. Práce bude založena na analýze dobových periodik, konkrétně novin a časopisů a jejich vzájemného porovnání. Analýzou vybraných tiskovin chci zjistit, co se o olympijských hrách psalo, jak moc, jakou důležitost jim věnovaly, jaké žurnalistické útvary či případně rubriky se v médiích objevovaly, jaká témata byla zvýznamňována a jaká naopak potlačována. Dále se chci věnovat tomu, jací autoři psali (případně jaké zdroje se využívali) a jak se pracovalo s fotografiemi (i odkud je média čerpala). Práce se pokusí odpovědět například na následující výzkumné otázky: Jak se změnilo olympijské zpravodajství během LOH 1956 v Melbourne a 1960 v Římě? Jaké sporty a jací sportovci byli nejčastěji součástí zpravodajství? Lze v periodikách sledovat ideologický vliv? Docházelo postupně k jeho uvolňování?	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): <ol style="list-style-type: none"> Úvod <ul style="list-style-type: none"> vymezení tématu práce, zdůvodnění výběru Teoretická část <ol style="list-style-type: none"> Vývoj Československé republiky v letech 1956–1960 	

<ul style="list-style-type: none"> • shrnutí nejdůležitějších událostí země, především politický vývoj <p>2.2. Mediální vývoj v Československu v letech 1956–1960</p> <ul style="list-style-type: none"> • popis mediální scény <p>2.3. Vývoj novin a časopisů</p> <ul style="list-style-type: none"> • představení analyzovaných periodik včetně situace v 50. letech 20. století <p>3. Analytická část</p> <p>3.1. Letní olympijské hry 1956 v Melbourne v československém dobovém tisku</p> <ul style="list-style-type: none"> • analýza vybraných periodik během LOH 1956 v Melbourne <p>3.2. Letní olympijské hry 1960 v Římě v československém dobovém tisku</p> <ul style="list-style-type: none"> • analýza vybraných periodik během LOH 1960 v Římě <p>3.3. Porovnání mediálního pokrytí sledovaných LOH ve vybraných periodikách</p> <ul style="list-style-type: none"> • komparace olympijských her 1956 a 1960; sledování změn ve zpravodajství <p>4. Závěr</p> <ul style="list-style-type: none"> • shrnutí práce
<p>Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období): Budu pracovat s archívem a dochovanými periodiky. Zvolil jsem deníky Lidová demokracie, Mladá fronta, Rudé právo a Svobodné slovo. Z časopisů se jedná o Československý sport a Stadión. Analyzované období je vymezeno na dobu 14 dní před začátkem, v průběhu her a 14 dní po skončení LOH 1956 a 1960.</p>
<p>Metody (techniky) zpracování materiálu: Kvalitativní analýza mediálního obsahu, komparace</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků): BÄRTLOVÁ, Helena, Pavel ČERVINKA, Miloslav JENŠÍK, Michail ODARČENKO, Zdeněk PAVLIS, Pavel PROCHÁZKA a Vladimír ZEMÁNEK. 100 let českého sportu 1918-2018. Velké Přílepy: Olympia, 2018. ISBN 978-80-7376-521-7. Výpravná publikace Sto let českého sportu 1918 - 2018 nabízí ojedinělý pohled za kulisy českého sportu. Podrobně mapuje jeho historii i současnost a v období jednotlivých desetiletí připomíná nejdůležitější sportovní události a největší osobnosti. Kniha poskytuje pestrý, široký a ucelený pohled na předlouhou cestu, kterou samostatný český sport i osobnosti pišící jeho historii, dosud urazily.</p> <p>BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. Kniha přináší základní chronologicky řazený vhled do vývoje českých médií na pozadí obecně charakterizovaného historického kontextu ve světě a v českých zemích. Zachycuje sociální pozadí vývoje tisku, vysílání a síťových médií a hlavní technologické změny, které se na vývoji médií podílely.</p> <p>DĚKANOVSKÝ, Jan. Sport, média a mýty: zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní brdinové. Praha: Dokofán, 2008. ISBN 978-80-7363-131-4. Děkanovský se pokouší sport definovat, vymežit jeho pozici v lidské kultuře, analyzovat možnosti distribuce sportovních událostí prostřednictvím masových médií a interakci světa sportu a společnosti. Český kulturolog přibližuje aktuální podobu masmediálního zprostředkování sportu i společenskou roli sportu.</p> <p>KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČERA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. Kniha přibližuje vývoj českých médií, především tisku, rozhlasu a televize, ale také proměny tiskových agentur, mediální legislativy, cenzurní praxe a novinářské profese. Kniha postupuje chronologicky podle etap rozvoje jednotlivých médií, zvláště se zabývá klíčovými etapami české historie.</p>

PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa. Čtvrté, doplněné a rozšířené vydání.* Praha: Plus, 2018. ISBN 978-80-259-0871-6.

Novinář Karel Pacner popisuje ty nejvýznamnější události z dějin Československa v historických i politických souvislostech. Dějinné souvislosti přelomových epoch našeho státu, které v životě republiky znamenaly výrazné změny.

REDIHAN, Erin Elizabeth. *The Olympics and the cold war, 1948-1968: sport as battleground in the U.S.-Soviet rivalry.* Jefferson, North Carolina: McFarland & Company, Inc., Publishers, [2017]. ISBN 978-1-4766-6788-1.

Na počátku studené války, kdy se se všemi americko-sovětskými komunikacemi zacházelo jako s potenciálními záležitostmi života a smrti, se každá strana pokusila zmanipulovat Mezinárodní olympijský výbor. Navzdory snahám MOV o udržení apolitičnosti her byly olympiády rychle vtaženy do globálního boje supervelmocí o nadvládu. Tato kniha se zaměřuje na šest po sobě jdoucích olympiád v období mezi lety 1948 až 1968.

WALLECHINSKY, David, David WALLECHINSKI a Jaime LOUCKY. *The complete book of the Olympics 2008 edition.* London: Aurum, c2008. ISBN 978-1-84513-330-6.

Tato kniha obsahuje vše, co by kdokoli mohl nebo chtěl vědět o moderních olympijských hrách. Olympijská encyklopedie zahrnuje kromě suchého souhrnu jmen, čísel také shrnutí historie pořádaných her. Autoři poskytují analýzu problémů a kontroverzi od užívání drog až po korupci.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

KADĚŘÁBEK, Jan. *Mediaální pokrytí letních olympijských her 1948, 1952 a 1956 v československém tisku.* Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, 2019. Diplomová práce.

Datum / Podpis studenta/ky

21.5.2020

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktura a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PhDr. Alice Němcová Tejkalová, Ph.D.

.....

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

PhDr. Alice

Němcová

Tejkalová, Ph.D.

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Digitálně podepsal

PhDr. Alice Němcová

Tejkalová, Ph.D.

Datum: 2020.04.24

08:50:36 +02'00'

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTIŠKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO OBORU.

Seznam příloh

Digitalizovaný archiv časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR

Moravská zemská knihovna v Brně

Archiv Národní knihovny ČR

Všechny obrázky v práci jsou využity pouze pro studijní účely.